

**УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ**

«Допущена до захисту»
Завідуючий кафедрою фінансів

_____ А.О.Єпіфанов
(підпис)

«_____» _____ 2007 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра

Тема роботи: «Управління прибутком та рентабельністю підприємства»

Виконав студент V курсу денної форми навчання

група МФ – 21 спеціальність 8.050104 «Фінанси»

Павлюк Олександр Володимирович

Керівник
дипломної роботи:
асистент І.М. Крайніков

_____

(підпис)

«_____» _____ 2007 р.

Виконавець - випускник:

_____

«_____» _____ 2007 р.

Українська академія банківської справи
Національного банку України

Обліково-фінансовий факультет Кафедра фінансів
Спеціальність 8.050104 «Фінанси»

«ЗАТВЕРДЖУЮ» :
Завідуючий кафедрою фінансів

_____ А.О. Єпіфанов

«_____» _____ 2007 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу рівня підготовки магістра
студенту _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: _____

2. Затверджена наказом по УАБС від «_____» _____ 2007 р. № _____

3. Термін здачі студентом закінченої роботи _____

4. Перелік питань, що належить дослідити (обґрунтувати):

_____
_____
_____

5. Завдання до аналітично-розрахункової частини (з точним зазначенням обов'язкових розрахунків): _____

_____
_____

6. Консультанти по роботі (або окремим розділам роботи, з зазначенням цих розділів):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Дата видачі завдання _____

Керівник _____

(підпис)

Завдання до виконання прийняв _____

(підпис студента)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність, функції та значення прибутку в умовах ринкової економіки	7
1.2. Управління прибутком на етапі його формування	12
1.2.1. Управління доходами суб'єкта господарювання.....	12
1.2.2. Управління витратами суб'єкта господарювання.....	26
1.3. Управління прибутком на етапі його використання	31
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В ТОВ СУБП «УКРТЕХНОСИНТЕЗ»	44
2.1. Загальна характеристика спільно українсько-білоруського підприємства у формі ТОВ.....	44
2.2. Фінансово-господарська характеристика ТОВ СУБП «Укртехносинтез»	55
2.3. Аналіз доходів і витрат як прямих чинників впливу на формування прибутку на підприємстві.....	67
2.4. Аналіз ефективності діяльності ТОВ СУБП «Укртехносинтез».....	74
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ РІШЕНЬ НА ЕТАПІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ	83
3.1. Операційний аналіз як метод управління структурою витрат на підприємстві.....	83
3.2. Політика управління використанням прибутку та шляхи її оптимізації для ТОВ СУБП «Укртехносинтез».....	93
3.3. Пошук резервів збільшення прибутку в ТОВ СУБП «Укртехносинтез»	99
ВИСНОВКИ.....	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	112
ДОДАТКИ.....	118

ВСТУП

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємств раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення фінансової та виробничої політики, аналізу і оцінки отриманих результатів.

Однією з найголовніших складових фінансової політики підприємства є політика управління прибутком.

На сьогоднішній день прибуток є однією з основних форм грошового накопичення, що створюються у галузях економіки: він займає одне з центральних місць у загальній системі вартісних інструментів і важелів управління, і є рушійною силою ринку. Саме прибуток визначає для підприємницької діяльності рішення трьох корінних взаємозалежних проблем: що продавати, як продавати, і для кого продавати, і, таким чином, визначає політику формування прибутку – політику планування, організації, аналізу і контролю витрат і доходів в середині підприємства. Дослідження формування прибутку і рентабельності підприємства є найважливішим чинником при прийнятті організаційних і господарсько-управлінських рішень, що створює сприятливі умови для реалізації планів і програм по нарощуванню прибутку. Іншими словами підприємства повинні чітко уявляти резерви збільшення прибутку, від чого він залежить і які основні параметри впливають на його величину.

В умовах ринкової економіки, прибуток – найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, держави в цілому. Саме політика використання прибутку визначає пропорції розподілу за такими напрямками як: внутрішні інвестиції, соціальні заходи, матеріальне заохочення, відшкодування в бюджет, доходи власників.

Тому значимість величини прибутку та напрямків пошуку резервів його підвищення для підприємств є актуальними питаннями на сьогоднішній день,

що і визначило вибір нами теми магістерської дипломної роботи, її дослідження і виконання.

Метою дипломної роботи є дослідження механізму формування та розподілу прибутку, обґрунтування пропозицій щодо удосконалення процесу управління прибутком на підприємстві на основі проведення комплексного дослідження економічної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження було обране спільно українсько-білоруське підприємство «Укртехносинтез» у формі ТОВ, що є провідним флагманом компресоробудування в Україні, та в якому наявні можливості усестороннього висвітлення досліджуваних у роботі питань щодо формування прибутку з використанням практичних матеріалів.

Предметом дослідження виступає політика управління прибутком та фактори, що впливають на формування і розподіл прибутку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- висвітлити теоретичні аспекти політики управління прибутком;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства ТОВ СУБП «Укртехносинтез» і визначити вплив фінансово-економічних показників на результати господарської діяльності;
- проаналізувати процес формування прибутку в ТОВ «Укртехносинтез»;
- здійснити аналіз ефективності діяльності підприємства;
- запропонувати напрямки оптимізації структури витрат в процесі управління формуванням прибутку;
- обґрунтувати напрямки ефективного розподілу прибутку підприємства;
- визначити резерви збільшення прибутку в ТОВ СУБП «Укртехносинтез».

При написанні дипломної роботи були використані наступні методи: системний аналіз, синтез, абстрагування, конкретизація, метод коефіцієнтів, метод групувань, метод порівнянь, монографічний метод, економіко-

статистичний, балансовий, аналітичний, вертикальний, горизонтальний, індексний, використано методику динаміки та структури прибутку, а також методику факторного аналізу прибутку та рентабельності, методику операційного аналізу.

У першому розділі роботи наведені трактування категорії прибуток різними авторами вітчизняної та зарубіжної науки, а також розкриті теоретичні принципи управління формуванням та використанням прибутку.

У другому розділі наведена загальна і фінансово-економічна інформація по ТОВ СУБП «Укртехносинтез», проведений комплексний аналіз фінансового стану товариства, а також аналіз формування та використання прибутку підприємства.

У третьому розділі проведений операційний аналіз як невід'ємна складова управління витратами підприємства, наведені пріоритетні напрямки розподілу прибутку в товаристві, проведений пошук резервів по збільшенню валового прибутку у ТОВ СУБП «Укртехносинтез».

Інформаційним забезпеченням дипломної роботи стали закони України, інші нормативно - інструктивні документи, навчальні посібники, наукові статті, монографії, а також фінансова звітність ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006роки та інші матеріали, що відображають господарську та фінансову діяльність підприємства. В дипломній роботі були використані праці таких відомих діячів економічної науки як И.А. Бланк, З.Ф. Брігхем, К.В. Измайлова, Г.Г. Кірейцев, Н.В. Тарасенко, О.С. Філімоненков, А.М. Поддєрьогін та ін.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, функції та значення прибутку в умовах ринкової економіки

Прибуток суб'єкта господарювання відіграє провідну роль у системі управління його фінансами, а тому незмінно привертає значну увагу дослідників із академічних кіл та практиків фінансового менеджменту.

В сучасних умовах прибуток є власністю підприємницьких структур (крім державних підприємств), джерелом добробуту власників, найманих працівників підприємств, а через фінансову систему – усіх членів суспільства. Це зумовлює існування різноманітних точок зору як серед вітчизняних, так і зарубіжних вчених, щодо цієї категорії[29].

Авторський колектив КНЕУ у підручнику «Фінанси підприємств» за редакцією А.М. Поддєрьогіна визначає «прибуток як частину заново створеної вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу». Одержання прибутку підприємницькими структурами можливе тільки після того, як «втільена у створеному продукті вартість пройде відповідну стадію обороту і набере грошової форми» [63]. Таким чином, підкреслюється важливість процесу реалізації продукту за грошові кошти.

Колектив авторів під редакцією Кірейцева Г.Г. тлумачить категорію «прибуток» більш ширше, а саме як «найважливішу фінансову категорію, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва, і в кінцевому підсумку свідчить про рівень і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на зміцнення фінансового стану підприємства, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й джерелом формування

бюджетних ресурсів держави» [25].

Філімоненков бачить прибуток, як «одне з основних джерел фінансових ресурсів підприємств, за допомогою якого відбувається формування централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів. За рахунок прибутку відбувається формування в значному обсязі бюджетних ресурсів держави, здійснюється фінансування розширення підприємств, матеріальне стимулювання робітників, вирішення соціально-культурних заходів тощо.

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства «представляє собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво і реалізацію продукції, тобто його формування відбувається внаслідок взаємодії багатьох компонентів як з позитивним, так і з негативним значенням» [60].

У Законі України «Про підприємства в Україні» говориться, що прибуток є основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності підприємств [50].

Загальний прибуток підприємства є кінцевим результатом діяльності підприємства. В його складі враховується прибуток від усіх видів діяльності підприємства: від реалізації товарної продукції, робіт, послуг – валовий прибуток; від операційної діяльності; від звичайної діяльності; від надзвичайної діяльності. Крім того розраховують чистий прибуток, тобто такий, який залишається в розпорядженні підприємства [60].

У публікаціях І.А.Бланка використано поняття співвідношення ризику і доходу при визначенні прибутку. «Прибуток – це втілений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності». Це визначення схиляється більше до методичних підходів визначення прибутку за бухгалтерським обліком [9].

Таким чином, прибуток – це частина новоствореної вартості, що

відображає різницю між доходами від підприємницької діяльності та видатками на її здійснення і відповідає певному рівню ризику.

Огляд різних трактувань можна продовжити, але це суттєво не змінює наші висновки.

З урахуванням вищенаведеного прибуток можна визначити як один із найважливіших показників фінансового стану підприємства, що характеризує кінцеву грошову оцінку його виробничої і фінансової діяльності та ефективність господарювання. Прибуток підприємства має ряд різноманітних ознак. А саме, прибуток це:

- головна мета та основний мотив здійснення будь-якого виду підприємницької діяльності;
- кінцевий позитивний фінансовий результат звичайної діяльності підприємства;
- форма доходу власників капіталу, які вклали його з метою досягнення певного комерційного успіху;
- найважливіша характеристика рівня ефективності виробничо-господарської діяльності підприємницьких структур (рівня витрат та продуктивності праці, обсягу та якості виробленої продукції), результатом вмілого та успішного управління підприємством;
- плата за ризик здійснення підприємницької діяльності;
- вартісний показник, який визначається в грошовій формі;
- основне внутрішнє джерело формування та відтворення фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує його подальший розвиток;
- необхідна умова підвищення рівня самофінансування для підприємства, джерело його фінансової незалежності;
- приріст капіталу. Капіталізація частини одержаного прибутку, тобто її спрямування на приріст активів, є головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства;
- фактор часу. Розрахунок величини очікуваного в майбутньому прибутку є вирішальним моментом у прийнятті рішення щодо

доцільності капіталовкладень;

- джерело формування бюджетних ресурсів (державного та місцевих бюджетів) та позабюджетних фондів, що дає змогу державі виконувати покладені на неї функції та здійснювати різноманітні програми економічного розвитку, задовольняти потреби соціально незахищених верств населення [8].

З проведенням реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні з 2000 року відповідно до міжнародних стандартів створено методику визначення загального прибутку підприємств. На рис. 1.1 зображено схему формування прибутку підприємства з урахуванням змін у бухгалтерському обліку та звітності [25].

У цілому, формування прибутку має багатосторонні аспекти. Прибуток як найважливіша категорія ринкових відносин виконує такі функції: оцінювальну, стимулюючу та госпрозрахункову. Разом із тим не виключена можливість наділення прибутку й іншими функціями. Зміст згаданих вище функцій розкривається в наступних аспектах:

а) оцінювальна функція прибутку – полягає в тому, що прибуток використовується як основний критерій економічної ефективності виробництва і використання основних виробничих фондів. Використання прибутку в цій функції дає підприємству дійовий засіб контролю за раціональним використанням наявних матеріальних і трудових ресурсів. Розглядаючи функцію як міру ефективності виробництва, необхідно враховувати, що прибуток не збігається зі своєю об'єктивною основою – вартістю доданого продукту, а є її перетвореною (похідною) формою. Для підприємства прибуток означає, по-перше, надбавку до собівартості продукції, по-друге, приріст авансованої вартості.

Зв'язок вартості додаткового продукту зі своїм джерелом – живою абстрактною працею – виражений прямо, безпосередньо, а в прибутку він представлений опосередковано та перетворено. І як такий прибуток виступає як результат руху авансованої вартості. Для підприємства економія будь-якої

частини витрат виробництва означає збільшення прибутку. Отже, через те, що прибуток виступає як похідна форма й виражає результат руху всієї авансової вартості, в ньому відбивається результативність затрат як живої, так і уречевленої праці, тобто ефективність виробництва.

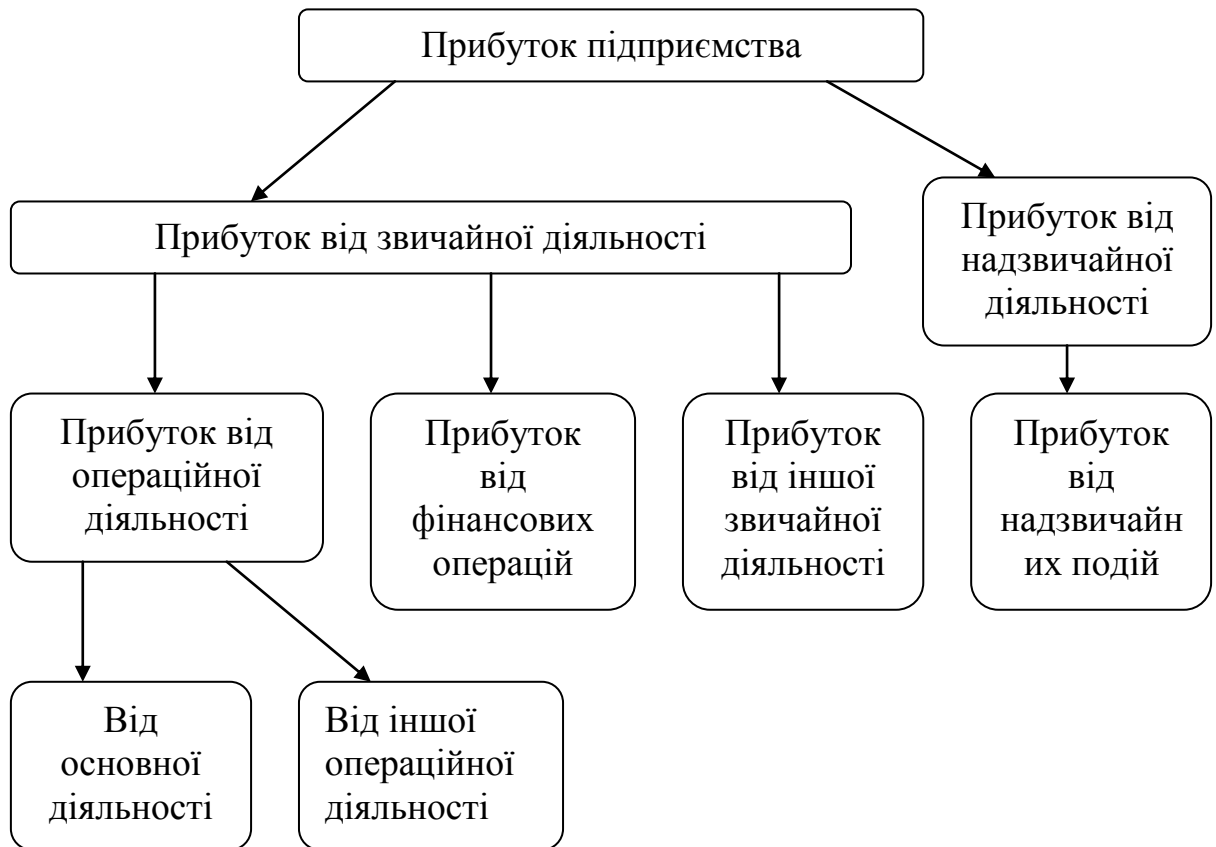

Рис 1.1. Структурно-логічна схема формування прибутку підприємства

б) стимулююча функція прибутку – полягає в тому, що він є джерелом матеріального заохочення робітників, розширення виробництва та вирішення соціальних проблем на підприємствах, а також джерелом сплати прямих податків до бюджету. Тому в отриманні прибутку повинні бути зацікавлені як держава, так і підприємства.

в) госпрозрахункова функція прибутку – полягає в тому, що госпрозрахунок який є основним методом господарювання підприємств, передбачає не тільки покриття своїх витрат своїми доходами, але й отримання нагромаджень для стимулювання робітників і вирішення інших

питань. В умовах ринкової економіки отримання прибутку орієнтує товаровиробника на збільшення обсягів виробництва продукції, зниження затрат на виробництво. Цим досягається як мета підприємства, так і задоволення суспільних потреб [60].

Підсумовуючи наше дослідження, зазначимо, що ключовою категорією, яка лежить в основі економічного розвитку, є прибуток. Цілісність економічної системи, яка об'єднує всі підсистеми в одне ціле, тримається завдяки її цілеспрямованості на отримання прибутку. І саме завдяки цьому орієнтиру ринкова система не розпадається, як це трапилося з радянською економікою, де прибуток був штучною категорією без реального ринкового змісту. Прибуток виникає лише в нерівноважних умовах, іншими словами, він є потенціалом нерівноваги, а це в свою чергу стимулює підприємницьку активність. Вищенаведені думки різних науковців щодо трактування категорії «прибуток» дають підстави нам характеризувати його як на мікрорівні, де він виступає як найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, так і на макрорівні, де він виступає одним з головних чинників, що впливають на величину макропоказників економічного та соціального розвитку, зокрема валового внутрішнього продукту держави, обсягу доходів і видатків бюджету, рівень споживання та нагромадження у суспільстві. Отже, прибуток це економічна база функціонування не тільки суб'єкта господарювання, а й усієї економічної системи держави, завдяки чому він сприяє зростанню добробуту всіх членів суспільства.

1.2. Управління прибутком на етапі його формування

1.2.1. Управління доходами суб'єкта господарювання

Управління формуванням прибутку включає два основні напрями – управління доходами та управління затратами, балансування яких у результаті і визначає формування абсолютної величини прибутку суб'єкта

господарювання (додаток А) [63].

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства представляє собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво і реалізацію продукції.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи від звичайної діяльності підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доход».

Під доходом розуміють збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків).

В бухгалтерському обліку визнання доходу пов'язане із принципами нарахування та відповідності доходів і витрат. Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються, (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності тих періодів, до яких вони відносяться. Принцип нарахування застосовується одночасно з принципом відповідності, за яким витрати визнаються на підставі прямого зв'язку між ними та отриманими доходами. Порядок визнання доходів показано на рис. 1.2 [25].

Управління доходами як система передбачає:

- оптимізацію товарних і сировинних потоків на підприємстві;
- формування ефективних важелів впливу на персонал для забезпечення ефективної роботи, спрямованої на одержання максимального доходу;
- раціональність грошових потоків, що забезпечує високу фінансову стійкість підприємства й одержання стабільних доходів;
- формування адекватної виробничо-господарської матеріально-технічної бази підприємства;

- формування внутрішньої системи фінансово-економічної адаптації підприємства до зміни макроекономічної політики у сфері формування і використання доходів тощо [2].

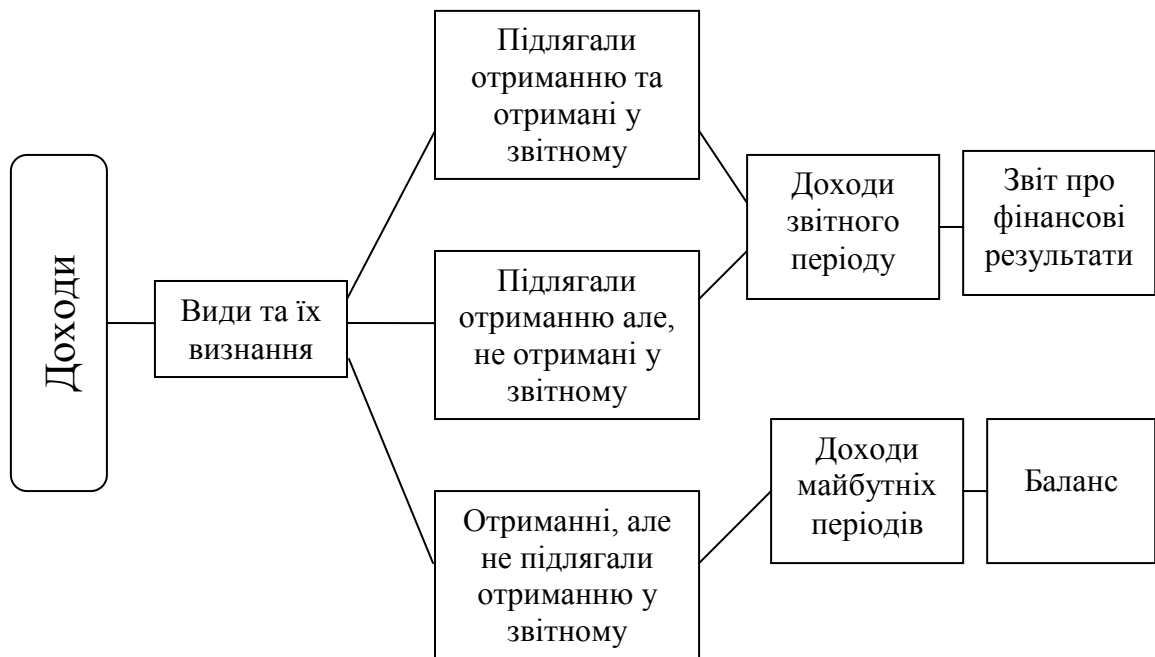

Рис. 1.2. Порядок визнання доходів у фінансових звітах

Формування доходів суб'єкта господарювання здійснюється за такими складовими, у розрізі яких і формуються окремі складові сукупного прибутку суб'єкта господарювання:

- доходи від основної діяльності, що включають насамперед дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг;
- доходи від іншої операційної діяльності, яка включає дохід від реалізації оборотних активів, реалізації курсових різниць, оренди, отримані штрафи, пені, неустойки, списання зобов'язань та ін.;
- доходи від фінансових операцій, які формуються за рахунок отримання доходів від вкладення в асоційовані та дочірні підприємства, спільної діяльності, доходи від портфельного інвестування (дивіденди, процентні платежі) та ін.;
- доходи від іншої звичайної діяльності, що визначаються формуванням доходів від фінансових інвестицій (реалізований капітальний дохід),

реалізації (ліквідації) необоротних активів, безоплатно одержаних активів тощо;

- доходи від надзвичайних подій.

Зважаючи на особливості наведених вище джерел формування сукупного доходу підприємства, можна визначити такі завдання управління його доходами:

- збільшення абсолютної величини доходів підприємства в цілому та за окремими джерелами їх формування;
- збільшення у структурі доходів підприємства частки чистого доходу;
- забезпечення стабільності надходження доходів, а також обмеження впливу на формування доходів підприємства надзвичайних подій, прогнозування та оцінювання яких є проблематичним;
- забезпечення зростання у структурі чистого доходу підприємства доходів, отриманих від основної діяльності;
- прискорення отримання доходів шляхом зменшення проміжку часу між їх формальним визнанням та реальним отриманням.

Відповідно до визначених вище завдань управління доходами підприємства можна сформулювати основний зміст управлінської діяльності фінансових підприємства та їх менеджерів щодо управління формуванням його доходів:

- забезпечення своєчасності та повноти формування доходів підприємства;
- виявлення резервів збільшення доходів підприємства та загроз скорочення доходів з метою їх уникнення;
- забезпечення об'єктивності, достовірності та повноти локалізації планових та/або отриманих доходів підприємства за центрами їх формування з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських фінансових рішень;
- оцінювання результативності діяльності центрів доходів з позиції їх формування та отримання, визначення рівня відповідності результатів

діяльності окремих центрів доходів плановим величинам;

- аналіз складу та структури доходів підприємства за такими критеріями:
  - відповідно до центрів доходів;
  - у розділі структурних підрозділів підприємства;
  - за видами продукції (робіт, послуг);
  - у цілому по підприємству;
- прогнозування тенденцій формування доходів підприємства у плановому та перспективному періодах та їх планування.

Важливим завданням фінансового менеджменту на підприємстві є забезпечення стабільності формування його доходів у розмірі, не меншому за розмір його витрат, що дає змогу забезпечити беззбитковість діяльності підприємства. Ефективність та результативність формування доходів суб'єкта господарювання як складової моделі управління його прибутком безпосередньо залежить від адекватності фінансового забезпечення цінової політики суб'єкта господарювання реаліям ринку, на якому працює підприємство.

Зважаючи, що джерела формування доходів підприємства включають відмінну сукупність господарських операцій, які мають фінансові характеристики, доцільно детальніше зупинитися на таких джерелах окремо.

Доходи суб'єкта господарювання від основної діяльності формуються через отримання виручки від продажу товарів, робіт та послуг. Відповідно управління цими доходами має враховувати потреби супроводження та підтримання управлінських фінансових рішень щодо таких питань – визначення обсягів реалізації (у натуральних одиницях виміру) та формування цінової політики підприємства.

Формування обсягів реалізації підприємства у натуральних вимірах є результатом взаємодії його як постачальника товару та ринкового попиту певної сукупності споживачів. На рівень останнього, зокрема, впливають такі фактори:

- якість продукції підприємства та аналог аналогічної продукції

підприємств-конкурентів;

- унікальність товару та наявність на ринку товарів-замінників;
- конкурентна позиція підприємства на ринку;
- маркетингова діяльність підприємства з просування окремих видів товарів, що виробляються підприємством;
- реклама продукції підприємства;
- гарантійне та пост гарантійне обслуговування;
- наявність та рівень цін на супутні товари.

Поряд із вказаними факторами формування ринкового попиту на продукцію підприємства, обсяги її реалізації безпосередньо залежать і від цінової політики, оскільки ціни на продукцію підприємства є важливим чинником формування доходів такого підприємства. Загалом під ціновою політикою суб'єкта господарювання необхідно розуміти процедуру обґрунтування масштабу цін на його продукцію та критеріїв її застосування щодо конкретних категорій покупців. Відповідно, цінова політика може виконувати наступні функції:

- масштаб цін використовується як індикатор для фінансового планування, зокрема планування грошових потоків підприємства для розрахунку планового бюджету грошових потоків та планування ліквідності;
- сприяння формуванню сталого контингенту клієнтів підприємства;
- формування конкурентної позиції підприємства на ринку його продукції;
- сприяння скороченню терміну інкасації дебіторської заборгованості.

При цьому масштаб цін підприємства включає базову (основну) ціну, а також систему знижок (націнок), яка застосовується залежно від специфічних умов укладання контрактів із конкретними покупцями. Система знижок (націнок) має враховувати такі специфічні умови та характеристики покупця, як усталеність господарських зв'язків із таким споживачем, часові характеристики виконання контракту, особливості проведення грошових

розрахунків за контрактом та інші умови.

Важливим елементом цінової політики підприємства в моделі управління прибутком є визначення ціни продукції суб'єкта господарювання. Для потреб управління прибутком використовують сукупність показників, що характеризують та визначають абсолютну величину ціни продукції суб'єкта господарювання:

- 1) собівартість одиниці продукції:
  - величина умовно-змінних витрат на одиницю продукції;
  - величина умовно-постійних витрат на одиницю продукції;
- 2) прибуток на одиницю продукції;
- 3) ціна виробника одиниці продукції;
- 4) відпускна ціна одиниці продукції.

Виокремлення ряду показників, що характеризують структуру ціни продукції підприємства, здійснюється з метою інформаційного забезпечення фінансового менеджменту у частині аналізу та прийняття управлінських фінансових рішень, а взаємозв'язок між такими фінансовими показниками відображено на рисунку в додатку Б. Ціна виробника продукції підприємства є показником на основі якого визначається грошовий потік, кошти від якого надходять у повне розпорядження суб'єкта господарювання. Величина цих коштів визначається множенням ціни виробника одиниці продукції на обсяг реалізації у натуральному виразі. За рахунок такого грошового потоку підприємство покриває витрати, пов'язані з виготовленням і реалізацією продукції, та формує прибуток:

$$P' = C + I, \quad (1.1)$$

де P' – ціна виробника одиниці продукції підприємства;

C – собівартість одиниці продукції підприємства;

I – прибуток підприємства з одиниці продукції.

Відпускна ціна продукції суб'єкта господарювання відповідає величині грошових коштів, що її має сплатити покупець за визначену кількість товару під час їх купівлі. При цьому відпускна ціна включає як ціну виробника, так і

сукупність платежів, щодо яких суб'єкт господарювання виступає у ролі номінального платника. – непрямі податки(акциз та ПДВ):

$$P = P' + \text{акциз} + \text{ПДВ}, \quad (1.2)$$

де P – відпускна ціна одиниці продукції підприємства.

Формування прибутку суб'єкта господарювання як винагороди за підприємницький ризик неможливе без відповідної реалізації створеної доданої вартості на товарному ринку за грошові кошти. Це, у свою чергу, визначає об'єктивну необхідність дослідження фінансових процесів, пов'язаних з реалізацією продукції суб'єкта господарювання на ринку [63].

Слід відмітити, що під час визначення масштабу цін має враховуватися необхідність стимулювання збуту, у тому числі й обґрунтування фінансових механізмів такого стимулювання. Фінансовий механізм стимулювання збуту продукції суб'єкта господарювання передбачає процедуру обґрунтування фінансово сприятливих для покупця умов придбання продукції, насамперед, завдяки оптимізації строків відвантаження продукції та умов її оплати. При цьому можна виділити такі основні напрями впливу підприємства на фінансову привабливість його продукції для покупця:

- рівень базової ціни одиниці продукції;
- форма грошових розрахунків;
- термін передплати (післяплати) реалізованої продукції;
- рівень знижки від базової ціни залежно від обсягів закупівлі продукції;
- рівень знижки від базової ціни залежно від категорії покупця;
- надання відстрочення оплати відвантаженої продукції із відповідною націнкою на базову ціну одиниці такої продукції;
- рівень знижки від базової ціни при оплаті відвантаженої продукції раніше встановленого терміну оплати;
- формування мережі реселерів та дилерів із відповідним рівнем відпускної ціни для таких покупців;
- диференціація націнок та знижок від базового рівня цін відповідно до

регулярності ділових контактів із таким підприємством-партнером[8].

При обґрунтуванні та реалізації цінової політики підприємство має враховувати такі фактори організації взаємовідносин із підприємствами-контрагентами:

- особливості здійснення грошових розрахунків, зокрема строки їх здійснення, ймовірність надходження платежу та рівень ризику несплати;
- управління дебіторською заборгованістю, зокрема контроль за своєчасністю інкасації дебіторської заборгованості, визначення сумнівної заборгованості та здійснення заходів щодо її стягнення, а також рефінансування дебіторської заборгованості;
- аналіз та оцінка привабливості клієнта (EVCO), групування клієнтів за певними категоріями (наприклад, прибутковості) та формування групи VIP-клієнтів.

Для обґрунтування грошових розрахунків із покупцями фінансовий менеджер має враховувати тривалість фінансового циклу та формування касових розривів. Слід зауважити, що визначення виручки від реалізації підприємства відповідно до чинного податкового законодавства здійснюється не за касовим методом, а на основі першої події – відвантаження продукції або зараховування на банківський рахунок грошових коштів за авансовим платежем за продукцію підприємства. Це, у свою чергу, обумовлює додаткову потребу підприємства в додатковому капіталі у зв'язку із наданням підприємством відстрочення оплати рахунків покупцями, збільшуючи їх абсолютну величину.

Іншим напрямом реалізації функцій управління доходами суб'єкта господарювання від основної діяльності може розглядатися оцінювання привабливості клієнта. Це передбачає визначення потенційного прибутку, що його може отримати підприємство від господарських операцій з даним клієнтом. Слід зазначити, що із зростанням привабливості клієнта підприємство може дозволити собі піти на додаткові витрати з метою

підтримання господарських відносин із таким клієнтом. Відмовитися на його користь від інших клієнтів, господарські зв'язки з якими мають менший рівень прибутковості.

Загалом, використання оцінки привабливості клієнта для підприємства доцільне для підтримання управлінських фінансових рішень за такими напрямками:

- обґрунтування взаємовідносин з окремими клієнтами (їх групами);
- обґрунтування цінової політики підприємства;
- визначення доцільності та оцінювання результативності масштабу цін стосовно конкретного клієнта (їх групи), оцінювання обґрунтованості використання спеціальних (партнерських) цін;
- оцінювання величини прибутку підприємства, який буде отримано завдяки налагодженню взаємовідносин із окремим клієнтом (групою клієнтів);
- визначення залежності підприємства від клієнта, їх групи чи категорії;
- оцінювання ризиків, що виникають у сфері взаємовідносин із клієнтами.

Так, на основі вивчення світового досвіду та узагальнення практики окремих вітчизняних підприємств можна рекомендувати для кількісної оцінки привабливості клієнта для підприємства такі методи:

- 1) аналіз вартості життєвого циклу клієнта;
- 2) аналіз прибутковості клієнта.

При аналізі життєвого циклу клієнта (CLV) визначається приведена теперішня вартість чистих грошових потоків, які очікується отримати від клієнта протягом усього періоду встановлених господарських відносин між підприємством та таким клієнтом. Загальний алгоритм розрахунку CLV графічно зображений на рис. 1.3.

Аналіз прибутковості клієнта (CPA) спрямований на встановлення операційної маржі, що припадає на окремого клієнта, їх групи чи категорії.

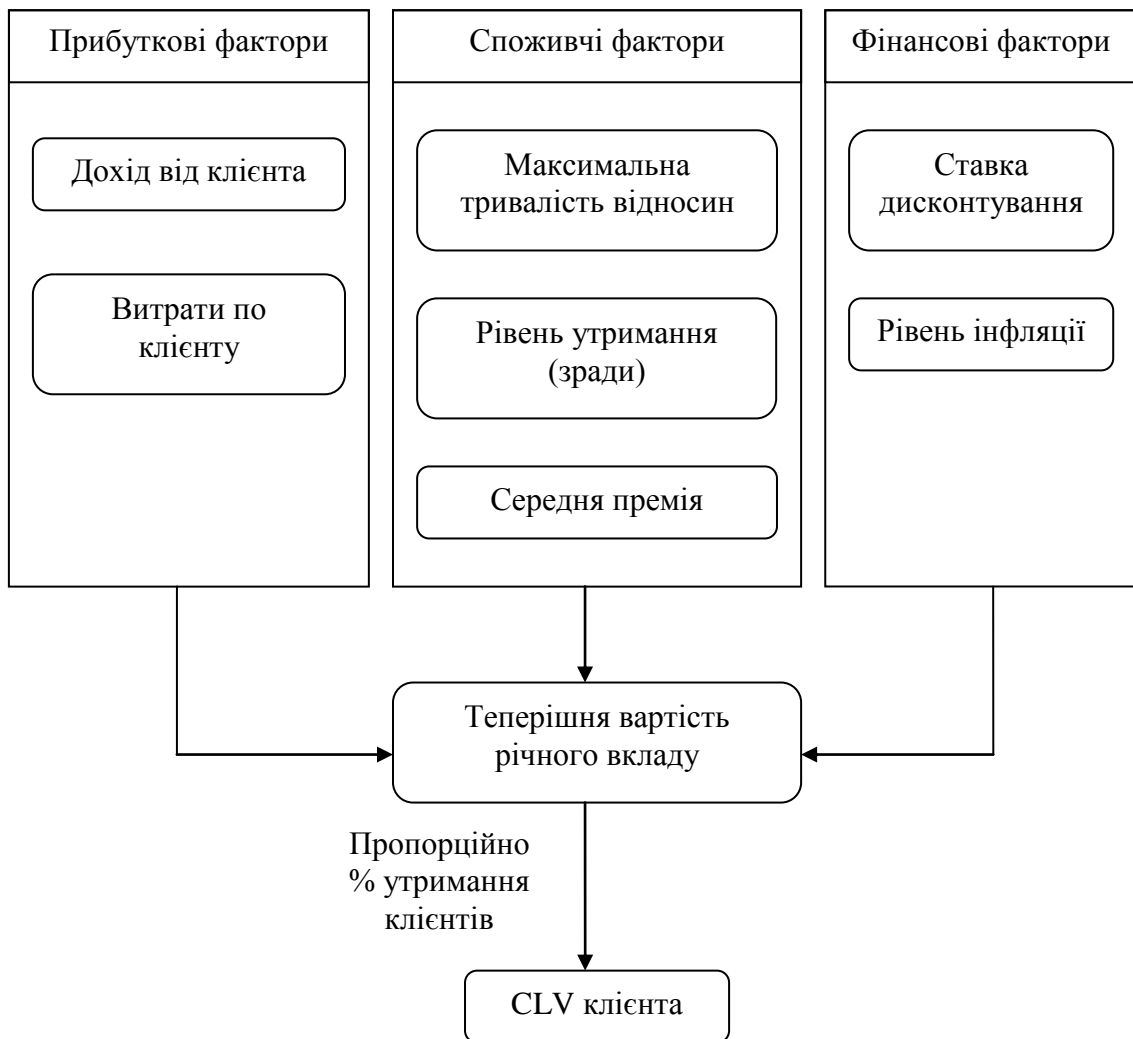

Рис. 1.3. Алгоритм визначення вартості життєвого циклу товару

При цьому грошові надходження в результаті продажу клієнту (їх групи чи категорії) продукції (надання послуг чи виконання робіт) порівнюються із сукупними витратами, що припадають на такого клієнта (їх групи чи категорії). Слід зауважити, що розподіл сукупних витрат підприємства між окремими клієнтами (їх групами чи категоріями) необхідно здійснювати із використанням АБС-аналізу. Загальний алгоритм розрахунку CPA графічно зображений в додатку В [63].

Серед інших напрямів управління доходами підприємства необхідно виділити управління дебіторською заборгованістю, що формується внаслідок розбіжності у часі між відвантаженням продукції та її оплатою. Виникнення заборгованості з боку покупців пов'язано із наданням останнім відстрочення оплати рахунків з метою стимулювання збуту продукції підприємства. Однак

надання цієї пільги має здійснюватись з урахуванням таких факторів:

- оцінювання основних параметрів динаміки (тренду) розвитку ситуації з оплатою контрагентами рахунків за відвантаженою продукцією;
- аналіз структури дебіторської заборгованості у розрізі своєчасності її погашення, оцінка окремих дебіторів з позиції ризику та визначення величини фінансових ресурсів, необхідних для формування резервів, зокрема резерву сумнівної дебіторської заборгованості;
- розрахунок середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості та його зіставлення із можливостями підприємства покрити касовий розрив за рахунок кредиторської заборгованості, залучення короткострокових кредитів чи за рахунок інших джерел;
- визначення та оцінювання рівня впливу дебіторської заборгованості на формування абсолютної величини прибутку підприємства та обґрунтування доцільності надання покупцеві відстрочення в оплаті продукції – оцінка видатків підприємства на залучення фінансових ресурсів на покриття касового розриву та/або витрат на проведення рефінансування заборгованості;
- обґрунтування оптимального терміну надання відстрочення оплати рахунків покупцями та визначення відносного рівня необхідної націнки на базову ціну одиниці продукції, яка має враховувати рівень втрат, яких зазнає підприємство у зв'язку із іммобілізацією оборотних коштів, та привабливість даного клієнта;
- визначення можливості та доцільності мобілізації фінансових ресурсів через рефінансування дебіторської заборгованості, зокрема шляхом обліку векселів (якщо заборгованість оформлена видачею векселя), факторинг чи форфейтинг боргових вимог підприємства до третіх осіб, оцінювання обґрунтованості збитків у результаті рефінансування дебіторської заборгованості. При цьому рефінансування дебіторської заборгованості буде доцільним, якщо відносний рівень витрат на проведення такої операції буде не більшим за процентну ставку за

короткостроковим кредитом;

- попередження формування та контроль простроченої і безнадійної дебіторської заборгованості [9].

Серед інших джерел формування доходів підприємства необхідно виділити такі, як реалізація активів (оборотних та необоротних), доходи від інвестиційної діяльності. Формування доходів від таких господарських операцій може здійснюватись з метою:

- оптимізації величини та структури робочого капіталу підприємства (наприклад, реалізації надлишкових запасів);
- управління операційними ризиками, насамперед, ціновим ризиком;
- реалізація надлишкових оборотних та необоротних активів;
- підкріплення господарських зв'язків відносинами власності (перехресне інвестування у корпоративні права, вкладання в асоційовані господарські товариства), отримання в результаті цього додаткових переваг у формі спеціальних (внутрішніх) цін, отримання дивідендів;
- участь підприємства у бізнес-групах, господарських альянсах з метою доступу до нових ринків збуту, зниження витрат на реалізацію продукції, доступ до нових джерел сировини.

На абсолютну величину доходу підприємства впливають і дискретні джерела його формування, тобто джерела, які мають нерегулярний, епізодичний характер. Так, величина доходів підприємства у поточному періоді збільшується за рахунок надходження штрафних санкцій, застосованих до суб'єктів господарювання-контрагентів за невиконання договірних зобов'язань. Однак неналежне виконання договірних зобов'язань партнерами негативно впливає на ринкову позицію самого підприємства через порушення ритмічності виробничого процесу (збої у поставці сировини), несвоєчасну доставку товару замовниками, гарантійного та післягарантійного обслуговування, що негативно впливає на обсяги реалізації і, в результаті, скорочення прибутку підприємства. У зв'язку з цим

підприємство має формувати господарські зв'язки із комерційно надійними партнерами, аби уникнути згаданих вище негативних наслідків.

Серед інших джерел доходу підприємства, що мають дискретний характер, можна виділити реалізовані курсові різниці, списання зобов'язань та безоплатно одержані активи. Так управління доходами від реалізованих курсових різниць має здійснюватися з урахуванням впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства валютних ризиків (зміна валютних курсів) як складової сукупного ризику підприємства. Розглядаючи доходи суб'єкта господарювання від списання зобов'язань перед третіми особами та безоплатно одержаних активів, необхідно врахувати особливості оподаткування таких господарських операцій, які призводять до збільшення податкових зобов'язань підприємства з податку на прибуток у поточному періоді за відсутності реального руху грошових коштів. Відсутність реального руху грошових коштів як джерела погашення податкових зобов'язань може негативно вплинути на рівень платоспроможності та ліквідності підприємства, адже призведе до скорочення резерву ліквідності підприємства [63].

Отже підсумовуючи наведений матеріал, слід відмітити, що дохід це не просто виручені кошти від реалізації продукції, а первісна грошова маса, величина якої визначає рівень прибутковості підприємства. Розмір доходу залежить від впливу ряду факторів, як постійно діючого характеру, так і дискретного. Тому завдання фінансових менеджерів підприємства якраз і полягає в найбільш повному дослідженні різного роду чинників впливу на величину доходу, з метою адаптації підприємства під умови агресивного ринкового середовища, що дозволить максимізувати виручку від реалізації. Але дохід це лише одна сторона впливу на прибуток; існує й інша сторона – витрати, управління якими є не менш важливою складовою на шляху до головної цілі підприємства – максимізації прибутку.

1.2.2. Управління витратами суб'єкта господарювання

Управління витратами відіграє провідну роль не тільки в управлінні прибутком, а й у структурі фінансового менеджменту взагалі. Рівень та абсолютна величина витрат суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на формування його прибутку як результату фінансово господарської діяльності. Управління витратами полягає у контролі за процесом формування та розподілу витрат підприємства в результаті здійснення фінансово господарської діяльності. Відповідно, управління витратами підприємства спрямоване на обґрунтування рівня витрат підприємства та їх фінансового забезпечення. Результативність управління витратами та забезпечення ефективності такого управління передбачає реалізацію таких взаємозв'язаних фінансово управлінських ітерацій:

- групування витрат підприємства за групами відповідно до визначеної сукупності критеріїв;
- контроль за формуванням витрат та оптимізації абсолютної величини;
- виявлення відхилень від планових показників та ідентифікація причин таких відхилень, їх нейтралізація або врахування (шляхом коригування планових показників);
- виявлення та оцінювання резервів зменшення витрат суб'єкта господарювання, визначення та обґрунтування механізмів їх мобілізації.

В більшій мірі формування витрат підприємства припадає на сукупність господарських операцій, що реалізуються в межах його основної (операційної) діяльності.

Прийняття раціональних фінансових рішень у рамках управління витратами підприємства ґрунтується на чіткому розумінні умов формування витрат та визначенні впливу витрат на фінансовий стан самого підприємства. Відповідно, результати управління витратами підприємства у звітному періоді відображаються у публічній фінансовій звітності, зокрема у Звіті про

фінансові результати. Порядок визнання витрат підприємства та відображення у фінансовому обліку наведено у додатку Д.

Формування витрат у межах основної діяльності визначається сукупністю господарських операцій підприємства, спрямованих на забезпечення виробничого процесу зі створення продукту (послуг, робіт), просування продукту на ринок, його реалізації та наступного обслуговування у споживача такого продукту (гарантійний та пост гарантійний сервіс). Тому у процесі управління сукупністю витрат, що виникає під час реалізації згаданих вище завдань, постає питання щодо оцінки абсолютної величини витрат, їх структурування та формування цільових категорій ідентифікації (груп, видів) витрат з метою інформаційного підтримання прийняття управлінських фінансових рішень. У результаті цього забезпечується узагальнення та початкова обробка первинної фінансової інформації, визначення сукупності однорідних витрат, а також обґрунтування центрів витрат та їх структурування.

У зв'язку з цим доцільно зупинитися на визначенні класифікаційних ознак витрат з основної діяльності, оскільки управління останніми потребує чіткого розмежування сукупності витрат підприємства на однорідні групи та види. Структурування витрат підприємства з основної діяльності наведено в додатку Е.

Так, відповідно до класифікаційних ознак, прийнято виділяти такі види витрат:

- а) виходячи із зміни абсолютної величини витрат суб'єкта господарювання у разі зміни обсягів випуску продукції розрізняють умовно-постійні (не залежать від зміни обсягів виробництва) та умовно змінні (змінюються зі зміною обсягів виробництва) витрати;
- б) залежно від порядку та способу перенесення витрат на продукцію підприємства розрізняють прямі (витрати, безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції, наданням послуг чи виконанням робіт) та непрямі (витрати що пов'язані із фінансуванням додаткових чи

- обслуговуючих процесів) витрати;
- в) за періодичністю виникнення та часовими характеристиками розрізняють постійні або регулярні витрати (витрати, що регулярно виникають у процесі здійснення суб'єктом господарювання фінансово-господарської діяльності, наприклад витрати на виплату заробітної плати, на сплату податків) та разові витрати (витрати, що мають нерегулярний характер, наприклад на купівлю ліцензії);
- г) залежно від характеру зв'язку витрати з виробничим процесом розрізняють виробничі (витрати обумовлені технічними, організаційними та іншими особливостями виробничого процесу) та невиробничі (витрати, що мають другорядний характер) витрати;
- д) для потреб контролінгу витрат у системі цільового планування прибутку суб'єкта господарювання виділяють групи витрат відповідно до центрів їх виникнення або ж за цільовим їх призначенням (наприклад, витрати по окремих структурних підрозділах або витрати на виробництво окремих видів продукції) [63].

Перед моделлю управління затратами суб'єкта господарювання можуть ставитися такі завдання:

- зменшення абсолютної величини витрат підприємства в цілому та за окремими видами його діяльності;
- зменшення у структурі витрат підприємства частки умовно-постійних витрат, що, у свою чергу, дає змогу знизити поріг рентабельності та сформуванню більш гнучку цінову політику щодо продукції підприємства;
- забезпечення стабільності розподілу витрат у просторі та часі, що дасть змогу забезпечити фінансову стійкість підприємства та попередити його неплатоспроможність;
- зменшення у структурі сукупних витрат підприємства непрямих витрат;
- відстрочення моменту покриття витрат шляхом збільшення проміжку

часу між їх формальним визнанням (і, зокрема, зменшення оподаткованого прибутку) та реальним покриттям (втратою підприємством контролю над грошовими коштами) [2].

Серед інших напрямів формування витрат підприємства необхідно виділити такі:

- 1) витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, що визначаються як сума усіх витрат підприємства на реалізацію інвестицій в необоротні активи, що припадають на поточний період (зокрема, основні фонди, нематеріальні активи, прямі та портфельні фінансові вкладення);
- 2) витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю, що включають сукупність витрат підприємства на обслуговування залученого капіталу, у тому числі витрати на обслуговування як позичкового, так і власного капіталу (наприклад, процентні платежі, грошові дивідендні виплати, витрати на оформлення-переоформлення фінансових угод, їх супроводження) [63].

Визначені вище завдання управління витратами підприємства дають можливість сформулювати основний зміст управлінської діяльності фінансових служб підприємств та їх менеджерів щодо управління формуванням витрат, пов'язаних із операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю:

- забезпечення своєчасності та повноти виявлення витрат підприємства, надання відповідної оперативної інформації через служби фінансового контролінгу;
- оцінка обґрунтованості та доцільності покриття окремих витрат у розрізі центрів їх формування, структурних підрозділів, видів діяльності (продукції) та підприємства в цілому;
- пошук та обґрунтування резервів зменшення витрат у наступних періодах, урахування виявлених резервів під час реалізації поточного фінансового плану та складання фінансових планів на наступний плановий період;

- забезпечення об'єктивності, достовірності та повноти локалізації поточних (або планових) витрат по центрах їх формування з метою інформаційного забезпечення прийняття управлінських фінансових рішень;
- прогнозування на основі отриманої інформації тенденцій зміни величини витрат підприємства у плановому та перспективному періодах, оцінювання точки беззбитковості та планування (перспективне калькулювання) собівартості продукції;
- забезпечення методологічного та інформаційного підтримання фінансового контролю за формуванням витрат підприємства, виконання планових величин та аналізу відхилень [51].

Кваліфіковане управління витратами підприємства передбачає наявність у фінансового менеджера повної та достовірної інформації щодо об'єкта управління, у тому числі його абсолютної величини, складу та структури. Для цього здійснюється локалізація усіх витрат підприємства та їх структурування за певними критеріями, які використовуються для обґрунтування управлінських фінансових рішень. Так, практика розподілу витрат за класифікаційними групами, а також спосіб зіставлення величини витрат із доходами підприємства дає змогу виділити такі варіанти організації калькуляції сукупних витрат підприємства:

- традиційне калькулювання;
- цільове калькулювання;
- калькулювання відповідно до життєвого циклу товару;
- калькулювання за етапами просування товару на ринок;
- поопераційне (функціональне) калькулювання;

Загалом усі перелічені вище методи калькулювання спрямовані на вирішення основного завдання управління витратами підприємства, пов'язаними з операційною діяльністю – оцінювання обґрунтованості абсолютної величини витрат за окремими елементами операційної діяльності підприємства та обґрунтування напрямів, за якими необхідно та/або доцільно

провести оптимізацію абсолютної величини чи структури витрат [63].

Підсумовуючи матеріал даного підрозділу, ми б хотіли відмітити важливість процесу управління витратами, оскільки рівень та абсолютна величина витрат суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на формування його прибутку як результату фінансово господарської діяльності. Управління витратами полягає у контролі за процесом формування та розподілу витрат підприємства в результаті здійснення фінансово господарської діяльності. Відповідно, управління витратами підприємства спрямоване на обґрунтування рівня витрат підприємства та їх фінансового забезпечення. Тому вміння фінансових менеджерів контролювати процес формування й розподілу витрат завжди призводить до їх мінімізації, що є прямим шляхом до збільшення прибутку.

1.3 Управління прибутком на етапі його використання

Ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості управлінських рішень, що стосуються використання одержаного прибутку. Приймаючи ці рішення, власники (менеджери) повинні всебічно зважити напрямки першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, рівня його матеріально-технічної бази, соціального розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення коштів на ринку цінних паперів, у грошово-кредитній сфері тощо. Розподіл і використання прибутку підприємства представлено на рис 1.4.

Слід відзначити, що використання прибутку має узгоджуватися із корпоративною стратегією підприємства та забезпечувати стійке і стабільне зростання ринкової вартості підприємства та достатку акціонерів.

Вплив розподілу прибутку на забезпечення корпоративних цілей підприємства наведено в додатку Ж. Як показано на рисунку, переваги підприємства на ринку трансформуються у вартість (достаток акціонерів), яка, у свою чергу, може бути спожита шляхом розподілу між власниками або ж реінвестована у господарську діяльність підприємства з метою створення

нової вартості [63].

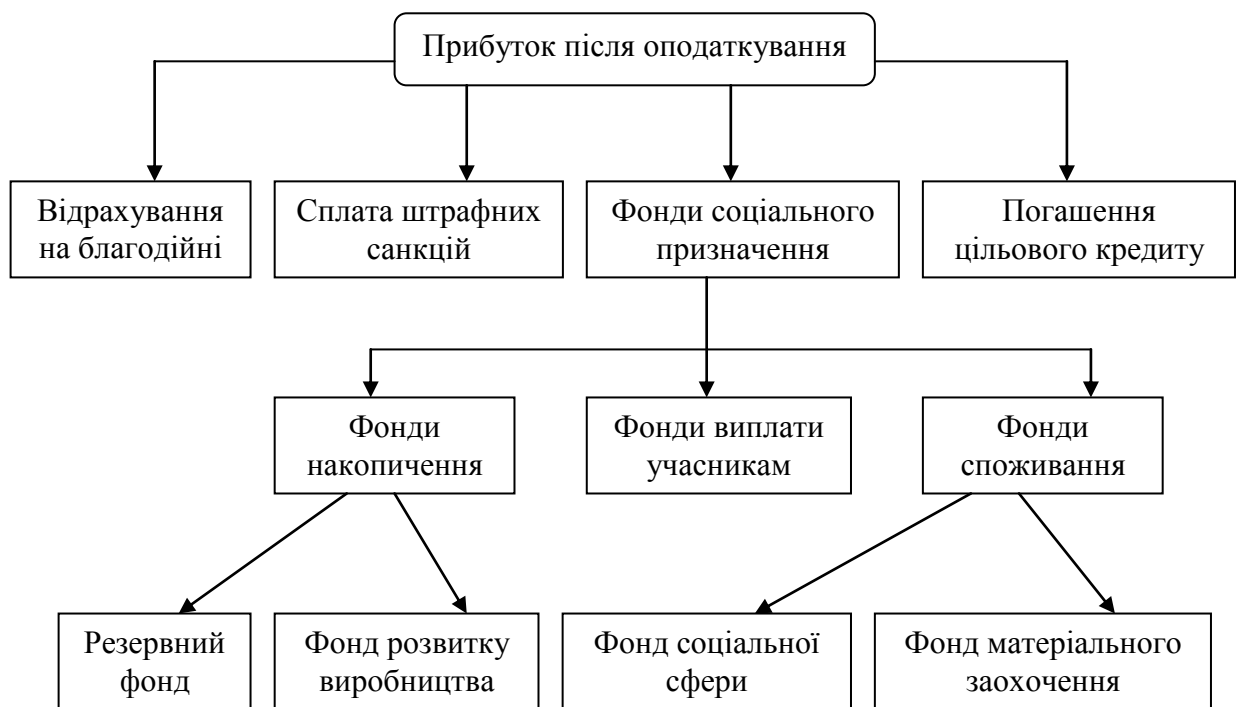

Рис.1.4. Схема розподілу чистого прибутку

Основними принципами розподілу прибутку господарюючих суб'єктів у ринкових умовах господарювання є:

- а) розподіл прибутку між державою і підприємством як господарюючим суб'єктом повинен проводитись з урахуванням інтересів держави в формуванні на відповідному рівні бюджетів і зацікавленості підприємств у стимулюванні їх діяльності;
- б) вилучення відповідної частини прибутку державою до бюджету у вигляді податків повинно проводитись по твердих, невисоких ставках, встановлених державою в законодавчому порядку, розміри яких не повинні змінюватися довільно;
- в) прибуток, який залишається в розпорядженні господарюючого суб'єкта, повинен направлятися в першу чергу на нагромадження, яке забезпечуватиме подальший розвиток підприємства, а в частині, яка залишилася, - на споживання для задоволення матеріальних і соціальних потреб робітників [60].

Згідно з Законом України «Про підприємства в Україні» порядок використання прибутку (доходу) визначає власник (власники) підприємства або уповноважений ним орган у відповідності до статуту підприємства і чинного законодавства. При цьому державний вплив на напрям і обсяги використання прибутку господарюючих суб'єктів здійснюється через установлені нормативи, податки, податкові пільги тощо. Отже, законодавчо розподілення прибутку господарюючих суб'єктів регулюється в тому розмірі, який надходить до бюджетів різних рівнів у вигляді у вигляді податків і інших обов'язкових платежів. Виходячи з цього отриманий господарюючими суб'єктами загальний прибуток використовується, в першу чергу, на сплату до бюджету встановлених законами України податків і платежів – податок на прибуток, розрахованого згідно з законом України «Про оподаткування прибутку підприємств», а також інших платежів до бюджету, які сплачуються за рахунок прибутку. Залишений після цього прибуток вважається чистим прибутком підприємства і розподіляється на його розсуд.

Як основне завдання управління використанням прибутку суб'єкта господарювання має розглядатися балансування інтересів підприємства щодо тезаврації прибутку та потреб політики грошових дивідендних виплат. При цьому важливим завданням цільового планування та прогнозування прибутку суб'єкта господарювання на даному етапі є базове узгодження абсолютних величин фінансових ресурсів, необхідних для фінансування зазначених напрямів розподілу прибутку підприємства.

Відповідно, можна виділити такі питання, розв'язання яких має забезпечити оптимальний розподіл прибутку підприємства:

- забезпечення погашення податкових зобов'язань суб'єкта господарювання (сплата податку на прибуток підприємств);
- обслуговування залученого у попередніх періодах власного капіталу суб'єкта господарювання;
- формування фондів-коштів та резервів для використання у наступних періодах.

Одним із найбільш важливих етапів в управлінні прибутку є податкове планування. Дане планування використовується для формування, організації та інформаційно-методологічного забезпечення контролю за витратами підприємства на сплату податків та інших обов'язкових платежів до державного та місцевого бюджетів, інших централізованих цільових фондів.

У рамках управління прибутком підприємства податкове планування передбачає контроль за формуванням та виконанням податкових зобов'язань з податку на прибуток, що може здійснюватися за такими ключовими напрямками:

- а) визначення доходів підприємства та їх віднесення до складу валових доходів;
- б) визначення витрат підприємства та їх віднесення до складу валових витрат;
- в) формування амортизаційних відрахувань відповідно до податкового законодавства;
- г) моніторинг податкових пільг з податку на прибуток;
- д) своєчасність подання податкових декларацій та сплата податку на прибуток.

Так, для потреб податкового планування зобов'язань з податку на прибуток підприємства доцільно використовувати, зокрема, такі методи:

- зниження бази оподаткування з метою скорочення абсолютної величини податкових зобов'язань з податку на прибуток:
  - зменшення грошових потоків, що входять до складу валових доходів підприємств і, відповідно, збільшують об'єкт оподаткування;
  - збільшення грошових потоків, що включаються до складу валових витрат підприємства і, відповідно, зменшують об'єкт оподаткування;
  - використання податкових пільг;
- оптимізація перерозподілу податкових зобов'язань з податку на прибуток у часі:
  - 1) максимальне скорочення у часі розриву між визнанням виручки,

податкових зобов'язань та реальним надходженням на підприємство грошових коштів;

2) максимальне наближення дати визнання господарських операцій, що призводять до зменшення об'єкта оподаткування і, відповідно, абсолютної величини податкових зобов'язань суб'єкта господарювання;

- використання у діяльності підприємства чи його окремих підрозділів законодавчо затверджених альтернативних режимів оподаткування;
- переміщення окремих виробництв, структурних підрозділів або ж дочірніх компаній до вільних економічних зон з метою використання можливих переваг для оптимізації абсолютної величини та структури податкових зобов'язань суб'єкта господарювання;
- використання легальних механізмів офшорних зон з метою законного уникнення оподаткування тих чи інших доходів суб'єкта господарювання та ін. [63].

Підприємство в умовах оподаткування прибутку зацікавлене в тому, щоб його прибуток, визначений з метою оподаткування, був якомога меншим. Тому в процесі аналізу виявляються причини, які призвели до штучного завищення валових доходів і зниження валових витрат і, отже, зростання оподатковуваного прибутку та податку на прибуток. Серед причин, які призводять до цього, слід насамперед врахувати такі обставини:

- якщо підприємство за звітний період допускає приріст балансових залишків покупних матеріалів, сировини, комплектуючих виробів та напівфабрикатів на складах, у незавершеному виробництві, у залишках готової продукції, витрати коштів на суму цього приросту не вважаються валовими витратами, і це спричиняє до збільшення прибутку як об'єкта оподаткування;

- якщо підприємство, відвантаживши продукцію покупцеві і не отримавши платежу за неї, не виконує встановлені законом процедури з приводом передачі до судово-господарських органів позовних заяв щодо стягнення боргу або визнання боржника банкрутом, сума відвантаженого

товару (наданих послуг) вважається валовим доходом і оподатковується податком на прибуток;

- якщо підприємство витрачає кошти на потреби, не пов'язані з веденням його господарської діяльності, то ці витрати не включаються до складу валових витрат, що призводить до зростання податку на прибуток;

- при реалізації (продажу) товарів пов'язаним особам за цінами, нижчими від звичайних цін на такі товари, валовий дохід обчислюється, виходячи із звичайних цін, тобто податок на прибуток зростає. Аналогічно, якщо підприємство має витрати на закупівлю товарів (робіт, послуг) у пов'язаних осіб за цінами, вищими за звичайні ціни на такі товари (роботи, послуги), до валових витрат включаються такі витрати за звичайними цінами, що також збільшує податок на прибуток [25].

Господарюючий суб'єкт самостійно визначає напрямок використання тієї частини прибутку, яка залишилася в його розпорядженні. При цьому порядок розподілення і використання прибутку на підприємстві фіксується в його статуті та визначається положенням, розробленим відповідними економічними службами підприємства і затвердженим його керівництвом.

Згідно із статутом підприємства можуть використовувати прибуток, який залишився в їх розпорядженні, на:

- поповнення статутного капіталу;
- утворення та поповнення резервного капіталу;
- виплату дивідендів;
- формування нерозподіленого прибутку;
- створення та поповнення інших фондів, передбачених статутними документами підприємства [39].

Відрахування на формування фондів підприємство здійснює лише у тому випадку, якщо їх створення передбачено установчими документами.

Прибуток, спрямований на поповнення статутного капіталу, може використовуватися на збільшення майна підприємства за рахунок фінансування об'єктів виробничого та невиробничого призначення, що

вводяться в експлуатацію, придбання техніки, обладнання та інших основних засобів, фінансування приросту оборотних активів та ін. [60].

Резервний капітал, що формується суб'єктами господарювання, являє собою одну з форм створення фонду, цільовим призначенням якого є покриття потенційних збитків від фінансово-господарської діяльності підприємства, викликаних дією об'єктивних факторів, величину та час настання яких важко визначити на поточний момент.

Відповідно до чинного законодавства України, формування резервного капіталу є обов'язковим для всіх видів господарських товариств. При цьому джерелом його створення визначено чистий прибуток суб'єкта господарювання, отриманий у результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Порядок створення та використання резервного капіталу належить до безпосередньої компетенції суб'єкта господарювання (визначається в його статутних документах), хоча певні обмеження визначаються положеннями законодавчих актів, зокрема, Законом України «Про господарські товариства». Так, розмір резервного капіталу господарського товариства повинен складати не менше 25 % статутного капіталу і має формуватися за рахунок щорічних відрахувань від чистого прибутку підприємства у розмірі не менше 5 % його абсолютної величини. При цьому, резервний капітал суб'єкта господарювання має виключно цільовий характер, що дає змогу використовувати його для покриття непокритих збитків від господарської діяльності у попередні періоди; покриття фінансових та грошових зобов'язань перед кредиторами підприємства при його ліквідації; формування фонду дивідендних виплат за корпоративними правами власної емісії; а також інші цілі, визначені статутними документами та нормативно правовими актами [63].

При спрямуванні прибутку на розвиток виробництва за рахунок нього фінансуються витрати на технічне переозброєння виробництва, освоєння нових технологій. Здійснення природоохоронних заходів, нове будівництво виробничих потужностей, удосконалення технологій і організацію

виробництва, фінансується поповнення власних обігових активів, здійснюються внески на створення статутних капіталів інших підприємств і на утримання союзів, концернів, асоціацій, до складу яких входить підприємство, погашаються довгострокові кредити, взяті на виробничий розвиток, і відсотки по них тощо.

При спрямуванні прибутку на соціальний розвиток фінансуються такі витрати: на будівництво житла і об'єктів культурно-побутового обслуговування; на утримання будівель і споруд, призначених для культурно-освітньої і фізкультурно-оздоровчої роботи серед робітників підприємства; на утримання дитячих шкільних установ, таборів відпочинку для дітей, які знаходяться на балансі підприємства; для надання допомоги школам, притулком для старих і інвалідів; на відшкодування збитків житлово-комунального господарства, яке знаходиться на балансі підприємства; на придбання путівок до будинків відпочинку і санаторії робітникам; на проведення культурно-масових і оздоровчих заходів серед робітників підприємства тощо.

За рахунок коштів, відрахованих від прибутку на матеріальне заохочення, виплачують винагороду робітникам за підсумками роботи за рік, а також проводять одноразове заохочення працівників за якісне та своєчасне виконання особливо важливих виробничих завдань (робіт), надають матеріальну допомогу робітникам і службовцям, оплачують додаткові відпустки, виплачують допомогу робітникам. Що виходять на пенсію, і надбавки до пенсій працюючим пенсіонерам, виплачують дивіденди по акціях і вкладах членів трудового колективу в майно підприємства, оплачують зменшення тривалості робочого часу для окремих категорій робітників тощо [60].

Управління використанням прибутку також включає формування дивідендної політики. Термін «дивідендна політика» пов'язаний з розподілом прибутку в акціонерних товариствах. Однак розглянуті принципи і методи розподілу прибутку можуть бути застосовані не тільки до акціонерних

товариств, але і до підприємств будь-якої іншої організаційно-правової форми діяльності (у цьому випадку змінюватись буде тільки термінологія – замість термінів «акція» та «дивіденд» будуть використовуватися терміни «пай», «внесок» і «прибуток на внесок»); механізм же розподілу прибутку залишиться таким самим. Розподіл прибутку в акціонерному товаристві представляє собою найбільш складний його варіант. Дивідендна політика підприємства як ключова детермінанта використання прибутку підприємства являє собою керовану діяльність підприємства, спрямовану на забезпечення формування доходу власників його корпоративних прав [63].

Дивідендна політика відіграє велику роль у реалізації фінансової стратегії підприємства. Вона впливає на рівень добробуту інвесторів (вкладників капіталу) у поточному періоді; визначає розміри формування власних фінансових ресурсів, а відповідно і темпи виробничого розвитку підприємства на основі самофінансування; впливає на фінансову стійкість підприємства, на вартість використовуваного капіталу і ринкову вартість підприємства (акцій).

В той же час формування дивідендної політики представляє собою одну з найбільш складних задач фінансового менеджменту. Вона покликана відбивати вимоги фінансової стратегії по підвищенню ринкової вартості підприємства, інвестиційної політики, політики формування власних фінансових ресурсів і деяких інших аспектів фінансової діяльності. Крім того, в процесі формування дивідендної політики підприємствам необхідно враховувати дві прямо протилежні економічні мотивації інвесторів (акціонерів, вкладників) – одержання високих поточних доходів або значне збільшення їх доходів у перспективному періоді [25].

На дивідендну політику впливає низка факторів. Найголовнішими з них є:

- різноманітні кредитні та фінансові обмеження;
- диференційні податкові ставки на дивіденди і доходи з приросту капіталу;

- сприятливі форми інвестування у певні періоди;
- бажання акціонерів отримувати доходи в поточному періоді, а не в майбутньому (або навпаки)
- інші фактори.

У сумі ці та інші фактори визначають оптимальну дивідендну політику, тобто таку дивідендну політику, яка максимізує ціну акцій підприємства. Знаходження цього оптимуму є винятково важливим завданням. Але слід відмітити, що неможливо створити ідеальну модель дивідендної політики. Однак можна виділити основні моменти, які враховують при виробленні такої політики.

Під час прийняття рішень щодо дивідендної політики керівництво підприємства повинно враховувати:

- заборгованість за раніше випущені облігації;
- виплату дивідендів по привілейованих акціях, тому що вона здійснюється до виплати по звичайних акціях;
- достатність грошових коштів підприємства для виплати дивідендів;
- норми податкового законодавства тощо [14].

Таким чином, дивідендна політика підприємства формується як сукупність цілей та завдань у сфері участі власників у прибутках підприємства, передбачає обґрунтування управлінських фінансових рішень щодо таких питань:

- розмір дивідендів на одну акцію;
- відношення обсягу розподілу прибутку поточного року до його тезаврації;
- розмір грошових виплат;
- регулярність чи дискретність виплати дивідендів;
- частота виплати дивідендів;
- форма оприлюднення обраної дивідендної політики.

Характеристика дивідендів з позицій акціонерів та підприємства наведена в додатку 3.

За рахунок прибутку, який направляється на інші цілі, покриваються суми штрафів і пені, які сплачуються підприємствами за порушення нормативних актів про охорону праці, навколишнього середовища, за порушення податкового законодавства по платежах до бюджету, позабюджетних і державних цільових фондів, проценти за прострочені кредити тощо.

Формування нерозподіленого прибутку підприємства являє собою фінансовий механізм формування капітального резерву, що не має цільового призначення. Типовими напрямками фінансування витрат фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок прибутку можуть вважатися:

- фінансування інвестиційних проектів (придбання основних засобів, нематеріальних активів, вкладення в цінні папери, придбання контролю над іншими підприємствами);
- покриття потреби в операційному капіталі;
- покриття непокритого збитку минулих періодів;
- збільшення статутного капіталу;
- додаткові внески до резервного капіталу;
- викуп акцій (інших корпоративних прав) власної емісії;
- виплата заохочення менеджерам;
- резервування під грошові дивідендні виплати наступних періодів;
- гарантування виплати дивідендів за привілейованими акціями;
- тощо [28].

Отже підсумовуючи вищевикладений матеріал даного підрозділу хотілося б відзначити, що політика управління розподілу та використання прибутку підприємства є досить відповідальний процес в діяльності підприємства, оскільки від його результату залежить не тільки розвиток підприємства, а і матеріальне забезпечення працівників. Тому при прийнятті рішень про розподіл чистого прибутку, фінансовими менеджерами підприємства повинно бути знайдено оптимальне співвідношення у

спрямуванні додаткових фінансових ресурсів на цілі виробничо-технічного розвитку, соціального розвитку, матеріального заохочення працівників та інші цілі.

Підсумовуючи наше дослідження, зазначимо, що ключовою категорією, яка лежить в основі економічного розвитку, є прибуток. Цілісність економічної системи, яка об'єднує всі підсистеми в одне ціле, тримається завдяки її цілеспрямованості на отримання прибутку. І саме завдяки цьому орієнтиру ринкова система не розпадається, як це трапилося з радянською економікою, де прибуток був штучною категорією без реального ринкового змісту. Прибуток виникає лише в нерівноважних умовах, іншими словами, він є потенціалом нерівноваги, а це в свою чергу стимулює підприємницьку активність. Вищенаведені думки різних науковців щодо трактування категорії прибуток дають підстави нам характеризувати його як на мікрорівні, де він виступає як найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, так і на макрорівні, де він виступає одним з головних чинників, що впливають на величину макропоказників економічного та соціального розвитку, зокрема валового внутрішнього продукту держави, обсягу доходів і видатків бюджету, рівень споживання та нагромадження у суспільстві. Отже, прибуток це економічна база функціонування не тільки суб'єкта господарювання, а й усієї економічної системи держави, завдяки чому він сприяє зростанню добробуту всіх членів суспільства.

Управління формуванням прибутку включає два основні напрями – управління доходами та управління витратами, балансування яких у результаті і визначає формування абсолютної величини прибутку суб'єкта господарювання. Слід відмітити, що дохід це не просто виручені кошти від реалізації продукції, а первісна грошова маса, величина якої визначає рівень прибутковості підприємства. Розмір доходу залежить від впливу ряду факторів, як постійно діючого характеру, так і дискретного. Тому завдання фінансових менеджерів підприємства якраз і полягає в найбільш повному

дослідженні різного роду чинників впливу на величину доходу, з метою адаптації підприємства під умови агресивного ринкового середовища, що дозволить максимізувати виручку від реалізації. Але дохід це лише одна сторона впливу на прибуток; існує й інша сторона – витрати, управління якими є не менш важливою складовою на шляху до головної цілі. Підприємства – максимізація прибутку.

Особливо слід відмітити важливість процесу управління витратами, оскільки рівень та абсолютна величина витрат суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на формування його прибутку як результату фінансово господарської діяльності. Управління витратами полягає у контролі за процесом формування та розподілу витрат підприємства в результаті здійснення фінансово господарської діяльності. Відповідно, управління витратами підприємства спрямоване на обґрунтування рівня витрат підприємства та їх фінансового забезпечення. Тому вміння фінансових менеджерів контролювати процес формування й розподілу витрат завжди призводить до їх мінімізації, що є прямим шляхом до збільшення прибутку.

Розподіл та використання прибутку підприємства це не просто витрачання коштів, а це є досить відповідальний процес в діяльності підприємства, оскільки від його результату залежить не тільки розвиток підприємства, а і матеріальне забезпечення працівників. Тому при прийнятті рішень про розподіл чистого прибутку, фінансовими менеджерами підприємства повинно бути знайдено оптимальне співвідношення у спрямуванні додаткових фінансових ресурсів на цілі виробничо-технічного розвитку, соціального розвитку, матеріального заохочення працівників та інші цілі.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В ТОВ СУБП «УКРТЕХНОСИНТЕЗ»

2.1. Загальна характеристика спільно українсько-білоруського підприємства у формі ТОВ

Спільне українсько-білоруське підприємство «Укртехносинтез» працює на ринку з вересня 1994 року, тобто майже 13 років і входить до складу Концерну «Укрросметал» – лідера в галузі компресоробудування не тільки в Україні але і на теренах пострадянського простору. ТОВ СУБП «Укртехносинтез» являється активним учасником ринкових відносин, виступаючи координатором виробничих і маркетингових процесів промислових підприємств концерну «Укрросметал». Підприємство виконує важливу роль в просуванні торгової марки концерну, і уже більше десяти років виступає гарантом стабільного і взаємовигідного ділового партнерства. Забезпечуючи інноваційну та інжинірингову діяльність концерну, підприємство формує перспективний план розвитку нових видів його продукції з урахуванням виникаючого попиту на ринку і конкретних потреб замовників. За рахунок цього забезпечується повний цикл «заявка – розробка – виготовлення – випробування – реалізація – експлуатація». «Укртехносинтез» є лідером по матеріально-технічному забезпеченню промислових підприємств країн СНГ.

За галузевою приналежністю підприємство відноситься до галузі «торгівля», а за видом діяльності підприємства – «гуртова торгівля недержавних організацій».

СУБП «Укртехносинтез» має дочірнє підприємство – ДП «Укрросбуд» в місті Києві.

Організаційна структура підприємства складається з:

- головної контори;

- торговельного центру «Універмаг Київ»;
- виставкового центру концерну «Укрросметал»;
- виробничо-складської бази;
- представництв по промисловим центрам України, Росії, Білорусії та Казахстану. Схема організаційно-функціональної структури наведена в додатку И.

До структурних підрозділів підприємства відносять:

- адміністративно-управлінський персонал(10 чол.);
- бухгалтерія (13 чол.);
- фінансово-аналітичний відділ (4 чол.);
- юридичний відділ (3 чол.);
- відділ реклами та виставкової діяльності (6 чол.);
- комерційні відділи (64 чол.);
- інші службовці (29 чол.);
- торгівельний відділ (8 чол.);
- виробничий відділ (18 чол.);
- торгівельний центр «Універмаг Київ» (62 чол.);
- відділ транспортного забезпечення (8 чол.);
- служба охорони (48 чол.).

Майже 80% службовців мають вищу освіту та достатній рівень кваліфікації і досвіду роботи за спеціальністю. Підприємство на 100% забезпечено кадрами, а середня заробітна плата штатного працівника за грудень 2006 року склала 1380 грн.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» спеціалізується на поставках продукції по наступним товарним позиціям:

- компресорне обладнання і запасні частини;
- вузли і деталі до парових турбін;
- електроапаратура;
- насосне обладнання;
- запірні арматури;

- запасні частини до енергогенеруючих підприємств;
- металевий прокат;
- будівельні матеріали;
- товари повсякденного попиту;
- інша продукція.

За 13 років роботи встановлені тісні партнерські відносини більше ніж з 2500 промислових підприємств. Географія розміщення підприємств-партнерів налічує такі країни, як, власне:

- СНГ: Україна, Росія, Білорусь, Казахстан, Узбекистан;
- Країни Балтії;
- США;
- Європа: Австрія, Бельгія, Болгарія, Угорщина, Німеччина, Данія, Італія, Нідерланди, Польща, Сербія, Фінляндія;
- Азія: Бангладеш, В'єтнам, Індія, Йорданія, Іран, Китай, Корея, Пакистан, Сирія, Туреччина;
- Японія;
- Інші.

Підприємство має постійні представництва в таких країнах:

- Росія;
- Білорусія;
- Казахстан;
- Польща.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» встановило постійні партнерські відносини з відомими промисловими підприємствами різних галузей економіки України:

- металургійними комбінатами: ММК «Азовсталь», «Криворіжсталь», Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча, Дніпропетровський металургійний комбінат, ДМЗ ім. Петровського, ВАТ «Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», ВАТ «Донецький металургійний завод», Запорізький феросплавний завод, НТЗ грн. К. Лібхтнехта та грн.;

- виробниками промислової продукції: ВАТ «Донецькгормаш», ВАТ «Насосенергомаш», СМПО грн. Фрунзе, ХТЗ, тощо;
- гірничо-збагачувальними комбінатами: Полтавський ГКЗ, Південний ГКЗ, Північний ГКЗ, Інгулецький ГКЗ, Докучаєвський ДФДК;
- вуглевидобувними підприємствами: ГХК «Краснодонвугілля», ДП ГХК «Октябрвугілля», ГХК Донбасантрацит, Ш/У «Луганське», «Ровенькиантрацит»;
- шахтами: Краснолиманська, Засядька;
- держлісгоспами різних регіонів України;
- виробниками кабельно-провідникової та електротехнічної продукції: ВАТ «Південкабель», ВАТ «Донбаскабель», ПЕМЗ ім. К. Маркса, ТОВ «Юженергомаш»;
- виробниками будівельних матеріалів: ЗАТ «Харківський плитковий завод», ВАТ «Мамалигівський гіпсовий завод»;
- енергогенеруючими підприємствами: «Центренерго», «Східенерго», «Північні енергосистеми», «Південно-західні енергосистеми»;
- залізницями: Південною, Південно-західною, Придніпровською, Львівською;
- іншими флагманами української промисловості: ВАТ «Концерн Стирол», «Інтерконтакт» та інші.

Взаємовідносини з партнерами мають постійний характер і спрямовані на безперебійне забезпечення промислових підприємств необхідним устаткуванням, сировиною, матеріалами.

Місце підприємства на ринку можна охарактеризувати як координація виробничих процесів розрізнених підприємств при гарантованому забезпеченні стабільності ділових стосунків між партнерами, комплексний професійний підхід до таких аспектів господарчої діяльності, як промисловий маркетинг, економічне планування, юридичне забезпечення.

Підрозділи підприємства здійснюють торгово-закупівельну та торгово-посередницьку діяльність вищеназваних видів продукції у всіх регіонах

України, де має своїх представників.

СУБП «Укртехносинтез» реалізує в основному продукцію виробництва підприємств Концерну «Укрросметал»:

- гвинтові стаціонарні компресори виробництва ВАТ «ВНДІкомпресормаш» – 18,2 % у загальному обсязі реалізації, або 32,1 % у реалізації готової продукції виробництва підприємств концерну;
- установки компресні гвинтові шахтні виробництва ВАТ «ВНДІкомпресормаш» – 4% у загальному обсязі реалізації, або 8,4% у реалізації готової продукції виробництва підприємств концерну;
- поршньові компресорні установки виробництва ВАТ «ВНДІкомпресормаш» – 14% у загальному обсязі реалізації, або 28% у реалізації готової продукції виробництва підприємств концерну;
- поршньові стаціонарні компресори – 12,5% у загальному обсязі реалізації, або 23% у реалізації готової продукції виробництва підприємств концерну;
- запчастини до парових турбін виробництва ВАТ «Полтавський турбомеханічний завод» – 8,2% у загальному обсязі реалізації, або 17,9% у реалізації готової продукції виробництва підприємств концерну.

СУБП «Укртехносинтез» закуповує комплектуючі і матеріали для підприємств концерну з долею 46,5% від їх загальної закупівлі.

Одним із найменш ризикових видів бізнесу підприємства є передача в оренду торговельних приміщень ТЦ «Універмаг Київ», а частка даного бізнесу складає 5,7% у структурі доходу підприємства.

Слід зазначити, що майже всі марки гвинтових компресорів комплектуються гвинтовими блоками GHH-RAND (Німеччина) – найбільшого їх виробника в Європі, системою охолодження «Emmegi» (Італія), та електродвигунами «ВЕМЗ» (Росія), що у сукупності забезпечує гарантійний термін 40000 годин роботи.

Слід зазначити, що ВАТ «ВНДІКомпресормаш», ВАТ «Полтавський

турбомеханічний завод» та ВАТ «Глухівський завод «Електропанель» мають сертифікати системи управління якістю продукції ISO 9001:2000р.

Що стосується реалізації готової продукції, то слід відмітити, що близько 57,2% припадає на експорт – в основному в Російську федерацію, а 42,8% реалізується по Україні. Якщо реалізація по Україні здійснюється комерційними відділами та представництва підприємства, то реалізація за межами країни в основному здійснюється через СП «Орелкомпресормаш», що входить до складу Концерну «Укрросметал», та дилерів: ТОВ «Компресормаш» (м. Белгород), ТОВ Тембо (м. Белгород), ЗАТ «Старкрафт» (м. Москва), «Строй спецмашина» (м. Москва).

Для організації безперебійного процесу продажу СУБП «Укртехносинтез», окрім основного складу у Сумах, орендує складські приміщення у Харкові, Луганську, Донецьку, Львові, Запоріжжі, Полтаві.

Також при підтримці автотранспортного підприємства ТОВ АТП «Укрространс» організовує оперативну доставку продукції підприємствам замовникам. Слід зазначити, що в розпорядженні даного транспортного підприємства є автомобілі грузопідйомністю від 1,5 до 20 тон. Для миттєвого реагування на потреби замовників усі представництва мають у своєму розпорядженні легкові автомобілі та офіси.

Бухгалтерський облік ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», з використанням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і інших господарських операцій з врахуванням П(с)БУ. Організація і методологія бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності ТОВ «Укртехносинтез» здійснюється відповідно до законодавства України про підприємницьку діяльність, Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року та інших нормативно правових актів. Первинні документи складаються на типових формах, затверджених Міністерством статистики України. Відображення в первинних документах господарських операцій провадиться згідно Закону України «Про

бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року та Положень бухгалтерського обліку, прийнятими та затвердженими Міністерством фінансів України.

Господарська та фінансова діяльність товариства проводиться у відповідності з вимогами чинного законодавства України та обраної облікової політики. Звітність складена на основі дійсних даних бухгалтерського обліку і відображає реальне фінансове становище ТОВ «Укртехносинтез».

В процесі функціонування підприємства і величина активів і їх структура зазнають постійних змін. Найбільш загальне уявлення про якісні зміни в структурі коштів та їх джерел, а також динаміку цих змін можна одержати за допомогою аналізу динаміки валюти балансу.

Бухгалтерський баланс виступає інформаційним джерелом для оцінки фінансового стану підприємства. Загальний підсумок балансу носить назву валюти балансу і відображає орієнтовану суму коштів, яка знаходиться в розпорядженні підприємства. Оцінка зміни валюти балансу за період, що аналізується проводиться шляхом порівняння підсумків валюти балансу на кінець і початок періоду в абсолютному вимірі. При цьому зменшення валюти балансу за звітний період свідчить про скорочення підприємством господарської діяльності, що в кінцевому результаті призводить до його неплатоспроможності. Узагальнююча оцінка показників динаміки валюти балансу відображається такими показниками: коефіцієнт зростання валюти балансу і коефіцієнт зростання доходу (виручки) від реалізації продукції (див. табл. 2.1).

Характеризуючи дані показники, перш за все слід відмітити, що валюта балансу протягом аналізованого періоду зросла на 188977,1 тис. грн., хоча в 2004 році порівнюючи з попереднім простежувалося незначне зниження даного показника. Протягом 2003-2005 років відбувалися незначні зрушення абсолютної суми валюти балансу. А от протягом 2006 року даний показник зріс майже на 26%, що було викликано в зв'язку з стрімким

зростанням виробничих запасів, готової продукції, векселів одержаних, поточних фінансових інвестицій в активі балансу, та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; поточних зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів, інших поточних зобов'язань в пасиві балансу.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки валюти балансу та виручки від реалізації продукції
ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 рр.

Показники	Роки		
	2004	2005	2006
Валюта балансу, тис. грн.	705741	710919,9	894718,1
Виручка від реалізації, тис. грн.	782756	551389	516811,6
Абсолютне відхилення валюти балансу від попереднього року, тис. грн.	-1961	5178,9	183798,2
Коефіцієнт зростання валюти балансу	0,997	1,007	1,259
Абсолютне відхилення виручки від реалізації від попереднього року, тис. грн.	403031	-231367	-34577,4
Коефіцієнт зростання виручки від реалізації	2,061	-0,704	-0,937

Виручка від реалізації протягом аналізованого періоду знизилася з 782756 тис. грн. в базовому році до 516811,6 тис. грн. в звітному, що було спричинено загостренням конкуренції на міжнародному ринку, що є не досить сприятливою тенденцією для розвитку підприємства.

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів у активи. У процесі функціонування підприємства величина активів і їх структура постійно змінюється. При цьому може суттєво змінюватись і структура капіталу підприємства. Зведеним джерелом для огляду названих змін виступає власне агрегований (ущільнений, аналітичний) баланс підприємства, в якому однорідні статті об'єднуються в певні групи. При цьому число статей балансу може скорочуватись, що підвищує його наочність та ступінь порівнянності з балансами інших підприємств. Найбільш поширеним методом складання агрегованого балансу є об'єднання статей в межах розділу. Метою складання даного балансу є визначення

періодів в які підприємство мало фінансові проблеми, а також визначення факторів, які їх спричинили.

Тож розглянемо які зміни відбулися в балансі ТОВ СУБП «Укртехносинтез» на основі даних таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Агрегований баланс ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2002-2004 роки

Актив	Роки			Відхилення	
	2004	2005	2006	+/-	%
I. Необоротні активи	178999	181132,8	185463,3	6464,3	3,61
II. Оборотні активи	450282	509839,1	701781,3	251499,3	55,85
III. Витрати майбутніх періодів	76460	19948	7473,5	-68986,5	-90,23
Баланс	705741	710919,9	894718,1	188977,1	26,78
Пасив					
I. Власний капітал	186839	135514,8	147247,5	-39591,5	-21,19
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	-	-	-	-	-
III. Довгострокові зобов'язання	330	-	-	-330	-100,00
IV. Поточні зобов'язання	518572	575405,1	747470,6	228898,6	44,14
V. Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-
Баланс	705741	710919,9	894718,1	188977,1	26,78

За аналізований період відбулися деякі зміни у структурі майна та капіталу підприємства.

Говорячи про підприємство в цілому, можна зазначити, що вартість його зросла з 705741 тис. грн. у 2004 році до 894718,1 тис. грн. у 2006 році або на 115 280 тис. грн..

Склад та структура активів підприємства, дещо змінилися. Необоротні активи за період дослідження зросли лише на 3,61% і становили в звітному році 185463,3 тис. грн. А от величина оборотних активів помітно змінилася. Ще в 2004 році сума оборотних активів складала 450282 тис. грн., а вже через рік в 2006 вона збільшилася до 701781,3 тис. грн., що у відносному відхиленні становило 55,85%.

Якщо співвідношення оборотних активів до необоротних в 2004 році

було на рівні 2,52, то вже в 2006 році воно зросло до значення 3,78, що свідчить про зростання мобільності балансу підприємства.

Варто відмітити стрімке зменшення показника витрат майбутніх періодів, який в базовому році мав значення на рівні 76460 тис. грн., а вже в 2006 році – лише 7473,5 тис. грн.. Дане скорочення становило більше 90% за аналізований період.

Також необхідно зазначити, що в структурі капіталу підприємства протягом 2004-2006 років відбулися певні зміни.

Зокрема розмір власного капіталу зменшився за аналізований період з 186839 тис. грн.. до 147247,5 тис. грн., що у відносному значенні становило 21,19%.

Більш значні зміни відбулися з поточними зобов'язаннями, які в 2004 році становили 518572 тис. грн., а вже через рік даний показник склав на 44,14% більше, а саме – 747470,6 тис. грн.

Довгострокові зобов'язання спостерігалися в балансі підприємства лише в базовому 2004 році, при цьому сума їх становила лише 330 тис. грн.

А от сума по статтях «забезпечення наступних витрат і платежів» та «доходи майбутніх періодів» взагалі була відсутня.

Якщо взяти до уваги базовий 2004 рік, то співвідношення зобов'язань до власного капіталу склало 2,8, тоді як в звітній рік дане співставлення зросло величини в 5,1, що вказує на перевищення короткострокових зобов'язань над власним капіталом більше ніж у 5 разів.

Таким чином, в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» склалася неоднозначна ситуація, а саме – стрімко зростали його зобов'язання, при спаді й так незначному розмірі власного капіталу, необоротні активи майже не змінилися, тоді як оборотні стрімко збільшилися.

Зазвичай довгострокові зобов'язання спрямовуються на необоротні активи, а короткострокові зобов'язання на оборотні активи. Власний же капітал виступає гарантом стабільності діяльності підприємства. В ситуації з досліджуваним підприємством відмітити невідповідність в тому, що сума

необоротних активів зросла майже на 6,5 млн. грн., тоді як довгострокові зобов'язання взагалі були відсутні. Ця ситуація вказує на те, що необоротні активи фінансуються з короткострокових джерел, що не є аж ніяк оптимальним варіантом.

Підбиваючи підсумок аналізу агрегованого балансу, необхідним є вказати, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» склався такий стан справ, коли підприємство майже повністю працює на залучених коштах, а власний капітал, який мав би стати гарантом стабільності діяльності підприємства, має тенденцію до зниження. Але незважаючи на ряд негативних факторів підприємству вдається не тільки одержувати значний прибуток, а й піддержувати свою марку лідера в галузі компресоробудування. Це засвідчує той факт, що і на залучених коштах, при високому рівні менеджменту можна успішно працювати.

Підсумовуючи матеріал даного підрозділу, слід відмітити те, що ТОВ СУБП «Укртехносинтез» є без перебільшення ядром концерну «Укрросметал» – лідера в галузі компресоробудування в Україні. Місце підприємства на ринку можна охарактеризувати як координація виробничих процесів розрізнених підприємств при гарантованому забезпеченні стабільності ділових стосунків між партнерами, комплексний професійний підхід до таких аспектів господарчої діяльності, як промисловий маркетинг, економічне планування, юридичне забезпечення.

Підрозділи підприємства здійснюють торгово-закупівельну та торгово-посередницьку діяльність вищеназаних видів продукції у всіх регіонах України, де має своїх представників.

СУБП «Укртехносинтез» реалізує в основному продукцію виробництва підприємств Концерну «Укрросметал». За 13 років роботи встановлені тісні партнерські відносини більше ніж з 2500 промислових підприємств. Географія розміщення підприємств-партнерів розкинулася майже на весь світ.

Слід зазначити, що вартість майна підприємства за період аналізу

зросла, однак виручка від реалізації продукції має обернену тенденцію. Необхідним є вказати, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» склався такий стан справ, коли підприємство майже повністю працює на залучених коштах, тоді як власний капітал, який мав би стати гарантом стабільності діяльності підприємства, має тенденцію до зниження. Але незважаючи на вказані негативи підприємств вдається підтримувати свою марку лідера в галузі компресоробудування. Це засвідчує той факт, що і на залучених коштах, при високому рівні менеджменту можна успішно працювати.

2.2. Фінансово-господарська характеристика ТОВ СУБП «Укртехносинтез»

Фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [63].

Метою оцінки фінансового стану ТОВ СУБП «Укртехносинтез» є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва, зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Оцінка фінансового стану ТОВ СУБП «Укртехносинтез» здійснювалася на основі даних фінансової звітності підприємства за 2004, 2005 та 2006 роки. Ці дані представлена у додатках К-Ю.

Оцінка майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні й відносні зміни статей балансу за визначений період, відслідкувати тенденції їхньої зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства яка була б спрямована найбільш раціонально.

Для оцінки майнового стану доцільно розраховувати наступні показники: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття основних засобів підприємства та інші.

Аналіз майнового стану ТОВ СУБП «Укртехносинтез» наведено в таблиці 2.3. Графічне представлення динаміки показників майнового стану наведено на рис 2.1.

Основні засоби ТОВ СУБП «Укртехносинтез» мають незначний рівень фізичного та морального зносу. А саме, коефіцієнт зносу основних засобів становив 0,247 та 0,391 відповідно в базисному та звітному роках, що є великим позитивом в діяльності підприємства. Відповідно коефіцієнт придатності основних фондів знизився на 19,02% і становив у звітному році – 0,609.

Таблиця 2.3

Аналіз майнового стану ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

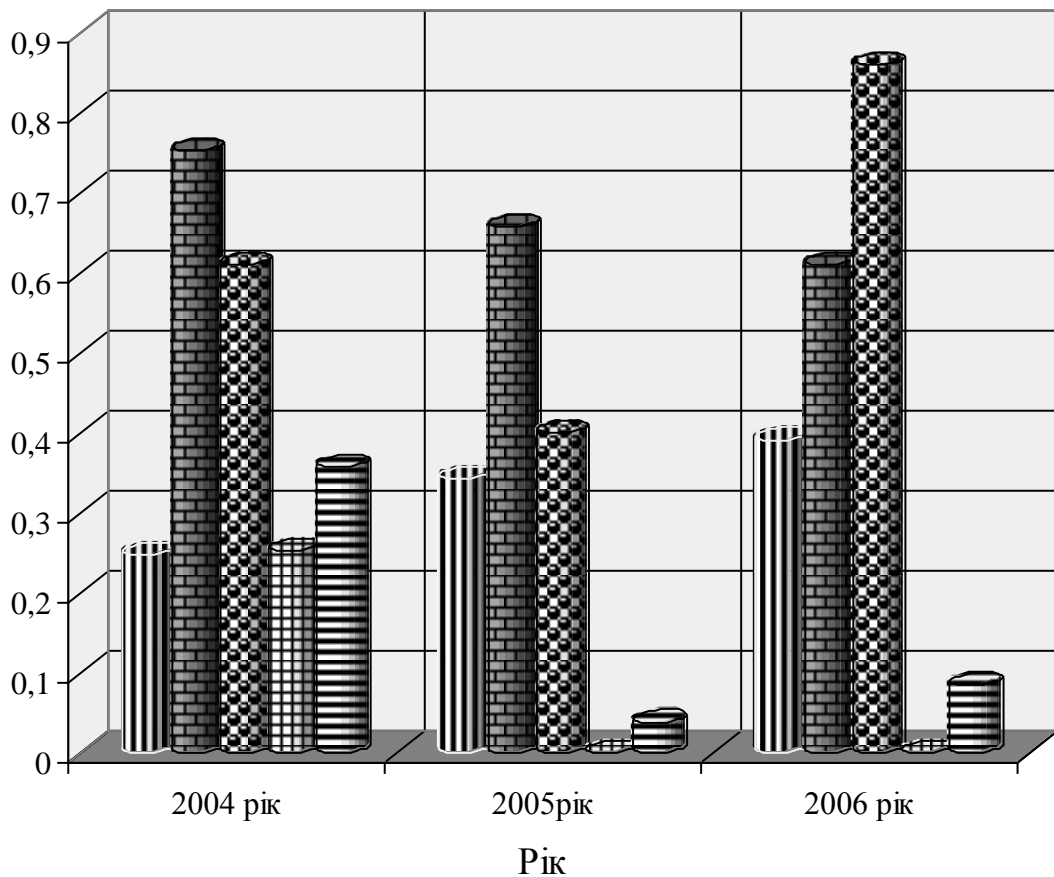
Показник	Рік			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004	2005	2006	±/	%	
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,247	0,342	0,391	0,144	58,30	зменшення
Коефіцієнт придатності	0,753	0,658	0,609	0,144	19,02	збільшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,609	0,040	0,086	-0,523	-85,88	збільшення
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,252	0,001	0,001	-0,251	-99,60	повинен бути меншим коефіцієнта оновлення основних засобів
Коефіцієнт приросту основних засобів	0,357	0,039	0,085	-0,272	-76,19	збільшення

Коефіцієнт оновлення основних засобів стрімко зріс в 2004 році і становив 0,609. Це свідчить про те, що майже 61% первісної вартості основних засобів надійшло на підприємство саме в базовому році. В основному кошти були спрямовані на капітальне будівництво основних приміщень товариства, значне поповнення автомобільного парку, а також повна заміна комп'ютерної техніки та придбання новітнього програмного забезпечення. Коефіцієнт оновлення основних засобів протягом двох наступних років був значно нижчим і становив 0,04 та 0,086 в 2005 та 2006

роках відповідно.

Коефіцієнт вибуття був вагомим лише в 2004 році, що було напряду пов'язано з проведенням капітального будівництва та заміною значної частки автомобільного парку, комунікаційних та обчислювальних технологій. В наступні два роки значення даного коефіцієнта було досить мізерним.

- ▨ Коефіцієнт зносу основних засобів
- ▣ Коефіцієнт придатності
- ▤ Коефіцієнт оновлення основних засобів
- ▥ Коефіцієнт вибуття основних засобів
- ▧ Коефіцієнт приросту основних засобів

Рис. 2.1. Показники майнового стану ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

В кожен з досліджуваних років коефіцієнт оновлення значно перевищував значення коефіцієнта вибуття, що підтверджує додатне

значення коефіцієнта приросту, а це є позитивним явищем для підприємства в цілому.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання.

Показники, які характеризують ліквідність ТОВ СУБП «Укртехносинтез» представлені в табл. 2.4.

На основі розрахованих показників табл. 2.4. можна відмітити тенденцію збільшення всіх коефіцієнтів ліквідності, хоча далеко не всі з них досягли нормативного значення.

Коефіцієнт покриття, наприклад, зріс протягом досліджуваного періоду на 8,18% і становив у 2006 році 0,939. Даний показник свідчить про те, що товариство має недостатньо обігових коштів для погашення боргів протягом року, тобто підприємство має неліквідний баланс. Але враховуючи незначне відхилення даного показника від нормативу, та великі амбіції підприємства в майбутньому, можна цілком впевнено сказати, що дана фінансове явище є лише тимчасовою незручністю.

Таблиця 2.4.

Аналіз ліквідності ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

Показник	Значення показника			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004р.	2005р.	2006р.	+/-	%	
Коефіцієнт покриття	0,868	0,886	0,939	0,071	8,18	> 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,484	0,544	0,611	0,127	26,24	0,6 – 0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,006	0,072	0,064	0,058	966,67	>0,25 збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-68290	-65566	-45689,3	22600,7	33,10	>0, збільшення

Коефіцієнт швидкої ліквідності за аналізований період зріс майже на 27%. В 2004 році значення даного показника становило лише 0,484, а вже в

звітному році воно збільшилось до 0,611. Слід зазначити, що лише у 2006 році коефіцієнт швидкої ліквідності відповідав нормативному значенню. Враховуючи темпи зростання даного показника, можна зробити припущення, що його значення, в наступні декілька років буде тільки зростати.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності в базовому році становив лише 0,006. В звітному році значення даного коефіцієнта зросло майже в 10 разів, але воно є досить віддаленим від нормативного значення, яке становить 0,25. Розраховане значення даного коефіцієнта свідчить про те, що підприємство не в змозі негайно ліквідувати короткострокову заборгованість, тобто підприємство має недостатню кількість найбільш ліквідних активів.

Величина показника чистого оборотного капіталу за весь досліджуваний період була від'ємною, хоча дане значення в 2006 році збільшилось на 33,1% порівняно з 2002 і становило -45689,3 тис. грн. Значення цього показника не відповідає нормативному, яке повинно бути більшим нуля, і говорить про те, що підприємство забезпечує свою життєдіяльність в значній мірі за рахунок залучених коштів.

Наступним етапом аналізу фінансового стану є аналіз фінансової стійкості підприємства, який здійснюється за даними балансу підприємства і характеризує структуру джерел фінансування фінансових ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Показники, які характеризують фінансову стійкість ТОВ СУБП «Укртехносинтез» представлені в табл. 2.5.

На основі розрахованих показників табл. 2.5. слід зазначити, що жоден із них, за всі роки аналізу, не відповідає загально установленим нормативним значенням.

Зокрема, коефіцієнт автономії протягом 2004-2006 рр. знизився майже на 38%. В 2004 році його значення становило 0,265, а через рік потому воно зменшилося до величини в 0,165, тобто ми можемо спостерігати спадну динаміку даного показника, що є результатом залучення позикових коштів.

Коефіцієнт фінансування збільшився з величини 2,777 в базовому році, до значення 5,076 в звітному році. Дана тенденція говорить про те, що в структурі джерел фінансування все в більшій мірі переважають залучені кошти.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості підприємства ТОВ СУБП
«Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

Показник	Значення показника			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004р.	2005р.	2006р.	+/-	%	
Коефіцієнт автономії	0,265	0,191	0,165	-0,1	-37,74	> 0,5
Коефіцієнт фінансування	2,777	4,246	5,076	2,299	82,79	< 1, зменшення
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,360	0,236	0,197	-0,163	-45,28	> 1 збільшення
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,152	-0,129	-0,065	0,087	57,24	> 0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,366	-0,484	-0,310	0,056	15,30	> 0, збільшення

Коефіцієнт фінансової стійкості є оберненим, з математичної точки зору, до показника фінансування. Даний коефіцієнт в 2004 році становив 0,36, а 2006 його значення зменшилось до 0,197, тоді як нормативне значення даного показника встановлене на рівні більшому за одиницю. Значення розрахованого показника свідчить про те, що товариство має в своєму розпорядженні лише 20% стабільних джерел фінансування.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами свідчить про наявність власних оборотних коштів, необхідних для забезпечення фінансової незалежності та стійкості підприємства. Значення даного показника для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 рр. не відповідало нормативу (більше 0,1) і більш того було від'ємним. Хоча даний коефіцієнт

мав загальну тенденцію до зростання, але його від'ємний знак свідчить про те, що підприємство працює виключно на залучених коштах.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована. Значення даного показника для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» зросло з -0,37 в 2004 році до -0,31 в 2006, що далеко не відповідає нормативному значенню, яке встановлено на рівні більшому за одиницю, з подальшим зростанням даного показника. Від'ємна величина розрахованого коефіцієнта свідчить про те, що підприємство в структурі власного капіталу не має власних оборотних коштів, і відповідно – веде свою поточну діяльність виключно в межах залучених джерел фінансування. Але дана фінансова політика аж ніяк не заважає веденню підприємством успішної діяльності.

Наступними етапом в аналізі фінансового стану підприємства є розрахунок показників ділової активності підприємства.

Показники ділової активності ТОВ СУБП «Укртехносинтез» наведені в табл. 2.6.

На основі розрахованих показників табл. 2.6. слід відмітити, що жоден із них, за всі роки проведеного аналізу, не відповідає загально установленим нормативним значенням та тенденціям.

Зокрема, коефіцієнт обертання матеріальних запасів за період аналізу скоротився на 50% і становив у 2006 році 1,394. Це свідчить про зменшення кількості оборотів матеріальних запасів за рік. Відповідно період одного обороту матеріальних запасів за період з 2004 по 2006 рік збільшився з 129 до 259 днів. Динаміка даного показника вказує на те, що період протягом якого запаси трансформуються в грошові кошти збільшився на 130 днів, що є негативною тенденцією для підприємства.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів за період з 2004 по 2006 р. зменшився з 1,121 до 0,697, що становило у відносному значенні 37,82%. Відповідно період одного обороту обігових коштів збільшився з 322 до 517

днів, що вказує на те, що середній період від витрачання коштів для виробництва продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію збільшився на 195 днів, що у відносному вигляді становило 60,56%. Динаміка даного коефіцієнта є негативом в діяльності підприємства.

Показник фондівдачі за період аналізу також значно зменшився. Його величина скоротилася на 53,77%, і мала значення в звітному році – 2,019. Все це вказує на те, що з кожним роком відбувається зниження виручки на одиницю основних виробничих фондів, що є не досить хорошим явищем на шляху розвитку підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів скоротився з 0,924 в 2004 році до 0,538 в 2006, що у відносному значенні становить майже 42%. Ця фінансова динаміка свідчить про те, що ТОВ СУБП «Укртехносинтез» з кожним роком аналізованого періоду, все менше й менше отримує чистої виручки на одиницю коштів, інвестованих в активи, що є тривожним знаком в діяльності товариства.

Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості в 2004 році мав значення – 1,198, тоді як в 2006 році воно знизилося до величини в 0,677.

Відповідно строк погашення кредиторської заборгованості зріс з 304 до 536 днів, що вказує на збільшення середнього періоду сплати підприємством короткострокової заборгованості на 232 дні, що є не досить хорошим явищем як для підприємства, так і для його партнерів та кредиторів.

Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості в 2006 році знизився до 1,501, тоді як в базовому році його значення було на 22,35% більшим. Дане значення коефіцієнта вказує на те, що виручка від реалізації лише в півтора рази перевищує середню дебіторську заборгованість. Тенденція даного показника протягом досліджуваного часу не співпадає з нормативним напрямком позитивних змін. Відповідно період погашення дебіторської заборгованості зріс з 189 до 243 днів, що свідчить про збільшення середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості, тобто періоду її погашення на 54 дні, що є далеко не позитивом для підприємства.

Показники ділової активності ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 рр.

Назва показника	Значення показника			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004	2005	2006	+/-	%	
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт обертання матеріальних запасів, обороти	2,792	1,923	1,394	-1,398	-50,07	збільшення
Період одного обороту запасів, дні	129	188	259	130	100,76	зменшення
Коефіцієнт оборотності обігових коштів, обороту	1,121	0,873	0,697	-0,424	-37,82	збільшення
Період одного обороту обігових коштів, дні	322	413	517	195	60,56	зменшення
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	4,367	2,300	2,019	-2,348	-53,77	збільшення
Коефіцієнт оборотності активів	0,924	0,651	0,538	-0,386	-41,77	збільшення
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1,198	0,828	0,677	-0,521	-43,49	збільшення
Строк погашення кредиторської заборгованості, дні	304	439	536	232	76,32	зменшення
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	1,933	1,774	1,501	-0,432	22,35	збільшення
Строк погашення дебіторської заборгованості, дні	189	206	243	54	28,57	зменшення
Коефіцієнт обертання власного капіталу	3,624	2,860	3,054	-0,57	-15,73	збільшення
Період операційного циклу, днів	318	394	502	184	57,86	зменшення
Період фінансового циклу	14	-45	-34	-48	-342,86	зменшення, але > 0,

Коефіцієнт обертання власного капіталу також зменшився. Його значення в звітному 2006 році становило – 3,054, що на 15,73% є меншим

порівняно з 2004 роком. Розрахований коефіцієнт вказує на скорочення величини виручки від реалізації, яка припадає на одиницю власного капіталу.

Збільшення операційного циклу з 318 до 502 днів вказує на те, що тривалість перетворення придбаних матеріальних ресурсів на грошові кошти, в період дослідження, збільшився на 184 дні, що є чітким знаком зниження ділової активності ТОВ СУБП «Укртехносинтез».

Стрімке зростання часу покриття кредиторської заборгованості викликало зменшення періоду фінансового циклу з 14 днів в 2004 році до -45 – в 2005. І хоча напрямок позитивних змін за нормативом повинен бути спрямований в бік зменшення показника фінансового циклу, однак від'ємне значення показника свідчить вже про нестачу коштів, що вказує на життя підприємства в борг.

Наступним етапом аналізу фінансового стану підприємства є розрахунок показників рентабельності.

Показники, які характеризують рентабельність ТОВ СУБП «Укртехносинтез» представлені в табл. 2.7. Графічне відображення динаміки показників рентабельності наведено рис. 2.2.

На основі розрахованих коефіцієнтів рентабельності табл. 2.7 можна зробити ряд висновків про ефективність діяльності підприємства.

Рентабельність діяльності характеризує прибутковість від реалізації продукції і відображає суму прибутку, що отримує підприємство на 1 грн. доходу. На основі розрахованого значення показника можна сказати, що підприємство «Укртехносинтез» отримало 2 копійки прибутку з 1 гривні чистого доходу в 2004 році та 2,7 копійки – в 2006 році. Даний коефіцієнт протягом періоду аналізу зріс на 35%, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Розраховане значення показника рентабельності продукції для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» свідчить про те, що підприємство в базовому 2004 році отримало прибуток від основної діяльності в розмірі 11,4 копійки на 1 гривню затрат вкладених на отримання даного фінансового результату. А от

в звітному 2006 році підприємство отримало збиток від основної діяльності в розмірі 0,2 копійки. Проте в цьому ж році підприємство отримало позитивний фінансовий результат від операційної діяльності за рахунок прибутку від іншої операційної діяльності.

Таблиця 2.7

Показники рентабельності підприємства «Укртехносинтез» за 2004-2006 рр.

Показник	Значення показника			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004р.	2005р.	2006р.	+/-	%	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,0187	0,0023	0,0146	-0,0041	-22	>0,1, збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,0737	0,0105	0,0830	0,0093	13	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,0203	0,0037	0,0272	0,0069	34	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,1137	0,0645	-0,0022	-0,1159	-102	>0, збільшення

Показник рентабельності активів характеризує ефективність використання майна підприємства «Укртехносинтез» і показує що на 1 гривню вкладених активів підприємство отримало від 1,9 до 1,5 копійки чистого прибутку в базовому та звітному році відповідно. За роки аналізу даний коефіцієнт знизився на 21,05%, що є не добрим знаком в діяльності підприємства.

Рентабельність власного капіталу характеризує ефективність його функціонування і показує що на 1 гривню власних джерел фінансування підприємство «Укртехносинтез» отримало від 7,3 до 8,3 копійки чистого прибутку в базовому та звітному році відповідно. А це свідчить про те, що за роки аналізу ефективність функціонування власного капіталу зросла на 13,7%, що є позитивом для підприємства.

На основі проведеного фінансового стану можна з впевненістю стверджувати, що підприємство «Укртехносинтез» хоча і являється

флагманом компресоробудування, проте має і ряд проблем.

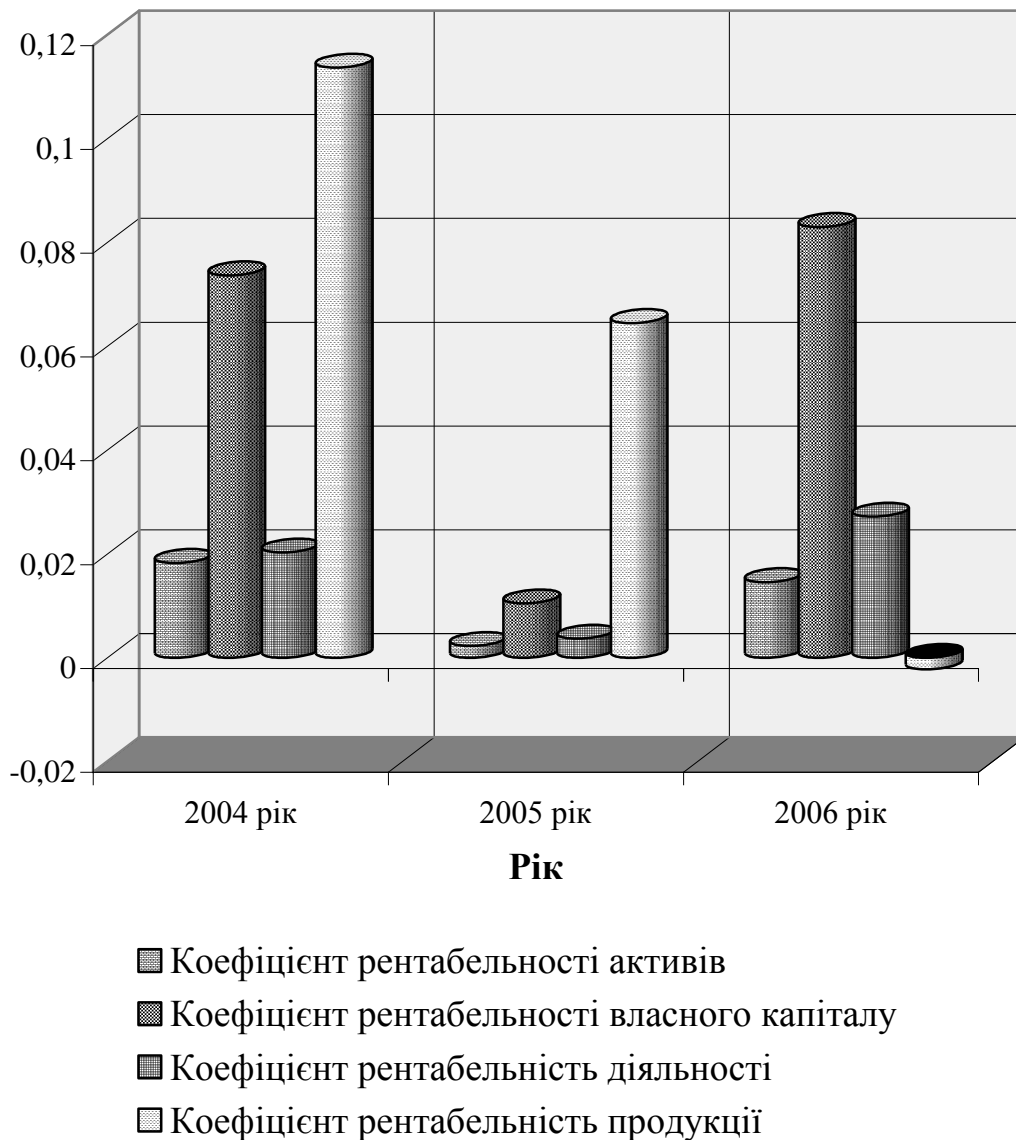

Рис. 2.2. Показники рентабельності підприємства «Укртехносинтез» за 2004-2006 рр.

Серед першочергових проблем, перш за все, слід виділити велику фінансову залежність від зовнішніх джерел та зниження ділової активності. Серед позитивних сторін фінансового стану підприємства можна виділити високий рівень майнового стану та помірний рівень рентабельності. Але далекоглядні плани підприємства, досвід в даній сфері та високо кваліфікований менеджмент дають підстави сподіватися на те, що підприємство в наступні декілька років повністю відновить свій королівський статус.

2.3. Аналіз доходів і витрат як прямих чинників впливу на формування прибутку на підприємстві

Прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості.

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства представляє собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво і реалізацію продукції.

Під доходом розуміють збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

З метою визнання доходу та визначення його суми розрізняють дохід від:

- реалізація товарів, продукції, інших активів придбаних з метою перепродажу;
- надання послуг;
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом яких є отримання процентів, дивідендів, роялті.

У формі №2 «Звіт про фінансові результати» фінансової звітності доходи і витрати групуються в розрізі видів діяльності, в тому числі операційної, фінансової, інвестиційної та надзвичайної діяльності.

Основні показники доходів і витрат від операційної діяльності для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» наведені в табл. 2.8.

На основі даних табл. 2.8 можна з впевненістю констатувати той факт, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» протягом аналізованого періоду

відбулися зміни негативного характеру, оскільки всі показники доходу мали тенденцію до зниження.

Таблиця 2.8

Показники доходів і витрат від операційної діяльності по ТОВ СУБП
«Укртехносинтез» в 2004-2006 рр.

Показник	Рік			Відхилення 2006/2004	
	2004	2005	2006	+	%
				-	
Дохід:					
- дохід від реалізації	782756	551389	516811,6	-265944,4	-33,98
- чистий дохід	653100	460923,2	431839,4	-221260,6	-33,88
- інші операційні доходи	502530	271901,7	267092,9	-235437,1	-46,85
Елементи операційних витрат:					
- матеріальні затрати	478523	248342,8	273481,8	-205041,2	-42,85
- витрати на оплату праці	40850	39238	39515,2	-1344,8	-3,29
- відрахування на соціальні заходи	15 411	14605	14307,9	-1103,1	-7,16
- амортизація	4902,3	21632	17810,6	12908,3	263,31
- інші операційні витрати	100275,2	94292	245639,4	145364,2	144,97
Разом:	639961,5	418109,8	443290	-196671,5	-30,73

А саме, дохід від реалізації знизився з 782756 тис. грн. в 2004 році до 516811,6 тис. грн. в 2006 році, що в абсолютному значенні становило майже 34%. Ця динаміка має ще одну негативну сторону, оскільки основним фактором зниження виручки від реалізації є зменшення обсягів продажу завдяки загостренню конкуренції на російському ринку компресорів, в зв'язку з побудовою двох нових заводів-гігантів по виробництву даного виду продукції. Темпи зниження чистого доходу порівняно з виручкою від реалізації є майже ідентичними, тому немає ніяких підстав у пошуку структурних змін податкової складової у загальній сумі виручки від реалізації. Варто зазначити, що основна сума зниження всіх показників доходу припала на 2005рік. В 2006 році також спостерігалось зниження, але воно було не значним, тобто звітній рік став для товариства періодом стабілізації даних показників.

Також відбулося суттєве зменшення і інших операційних доходів за аналізований період. В 2004 році їх сума становила – 502530 тис. грн., а вже

наступного року вона скоротилась до значення в 271901,7 тис. грн. В 2006 році також відбулося зниження даного показника, але воно було досить мізерним порівняно з минулим роком. За весь період дослідження показник інших операційних доходів скоротився на 46,85%.

Серед елементів операційних витрат найбільшу питому вагу звичайно займають матеріальні витрати, сума яких в 2004 році становила 478523 тис. грн. Але вже в наступний рік цей показник зменшився майже на 48,1% і становив – 248342,8 тис. грн. В 2006 році величина даного показника підвищилася до значення в 273481,8 тис. грн. Загалом за період дослідження матеріальні затрати знизився на 42,85%. На тенденцію даного показника вплинули як позитивні, так і негативні фактори. До перших можна віднести зниження собівартості на одиницю продукції, а до негативних – зменшення кількості реалізованої продукції.

Витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи за досліджуваний період майже не змінилися, і становили в 2006 році, відповідно 39515,2 та 14307,9 тис. грн. Однак варто зазначити, що хоча й відбулося незначне зменшення витрат на оплату праці, проте однойменний показник на одного працюючого зріс за аналізований період, оскільки чисельність працюючих скоротилася на 17%.

Значні зміни відбулися в сумі інших операційних витрати. Даний показник зріс з 100275,2 тис. грн. в 2004 році до 245639,4 тис. грн. в звітному, що в відносному значенні становило майже 145%. При цьому згадані зрушення відбулися виключно в 2006 році.

Функціонування підприємства, незалежно від виду його діяльності і форми власності, в умовах ринку визначається його здатністю приносити прибуток. В умовах ринкової економіки прибуток виступає найважливішим фактором стимулювання виробничо-господарської діяльності підприємства і створює фінансову основу для його розширення, задоволення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу.

Найважливішою складовою загальної величини прибутку є все ж таки

прибуток від реалізації продукції, величина якого формується під впливом таких показників-факторів як:

- обсяг реалізації;
- собівартість продукції;
- структура реалізованої продукції;
- відпускні ціни.

Випуск товариством «Укртехносинтез» досить широкого асортименту продукції, з великим діапазоном цін унеможлиблює проведення факторного аналізу по кожному з видів продукції. Тому ми проведемо даний аналіз основуючись на головну продукцію підприємства – компресори та зварювальні апарати, питома вага яких займає близько 80% в структурі виручки від реалізації. В додатку Я наведена інформація про відпускні ціни, собівартість та кількість реалізованої продукції товариством за 2004-2006 роки, на основі яких сформована табл. 2.9, в якій наведено вихідні дані та результати розрахунку факторного аналізу валового прибутку.

Таблиця 2.9

Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку та його результати для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2002 та 2004 роки

Показники	Умови розрахунку				Прибуток, тис. грн.	Вплив показників, тис. грн.
	Обсяг реалізації, грн.	Структура товарної продукції	Ціна, грн.	Собівартість, тис. грн.		
1	2	3	4	5	6	7
План	22565	Структура 2004 року	23154	18,052	115,135	-
ΔПор	18458	Структура 2004 року	23154	18,052	94,180	-20,955
ΔПстр	18458	Структура 2006 року	23154	18,052	82,047	-12,132
ΔПц	18458	Структура 2006 року	18717	18,052	54,528	-27,519
ΔПс	18458	Структура 2006 року	18717	15,598	57,574	3,045

Для оцінки впливу різних факторів на формування валового прибутку звернемося до таких чинників, як обсяг реалізації, структура реалізованої продукції, ціна та собівартість.

Вплив визначених чинників можна визначити за наступними формулами:

$$\Delta\Pi_{\text{ор}} = \Pi_{\text{ор}} - \Pi_{\text{пл}}, \quad (2.1)$$

де $\Delta\Pi_{\text{ор}}$ – вплив зміни обсягу реалізації продукції;

$\Pi_{\text{ор}}$ – прибуток при умові зміни в обсязі реалізації продукції

$\Pi_{\text{пл}}$ – базовий прибуток

$$\Delta\Pi_{\text{стр}} = \Pi_{\text{стр}} - \Pi_{\text{ор}}, \quad (2.2)$$

де $\Delta\Pi_{\text{стр}}$ – вплив зміни структури реалізованої продукції;

$\Pi_{\text{стр}}$ – прибуток при умові зміни в структурі реалізованої продукції;

$$\Delta\Pi_{\text{ц}} = \Pi_{\text{ц}} - \Pi_{\text{стр}}, \quad (2.3)$$

де $\Delta\Pi_{\text{ц}}$ – вплив зміни ціни реалізованої продукції;

$\Pi_{\text{ц}}$ – прибуток при умові зміни ціни реалізованої продукції;

$$\Delta\Pi_{\text{с}} = \Pi_{\text{с}} - \Pi_{\text{ц}}, \quad (2.4)$$

де $\Delta\Pi_{\text{с}}$ – вплив зміни собівартості реалізованої продукції;

$\Pi_{\text{с}}$ – прибуток при умові змін в собівартості реалізованої продукції.

Як видно з табл. 2.9 – за аналізований період відбулося зниження валового прибутку. Дане зниження становило 57559 тис. грн.

З вище приведених даних можна зробити наступні висновки. Із зменшенням обсягу реалізації товарної продукції у звітному році порівняно з минулим прибуток від реалізації зменшився на 20955 тис. грн. Зменшення питомої ваги найбільш рентабельних видів продукції в загальному обсязі реалізації також викликало зменшення загальної суми валового прибутку на суму -12,132 тис. грн. Зниженням ціни на продукцію, за роки аналізу призвело, викликало зменшення валового прибутку на 27,519 тис. грн. Ну і зрештою зниження рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції, а простіше сказати собівартості, призвело до підвищення прибутку від реалізації продукції (валового прибутку) на суму 3,045 тис. грн. В сумі дія всіх проаналізованих факторів спричинила зниження валового прибутку на 57559 тис. грн.

Показники діяльності підприємства у формі №2 «Звіт про фінансові результати» групуються в розрізі видів діяльності, а саме від звичайної діяльності, в тому числі операційної, фінансової, інвестиційної та надзвичайної діяльності.

Проаналізуємо динаміку і склад фінансових результатів ТОВ СУБП «Укртехносинтез» в 2004-2006 роки на підставі форми №2 «Звіт про фінансові результати» (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка і склад фінансових результатів підприємства за 2004-2006 роки, тис. грн.

Показник	Рік			Відхилення 2006/2004	
	2004	2005	2006	+	%
				-	
Дохід від реалізації продукції	782756	551389	516811,6	-265944,4	33,98
Валовий прибуток	144085	110384,4	66649,7	-77435,3	53,74
Інші операційні доходи	502530	271901,7	267092,9	-235437,1	46,85
Інші операційні витрати	534565	287918,6	245639,4	-288925,6	54,05
Фінансові результати від операційної діяльності	34648,5	11909,4	20518,7	-14129,8	40,78
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	13227	9793,3	14068,1	841,1	6,36
Фінансові результати від звичайної діяльності	13227	1687,2	11732,7	-1494,3	11,30
Чистий прибуток	13227	1687,2	11732,7	-1494,3	11,30

Аналіз даних табл. 2.10 свідчить про зниження в тій чи іншій мірі всіх складових прибутку за аналізований період, окрім фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування.

У 2004 році проти попереднього року відбулося суттєве зниження доходу від реалізації продукції з 782756 тис. грн. до 551389, що у відносному значенні становило майже 34%. В 2006 році також спостерігався спад даного показника порівняно з попереднім, однак його темпи були незначними порівняно з минулим роком – всього 34577,4 тис. грн., або 6,27%. Основним фактором який спричинив дані зміни є – зменшення кількості реалізованої продукції.

Валовий прибуток знизився за аналізований період на 53,74%, але на відміну від виручки даний показник мав суттєвий спад як в 2005 так і в 2006 році. В 2004 році валовий прибуток становив 144085 тис. грн. Вже наступного року він спав до величини в 110384,4 тис. грн., а в 2006 році він становив лише 66649,7 тис. грн. Причинами зменшення валового прибутку в більших темпах ніж виручки від реалізації являється збільшення собівартості одиниці продукції.

Слід зазначити, що протягом двох перших років аналізованого періоду підприємство по іншій операційній діяльності мало лише збитки тобто величина інших операційних витрат була більшою за доходи. Проте в звітному 2006 році підприємство зуміло отримати вигоду від даного виду діяльності в розмірі 21435,5 тис. грн.

Фінансові результати від операційної діяльності знизилися за період дослідження з 34648,5 тис. грн. в 2004 році до 20518,7 тис. грн. в 2006 році, що у відносному значенні становило 40,78%. На уповільнення темпу спаду даного показника порівняно з валовим прибутком вплинув позитивний результат від іншої операційної діяльності.

Варто відмітити позитивну динаміку фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування. Даний показник за 2004-2006 роки зріс на 6,36% і становив в звітному році 14068,1 тис. грн. Головною причиною даного зростання фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування є зниження втрат від участі в капіталі з величини 14448 тис. грн. до нуля.

Фінансові результати від звичайної діяльності знизилися в 2006 році порівняно з 2004 роком на 11,3%, що пояснюється несплатою підприємством у 2004 році податку на прибуток. Абсолютно така ж динаміка поширюється на показник чистого прибутку, оскільки підприємство за роки проведеного аналізу не мало жодних доходів і витрат по надзвичайній діяльності.

Підсумовуючи вищесказане можна з впевненістю констатувати той факт, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» протягом аналізованого періоду

відбулися зміни негативного характеру, оскільки всі показники доходу та прибутку мали тенденцію до зниження. Ця динаміка має ще одну негативну сторону, оскільки основним фактором зниження виручки від реалізації є зменшення обсягів продажу завдяки загостренню конкуренції на російському ринку компресорів, в зв'язку з побудовою двох нових заводів-гігантів по виробництву даного виду продукції. Слід відмітити, що вплив таких факторів як зменшення ціни продукції майже на весь її асортимент та зміни в структурі реалізації продукції також мали негативний вплив на абсолютну величину прибутку. Варто зазначити, що основна сума зниження всіх показників доходу припала на 2005 рік. В 2006 році також спостерігалось зниження, але воно було не значним, тобто звітний рік став для товариства періодом стабілізації даних показників.

2.4. Аналіз ефективності діяльності ТОВ СУБП «Укртехносинтез»

Абсолютна величина прибутку важлива коли йде мова про фінансові ресурси, які можуть бути використані підприємствами, суспільством. Але для характеристики ефективності господарювання цього абсолютного показника недостатньо. Отже, щоб оцінити результати господарювання, його ефективність, ефективність використання складових процесу виробництва, за допомогою яких отримано прибуток, його суму потрібно віднести до відповідних показників рентабельності (ефективності).

Різні варіанти обчислення прибутку, поточних витрат, авансованої вартості, що ними користуються для розрахунку рентабельності, зумовлюють наявність значної кількості показників рентабельності. Але в будь-якому разі можна з впевненістю стверджувати, що рентабельність є відносним показником, який означає ефективність (прибутковість) окремих фінансових операцій чи підприємства в цілому.

Згідно методичних рекомендацій щодо здійснення фінансового аналізу затвердженого Міністерством економіки України виділяють наступні показники рентабельності:

1) рентабельність діяльності:

$$P_d = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.5)$$

де P_d – рентабельність діяльності.

2) рентабельність продукції (виробництва):

$$P_n = \frac{\text{Прибуток від ОД + IOB - IOД}}{\text{Собівартість реалізованої продукції + АВ + ВЗ}}, \quad (2.6)$$

де P_n – рентабельність продукції;

IOB та IOД – інші операційні витрати та інші операційні доходи;

АВ – адміністративні витрати;

ВЗ – витрати на збут.

3) рентабельність активів (ROA):

$$P_a = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість активів}}, \quad (2.7)$$

де P_a - рентабельність активів.

4) рентабельність власного капіталу:

$$R_{\text{вк}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.8)$$

де $R_{\text{вк}}$ – рентабельність власного капіталу.

Розраховані значення на основі вище приведених формул наведені в табл. 2.11.

На основі розрахованих коефіцієнтів рентабельності можна зробити ряд висновків про ефективність діяльності підприємства.

Рентабельність діяльності характеризує прибутковість від реалізації продукції і відображає суму прибутку, що отримує підприємство на 1 грн. доходу. На основі розрахованого значення показника можна сказати, що підприємство «Укртехносинтез» отримало 20 копійки прибутку з 1 гривні чистого доходу в 2004 році та 27 копійки – в 2006 році. Даний коефіцієнт

протягом періоду аналізу зріс на 35%, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Таблиця 2.11

Показники рентабельності ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

Показник	Значення показника			Відхилення 2006/2004		Нормативне значення
	2004р.	2005р.	2006р.	+/-	%	
Коефіцієнт рентабельності активів	0,0187	0,0023	0,0146	-0,0041	-22	>0,1, збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,0737	0,0105	0,0830	0,0093	13	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельність діяльності	0,0203	0,0037	0,0272	0,0069	34	>0, збільшення
Коефіцієнт рентабельність продукції	0,1137	0,0645	-0,0022	-0,1159	-102	>0, збільшення

Розраховане значення показника рентабельності продукції для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» свідчить про те, що підприємство в базовому 2004 році отримало прибуток від основної діяльності в розмірі 11,4 копійки на 1 гривню затрат вкладених на отримання даного фінансового результату. А от в звітному 2006 році підприємство отримало збиток від основної діяльності в розмірі 0,2 копійки. Проте в цьому ж році підприємство отримало позитивний фінансовий результат від операційної діяльності за рахунок прибутку від іншої операційної діяльності.

Показник рентабельності активів характеризує ефективність використання майна підприємства «Укртехносинтез» і показує що на 1 гривню вкладених активів підприємство отримало від 1,9 до 1,5 копійки чистого прибутку в базовому та звітному році відповідно. За роки аналізу даний коефіцієнт знизився на 21,05%, що є не добрим знаком в діяльності підприємства.

Рентабельність власного капіталу характеризує ефективність його

функціонування і показує що на 1 гривню власних джерел фінансування підприємство «Укртехносинтез» отримало від 7,3 до 8,3 копійки чистого прибутку в базовому та звітному році відповідно. А це свідчить про те, що за роки аналізу ефективність функціонування власного капіталу зросла на 13,7%, що є позитивом для підприємства.

Але для того щоб з'ясувати, які саме фактори впливають на зміну рентабельності реалізованої продукції, проведемо факторний аналіз. Визначимо вплив на зміну рентабельності таких чинників, як зміна цін та собівартості реалізованої продукції. Для розрахунку впливу факторів візьмемо дані першого (базового) й останнього (звітнього) років аналізованого періоду.

Спочатку визначимо рентабельність продукції за базовий та звітний періоди – відповідно R_q^{2004} та R_q^{2006}

$$R_q^{2004} = \frac{P_0}{V_0}, \quad (2.9)$$

$$R_q^{2006} = \frac{P_1}{V_1}, \quad (2.10)$$

де P_0 та P_1 – прибуток від реалізації продукції за період відповідно попередній та звітний, які відповідно визначаються за формулами:

$$P_0 = V_0 - S_0, \quad (2.11)$$

$$P_1 = V_1 - S_1, \quad (2.12)$$

де S_0 та S_1 – собівартість реалізованої продукції за попередній та звітний періоди відповідно;

V_0 та V_1 – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції за попередній та звітний періоди відповідно;

Загальна зміна рентабельності розраховується за формулою:

$$\Delta R_q = R_q^{2006} - R_q^{2004} \quad (2.13)$$

Вплив на зміну рентабельності цінового чинника R_p розраховується за методом ланцюгових підстановок. При цьому поки що припускаємо, що собівартість не змінюється, тобто залишається на рівні попереднього року:

$$R_p = \frac{V_1 - S_0}{V_1} - \frac{V_0 - S_0}{V_0}, \quad (2.14)$$

Припускаючи, що виручка від реалізації не змінюється, а береться на рівні звітнього року, вплив фактора зміни собівартості розрахуємо за формулою:

$$R_s = \frac{V_1 - S_1}{V_1} - \frac{V_1 - S_0}{V_1}, \quad (2.15)$$

Сума впливу двох наведених чинників відповідає загальній зміні рентабельності за аналізований період, тобто:

$$\Delta R_q = \Delta R_p + \Delta R_s, \quad (2.16)$$

В таблиці 2.12 наведені вихідні дані для розрахунку факторного аналізу рентабельності продукції ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2002-2004 роки.

Таблиця 2.12

Вихідні дані для розрахунку факторного аналізу рентабельності продукції
ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2002-2004 роки

Показник	Рік	
	Базовий (2004)	Звітній (2006)
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	653100	431839,4
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	509015	365189,7
Валовий прибуток, тис. грн.	144085	66649,7
Рентабельність продукції	0,221	0,154

Розраховані показники рентабельності свідчать про те, що на 1 гривню чистого доходу припадає 22,1 та 15,4 копійок прибутку від реалізації продукції (валового прибутку) відповідно у попередньому та звітньому роках.

На основі цих показників ми можемо стверджувати, що динаміка рентабельності за аналізований період має низхідний характер, оскільки даний показник зменшився на 30,32%. Щоб дізнатися причини цих змін, потрібно визначити вплив цінового фактора та фактора зміни собівартості.

На основі даних вище наведеної таблиці 2.12 розрахуємо вплив на зміну рентабельності цінового чинника та фактора зміни собівартості і наведемо їх в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Підсумкові дані факторного аналізу рентабельності продукції ТОВ СУБП
«Укртехносинтез» за 2002-2004 роки

Фактори впливу на зміну величини рентабельності продукції:	2002-2004 роки
Ціна	-0,4
Собівартість	0,333
Загальний зміна рентабельності	-0,067

Отже рентабельність реалізованої продукції зменшилась завдяки скороченню цін. Водночас зменшення собівартості призвело до збільшення рентабельності. Інакше кажучи, завдяки зменшенню собівартості на одиницю продукції (за умов стабільних цін реалізації) рентабельність могла б збільшитись майже в 5 раз ($0,333/0,067$), але скорочення цін (за умов стабільної собівартості) призвело до зниження рентабельності в 6 раз. А оскільки темп зниження собівартості є нижчим від темпу скорочення цін, то в загальному підсумку відбулося зниження показника рентабельності реалізованої продукції за аналізований період.

У практиці фінансового аналізу в розвинених країнах світу рентабельність власного капіталу вважають найважливішим підсумковим показником, де фокусуються результати всіх напрямків діяльності підприємства.

Ще понад 100 років тому фінансові менеджери фірми Дюпон запропонували рентабельність власного капіталу ($R_{вк}$) визначити як добуток рентабельності діяльності (реалізації), коефіцієнта оборотності активів (O_a)

та коефіцієнта фінансової залежності $K_{фз}$, тобто:

$$R_{вк} = R_g \cdot O_a \cdot K_{фз} = \frac{P}{ВК} = \frac{P}{V} \cdot \frac{V}{A} \cdot \frac{A}{ВК} = \frac{P}{ВК}, \quad (2.16)$$

де P – чистий прибуток;

V – чиста виручка від реалізації продукції;

A , Π – середньорічна вартість активів та пасивів – середньорічна вартість валюти балансу.

Отже, на основі приведеної формули, чітко видно, що рентабельність власного капіталу залежить від змін рентабельності діяльності (операційна діяльність), ресурсовіддачі (інвестиційна діяльність), і співвідношення сукупного та власного капіталу (фінансова діяльність).

Розрахуємо рентабельність власного капіталу за базовий 2004 рік, та звітний 2006 рік по формулі Дюпона та помістимо їх у табл. 2.14.

Таблица 2.14

Підсумкові дані факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2002-2004 роки

Показник	Фактори впливу на величину рентабельності власного капіталу			Значення
	Рентабельність діяльності	Ресурсовіддача	Коефіцієнт фінансової залежності	
Рентабельність базового року	0,020	0,924	3,921	0,073
Рентабельність звітного року	0,027	0,538	5,678	0,083

З наведеної трьох факторної моделі рентабельності власного капіталу випливає те, що на її розрахункове значення позитивно впливає коефіцієнт фінансової залежності, який в обидва з аналізованих років був значно більший від 1. Це свідчить про те, що власники «Укртехносинтез» фінансують лише незначну частку діяльності підприємства за рахунок власних коштів. Але це не заважає підприємству вести прибуткову діяльність, оскільки кожна залучена копійка має своє раціональне місце в

діяльності товариства, тобто використовується по призначенню і з максимальною віддачею.

Оборотність активів, яка становила 0,924 в базовому році знизилася до значення 0,538 в звітному році, а це в свою чергу свідчить про зменшення віддачі активів, тобто уповільнення швидкості їх обертання в розрізі аналізованих років, що є негативною тенденцією для підприємства.

А от рентабельність діяльності дещо підвищилася в звітному році порівняно з базовим і становила 2,7%.

Отже, можна зробити висновок, що основним гальмівним елементом, який впливає на рівень рентабельності власного капіталу є зниження майже в два рази швидкості обертання активів.

До числа позитивних факторів можна з впевненістю віднести підвищення рівня рентабельності діяльності з 0,2 в базовому році до 0,27 в звітному.

А от факт підвищення коефіцієнта фінансової залежності з 3,921 в попередньому до 5,678 в звітному році є явно не однозначним. З одного боку збільшення даного коефіцієнта позитивно впливає на рівень рентабельності власного капіталу, а з іншого, надмірне зростання даного показника, при незважених рішеннях керівництва, може призвести до абсолютної втрати підприємством фінансової залежності.

Підсумовуючи матеріал даного розділу, слід відмітити те, що ТОВ СУБП «Укртехносинтез» є без перебільшення ядром концерну «Укрросметал» – лідера в галузі компресоробудування в Україні. Місце підприємства на ринку можна охарактеризувати як координація виробничих процесів розрізнених підприємств при гарантованому забезпеченні стабільності ділових стосунків між партнерами, комплексний професійний підхід до таких аспектів господарчої діяльності, як промисловий маркетинг, економічне планування, юридичне забезпечення.

Підрозділи підприємства здійснюють торгово-закупівельну та торгово-посередницьку діяльність вищеназваних видів продукції у всіх регіонах

України, де має своїх представників.

СУБП «Укртехносинтез» реалізує в основному продукцію виробництва підприємств Концерну «Укрросметал». За 13 років роботи встановлені тісні партнерські відносини більше ніж з 2500 промислових підприємств. Географія розміщення підприємств-партнерів розкинулася майже на весь світ.

Слід зазначити, що вартість майна підприємства за період аналізу зросла, однак виручка від реалізації продукції має обернену тенденцію. Необхідним є вказати, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» склався такий стан справ, коли підприємство майже повністю працює на залучених коштах, тоді як власний капітал, який мав би стати гарантом стабільності діяльності підприємства, має тенденцію до зниження.

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» протягом аналізованого періоду відбулося зниження ділової активності. Серед інших змін негативного характеру слід виділити зниження всіх показники доходу та прибутку. Ця динаміка має ще одну негативну сторону, оскільки основним фактором зниження виручки від реалізації є зменшення обсягів продажу завдяки загостренню конкуренції на російському ринку компресорів, в зв'язку з побудовою двох нових заводів-гігантів по виробництву даного виду продукції. Слід відмітити, що вплив таких факторів як зменшення ціни продукції майже на весь її асортимент та зміни в структурі реалізації продукції також мали негативний вплив на абсолютну величину прибутку, проте зниження собівартості одиниці продукції сприяло збільшенню економічних вигод

Але незважаючи на вказані негативи, підприємству вдається підтримувати свою марку в галузі компресоробудування, оскільки його далекоглядні плани, досвід в даній галузі та високо кваліфікований менеджмент дають підстави сподіватися на те, що підприємство в наступні декілька років повністю відновить свій статус лідера.

РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ РІШЕНЬ НА СТАПІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ

3.1. Операційний аналіз як метод управління структурою витрат на підприємстві

В ринкових умовах господарювання широкого застосування одержав розрахунок кінцевих результатів діяльності підприємства за допомогою методу «Витрати – Обсяг – Прибуток».

Фінансовий менеджер орієнтується на досягнення високого або постійного зростаючого прибутку від реалізації. Одержання бажаного результату залежить від трьох складових – витрати на виробництво і реалізацію продукції, планової ціни одиниці продукції, і обсягу реалізації. Взаємозв'язок складових визначається в процесі операційного аналізу, який також називають аналізом «Витрати – Обсяг – Прибуток», тим самим розкриваючи його сутність – дослідження залежності між витратами, обсягом реалізації, ціною і прибутком підприємства, а також пошук можливостей максимізації прибутку шляхом вибору найвигіднішого поєднання змінних та постійних витрат.

Операційний аналіз відповідає на найважливіші питання, які стоять перед фінансистами підприємства на всіх основних етапах його грошового обігу. Дія операційного важеля проявляється в тому, що будь-яка зміна виручки від реалізації завжди призводить до більшої або меншої зміни величини прибутку [25].

Сама ідея операційного важеля ґрунтується на поділі затрат на постійні і змінні. Даний аналіз дає відповідь на запитання: скільки одиниць товарів і послуг має продати підприємство щоб покрити свої постійні затрати. Ціна при цьому має компенсувати всі змінні затрати і врахувати маржинальний дохід для покриття постійних затрат і прибутку. Після продажу певної кількості товару, необхідної для покриття постійних затрат, маржинальний

дохід від кожної додатково проданої одиниці товару піде на формування прибутку (за умови, що не буде стрибкоподібного зростання обсягів, яке може призвести до значного зростання постійних затрат). На рис. 3.1. показана схема грошового обігу підприємства за участю операційного важеля.

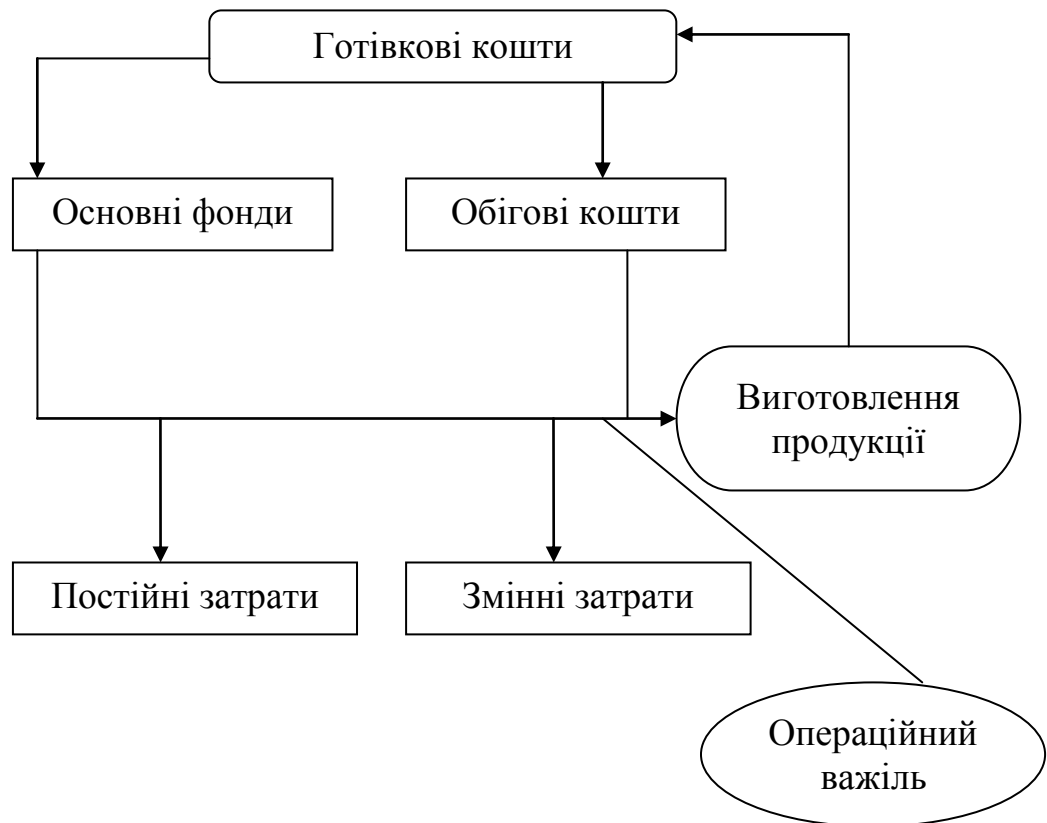

Рис. 3.1. Схема грошового обігу підприємства за участю операційного важеля

Операційний важіль показує, у скільки разів може змінитися значення прибутку при збільшенні (зменшенні) обсягу продажів. Цей ефект зумовлений різним ступенем впливу динаміки постійних та змінних затрат на формування фінансових результатів діяльності підприємства при зміні обсягу виробництва. Отже, операційний важіль залежить від співвідношення постійних і змінних затрат. І чим більший буде рівень постійних затрат, тим більшою буде сила впливу операційного важеля. Вказуючи на темпи падіння прибутку з кожним процентом зниження виторгу, сила операційного важеля свідчить про рівень підприємницького ризику даного підприємства [28].

Тому ідеальними умовами для будь якого підприємства є поєднання низьких постійних затрат із високим маржинальним доходом. Для підприємств, які мають велику кількість застарілих основних фондів, сила операційного важеля становить неабияку небезпеку: в умовах економічної нестабільності падіння платоспроможного попиту клієнтів та високої інфляції кожен процент зниження виторгу обертається значним падінням прибутку і входженням підприємства в зону збитків [25].

Як уже зазначалося, є три основні складові операційного важеля, на які може впливати менеджмент підприємства:

- постійні затрати;
- змінні затрати;
- ціна одиниці товару.

Розглянемо як зміна кожного з цих складових впливає на величину прибутку від реалізації.

1. Ефект зниження постійних затрат. Якщо вдається знизити постійні затрати підприємства, скорочуючи накладні затрати або інтенсивніше експлуатуючи обладнання, знижується обсяг виробництва, при якому досягається рівень беззбитковості. Як наслідок скоріше спрацьовує ефект прискореної зміни величини прибутку. Дані зміни показані на рис. 3.2.

Отже, зниження постійних затрат – прямий і ефективний шлях, який дає змогу зменшити мінімальний беззбитковий обсяг виробництва і підвищити прибутковість підприємства.

2. Ефект зниження змінних затрат. Зменшення величини змінних затрат на виготовлення одиниці виробу приводить до збільшення величини маржинального доходу, що одночасно впливає як на прибуток, так і на зсув точки беззбитковості. На рис. 3.3. показано як змінився кут нахилу лінії змінних затрат, що є причиною зміни площі фігури, яка дорівнює величині прибутку. Одночасно зменшуються збитки підприємства.

Отже ефект зниження змінних затрат проявляється у збільшенні величини прибутку та зниженні мінімального рівня беззбитковості на

підприємстві.

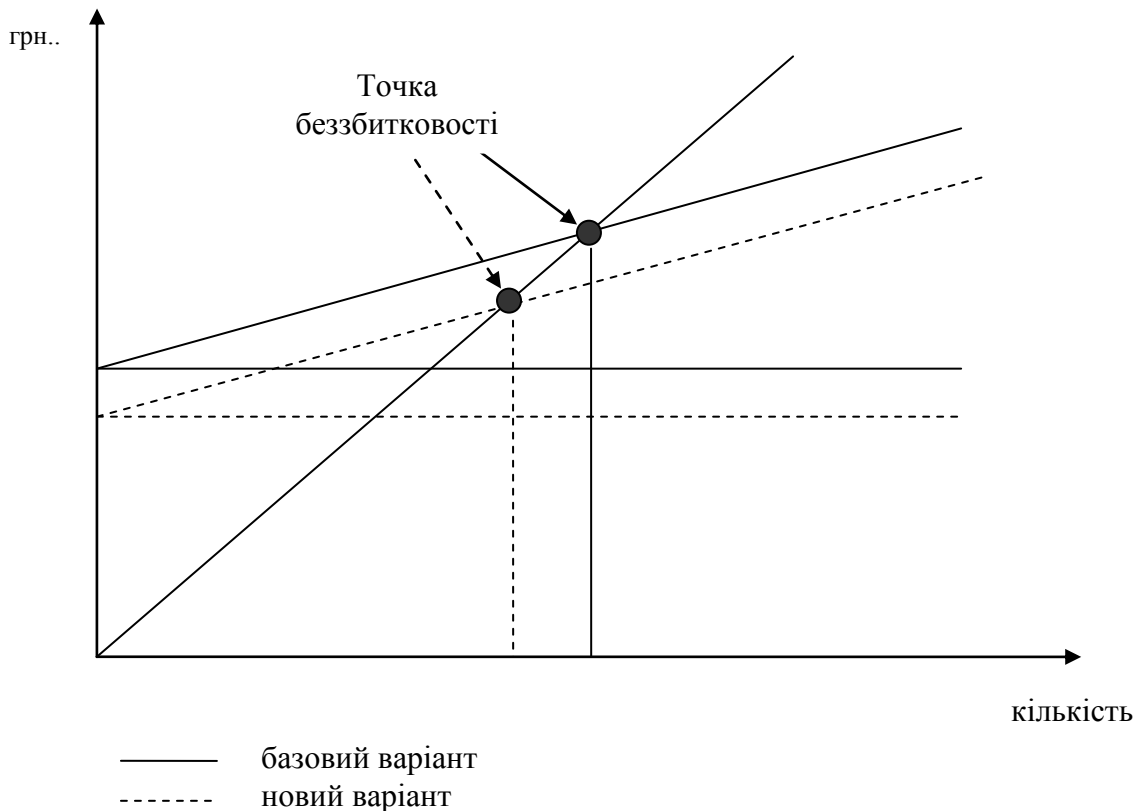

Рис. 3.2. Ефект зниження постійних витрат підприємства

3. Ефект зміни цін. Зміна ціни виробів впливає на обсяг реалізації продукції підприємством. Однак прямої залежності між цими процесами немає. Взаємозв'язок між змінами ціни й обсягом реалізованої продукції визначає цінова еластичність попиту. Збільшення ціни виробу може вплинути на обсяг реалізованої продукції, і сукупний прибуток підприємства може зменшитись. І навпаки зменшення ціни може різко збільшити обсяг реалізації і сукупну величину отриманого прибутку [28].

Позаяк дія операційного важеля залежить від співвідношення постійних та змінних затрат, то його можна використовувати для управління структурою затрат підприємства і вибору оптимального співвідношення між постійними та змінними затратами, з метою максимізації прибутку від реалізації продукції.

На основі даних фінансової звітності ТОВ СУБП «Укртехносинтез» проведемо операційний аналіз.

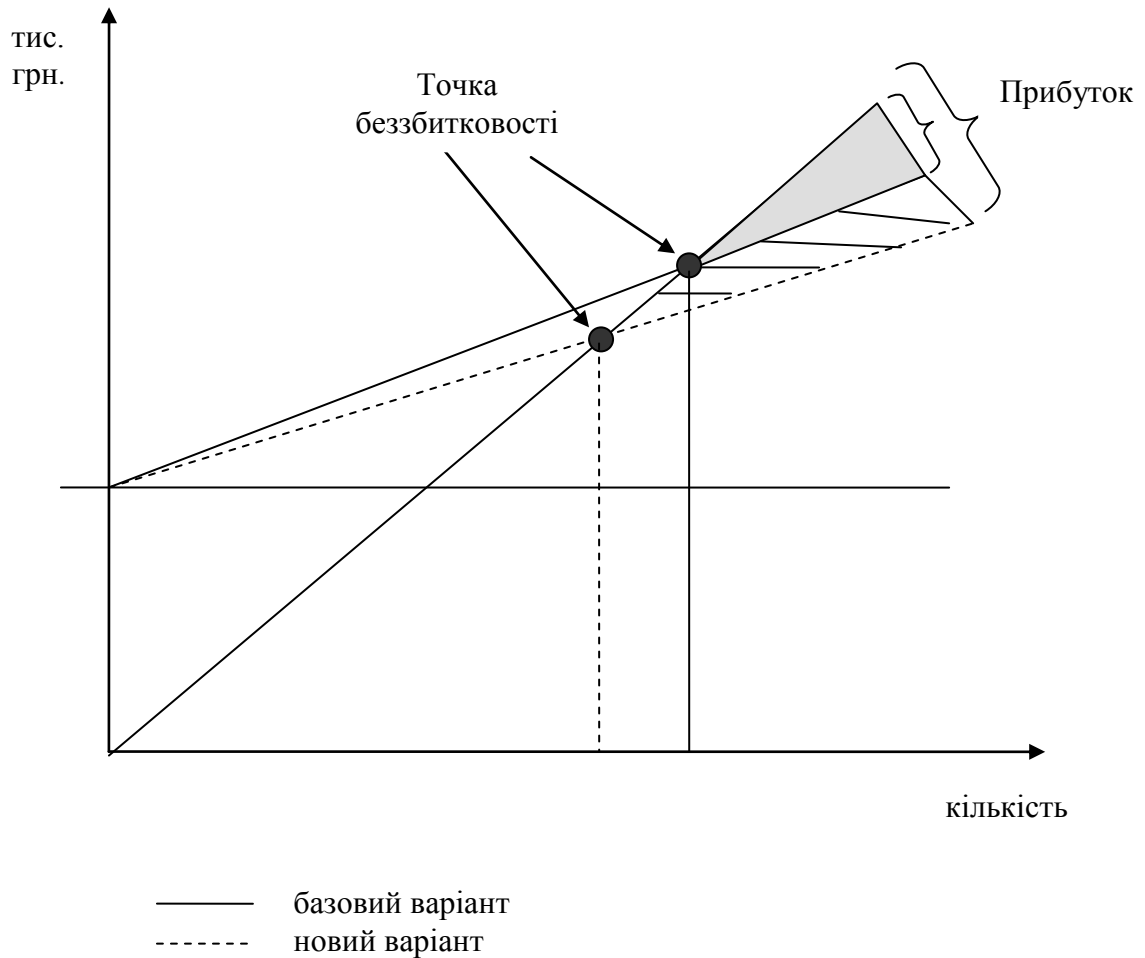

Рис. 3.3. Ефект зниження змінних витрат підприємства

Розрахуємо за базовий (2004) та звітний (2006) роки основні показники для проведення даного виду аналізу. В табл. 3.1 для товариства «Укртехносинтез» наведена класифікація витрат на змінні та постійні.

Таблиця 3.1

Поділ витрат на змінні та постійні для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004 та 2006 роки, тис. грн.

Показник	Рік		Відхилення	
	2004 (базисний)	2006 (звітний)	+/-	%
1	2	3	4	5
Змінні витрати:				
1. Матеріальні витрати	478523	273481,8	205041,2	42,85
2. Змінна складова заробітної плати	8170	7903	-267	3,27
3. Нарахування на змінну заробітну плату	3082,2	2861,6	-220,6	7,16
4. Витрати на збут	38180,7	42819,6	4638,9	12,15
Всього	527955,9	327066	-200889,9	37,34

Продовження таблиці 3.1

Показник	Рік		Відхилення	
	2004 (базисний)	2006 (звітний)	+/-	%
Постійні витрати:				
5. Амортизація	4902,3	17810,6	12908,3	263,31
6. Адміністративні витрати	39220,8	24764,9	-14455,9	36,86
7. Постійна заробітна плата	32680	31612,2	-1067,8	3,27
8. Нарахування на постійну заробітну плату	12328,8	11446,3	882,5	7,16
Всього	89131,9	85634	3497,9	3,92

На основі даних табл. 3.1 розрахуємо ряд показників для подальшого проведення операційного аналізу. Основні елементи операційного аналізу, їх розрахунки та значення наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Основні елементи операційного аналізу ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004 та 2006 роки

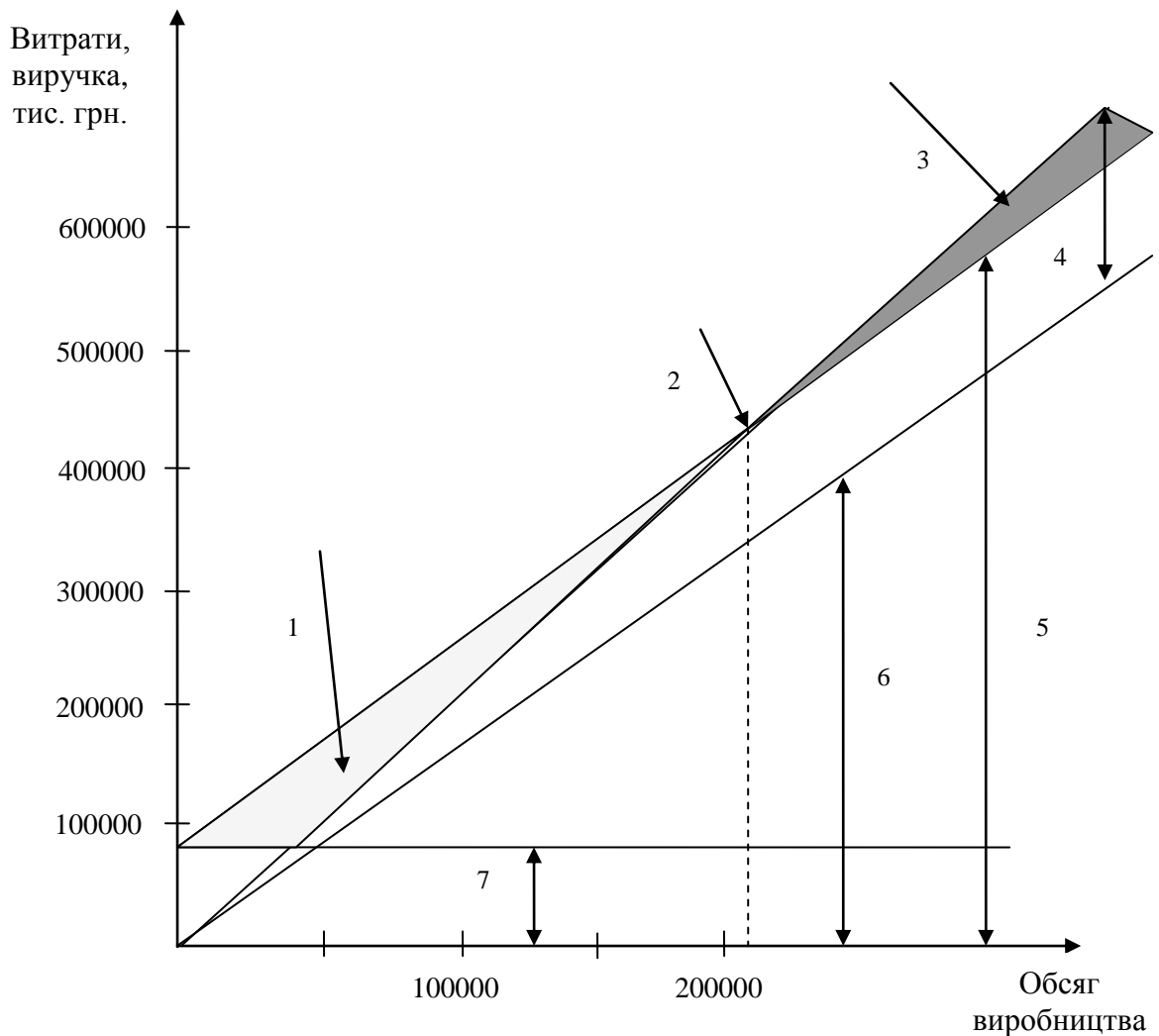
Показник	Порядок розрахунку	Рік	
		2004 (базовий)	2006 (звітний)
Валова маржа, тис. грн.	Виручка від реалізації – змінні витрати	125144,1	104773,4
Коефіцієнт валової маржі	$\frac{\text{Валова маржа}}{\text{Виручка від реалізації}}$	0,1916	0,2426
Точка беззбитковості, тис. грн.	$\frac{\text{Сума постійних витрат}}{\text{Коефіцієнт валової маржі}}$	465160,14	352953,47
Запас фінансової міцності, тис. грн.	Виручка від реалізації – точка беззбитковості	187939,89	78885,93
Коефіцієнт запасу фінансової міцності	$\frac{\text{Запас фінансової міцності}}{\text{Виручка від реалізації}}$	0,2878	0,1827
Прибуток, тис. грн.	Запас фінансової міцності · коефіцієнт валової маржі	36012,2	19139,4
Сила впливу операційного важеля	$\frac{\text{Валова маржа}}{\text{Прибуток}}$	3,475	5,474

На основі розрахованих показників табл. 3.2 побудуємо графіки беззбитковості за базовий та звітний роки (див. рис. 3.3 та 3.4).

Виходячи з розрахованих аналітичних даних та побудованих графічних, можна зробити ряд висновків про фінансово-господарську діяльність ТОВ СУБП «Укртехносинтез».

Перш за все слід відмітити, що на підприємстві простежується тенденція зменшення обсягу реалізації продукції, а також обсягу реалізованої продукції.

- 1 – зона збитків
- 2 – точка беззбитковості
- 3 – зона прибутку
- 4 – маржинальний дохід
- 5 – валові витрати (постійні + змінні)
- 6 – змінні витрати
- 7 – постійні витрати

Рис 3.3. Графік беззбитковості ТОВ «Укртехносинтез» за 2004 рік

Змінні витрати в звітний рік скоротилися порівняно з базовим більше ніж на 37%, тоді як чистий дохід (виручка) від реалізації зменшилась за аналізований період майже на 34%. Це чітко вказує на те, що величина змінних витрат зменшилась майже пропорційно виручці від реалізації. Тому

говорити про якісь суттєві зміни у зростанні змінних витрат на одиницю продукції не варто.

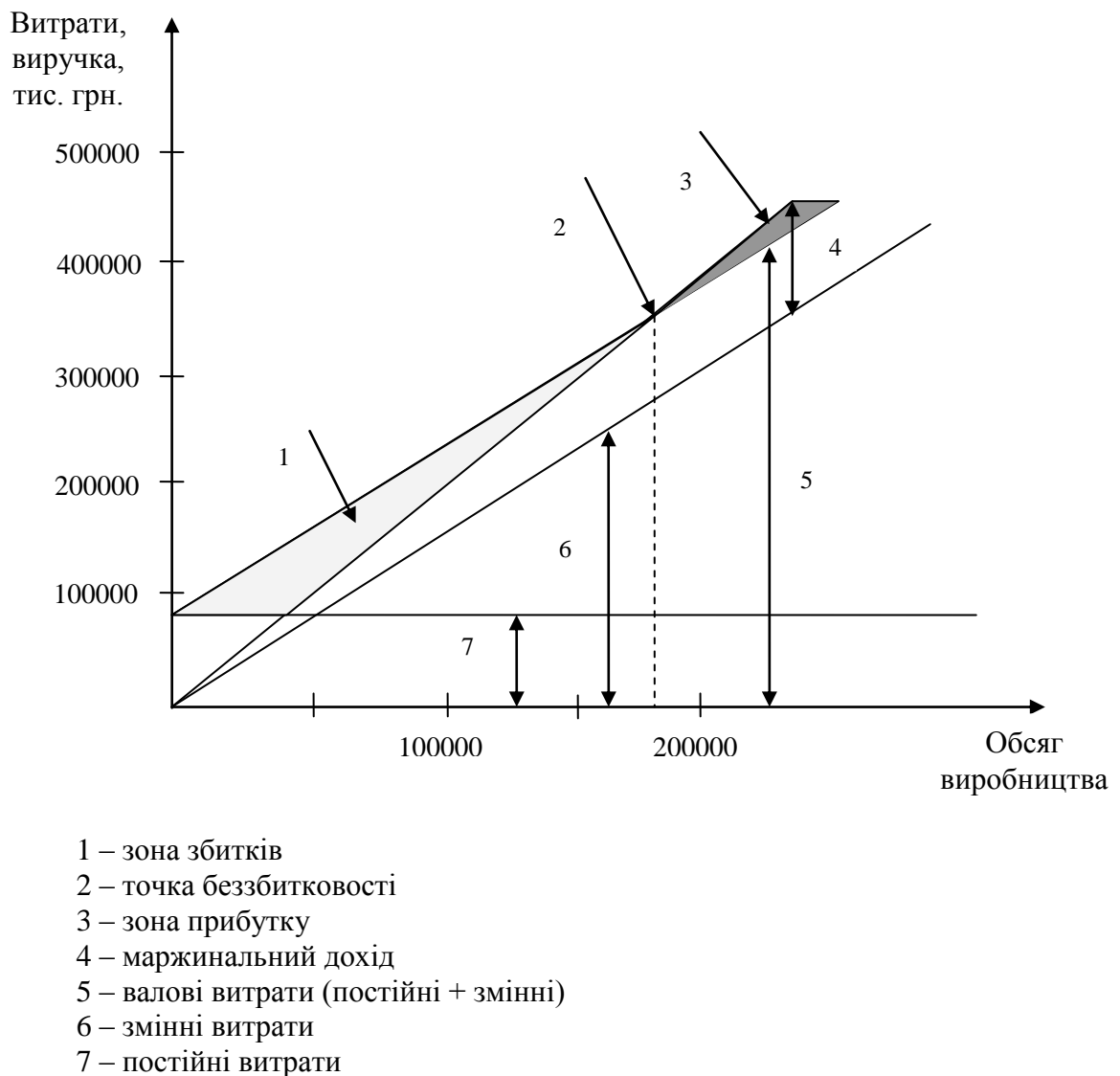

Рис. 3.4. Графік беззбитковості ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2006 рік

А от постійні витрати зменшились в меншій мірі ніж змінні – лише на 3,92%, що викликало зростання їх питомої ваги у структурі загальних операційних витрат з 14,44% у 2004 році до величини в 20,75% у 2006 році. Зростання постійних витрат в структурі загальних витрат свідчить про те, що за роки аналізу підвищився обсяг виробництва в кількісному вигляді, при якому досягається рівень беззбитковості. Як наслідок повільніше спрацьовує ефект прискореної зміни величини прибутку. Водночас завдяки зниженню ціни продукції, за аналізований період, на майже весь її асортимент,

відбулося зменшення точки беззбитковості у вартісному вигляді, але це аж ніяк позитивом.

Сила впливу операційного важеля збільшилась за роки аналізу з 3,475 до 5,474, що свідчить про стрімкий спад запасу фінансової міцності. Все більше й більше зближення до точки беззбитковості виручки від реалізації та прибутку підвищує операційний ризик в діяльності підприємства, що і підтверджує показник – коефіцієнт запасу фінансової міцності, який зменшився за аналізований період з 0,2878 до 0,1827.

Підсумовуючи вище сказане, слід відмітити, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» простежується не тільки зменшення рентабельності діяльності, але й значно підвищився ризик втрати прибутку від операційної діяльності, що є головною негативною рисою в діяльності підприємства. Тому головним пріоритетом підприємства в наступні декілька років є розробка системи заходів по зниженню операційного ризику.

Ефективність управління прибутком може забезпечуватися насамперед через оптимізацію процесу управління відповідно до специфіки конкретного підприємства та обґрунтування доцільності використання окремих інструментів цього управління.

Отже, одержання бажаного розміру прибутку від реалізації продукції залежить від трьох складових – витрат на виробництво та реалізацію продукції, ціни одиниці кожного виду продукції й обсягу реалізації продукції. Взаємозв'язок цих складових визначають в процесі операційного аналізу. Пошук можливості максимізації прибутку залежить від вибору найвигідніших поєднань змінних витрат на одиницю продукції, умовно-постійних витрат, ціни й обсягу реалізації.

Ідеальними умовами для будь-якого підприємства є поєднання низьких постійних затрат із високим маржинальним доходом. Для підприємств, які мають велику кількість застарілих основних фондів, сила операційного важеля становить неабияку небезпеку: в умовах економічної нестабільності падіння платоспроможного попиту клієнтів та високої інфляції кожен

процент зниження виторгу обертається значним падінням прибутку і входженням підприємства в зону збитків.

На основі проведеного операційного аналізу, ми пропонуємо підприємству змінити структуру операційних витрат вже негайно, а саме збільшення в структурі операційних витрат частки їх змінної складової. Оскільки загальновідомо, що чим більший буде рівень постійних затрат, тим більшою буде сила впливу операційного важеля. З огляду на те, що виручка підприємства за роки аналізу стрімко знизилася, а постійні витрати мало змінилися, відповідно можна стверджувати про зниження запасу фінансової міцності, оскільки на ряду з доходом майже пропорційно зменшилися і постійні витрати. Більш того, слід відмітити, що з кожним наступним пропорційним зменшенням обсягу продажу, величина прибутку зменшується в більш стрімкому темпі ніж це було раніше.

Цей ефект зумовлений різним ступенем впливу динаміки постійних та змінних затрат на формування фінансових результатів діяльності підприємства при зміні обсягу виробництва.

Втрата деякої частки прибутку аж ніяк не свідчить про однозначно негативну тенденцію. Набагато є загрозовішим для підприємства тенденція підвищення сили впливу операційного важеля, напрямок якої не завжди співпадає з напрямком зміни прибутку. На практиці, часто бувають випадки, коли величина прибутку зменшується, а сила впливу операційного важеля збільшується і навпаки.

Отже, ми пропонуємо підприємству перш за все збільшити обсяг реалізації за рахунок пошуку нових ринків збуту – це безперечно змінить пропорції змінних та постійних витрат в структурі операційних витрат.

Товариству «Укртехносинтез» необхідно й надалі працювати над якістю, що дасть підстави збільшити ціну одиниці продукції, а отже і збільшити величину прибутку.

Також, ми б порадили підприємству працювати над зменшенням величини змінних затрат на виготовлення одиниці виробу, що їм, поки що, не

погано вдається. Цей захід неодмінно призведе до збільшення величини маржинального доходу, що одночасно впливає як на прибуток, так і на зсув точки беззбитковості.

Цей комплекс вказаних заходів, на наш погляд, не тільки максимізує величину прибутку, а й оптимізує її, оскільки сила операційного важеля зменшиться, що свідчитиме про зменшення рівня підприємницького ризику для даного підприємства.

3.2. Політика управління використанням прибутку та шляхи її оптимізації для ТОВ СУБП «Укртехносинтез»

Ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості управлінських рішень, що стосуються використання одержаного прибутку. Приймаючи ці рішення, власники (менеджери) повинні всебічно зважити напрямки першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, рівня його матеріально-технічної бази, соціального розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення коштів на ринку цінних паперів, у грошово-кредитній сфері тощо [63].

Слід відзначити, що використання прибутку має узгоджуватися із корпоративною стратегією підприємства та забезпечувати стійке і стабільне зростання вартості підприємства та достатку власників.

Згідно з Законом України «Про підприємства в Україні» порядок використання прибутку (доходу) визначає власник (власники) підприємства або уповноважений ним орган у відповідності до статуту підприємства і чинного законодавства. При цьому державний вплив на напрям і обсяги використання прибутку господарюючих суб'єктів здійснюється через установлені нормативи, податки, податкові пільги тощо. Отже, законодавчо розподілення прибутку господарюючих суб'єктів регулюється в тому розмірі, який надходить до бюджетів різних рівнів у вигляді у вигляді податків і інших обов'язкових платежів. Виходячи з цього отриманий господарюючими суб'єктами загальний прибуток використовується, в першу чергу, на сплату

до бюджету встановлених законами України податків і платежів – податок на прибуток, розрахованого згідно з законом України «Про оподаткування прибутку підприємств», а також інших платежів до бюджету, які сплачуються за рахунок прибутку. Залишений після цього прибуток вважається чистим прибутком підприємства і розподіляється на його розсуд.

Основне завдання управління використанням прибутку товариства має розглядатися через балансування інтересів підприємства щодо тезаврації прибутку та потреб політики грошових виплат учасникам. При цьому важливим завданням цільового планування та прогнозування прибутку суб'єкта господарювання на даному етапі є базове узгодження абсолютних величин фінансових ресурсів, необхідних для фінансування зазначених напрямів розподілу прибутку підприємства.

Відповідно, можна виділити такі питання, розв'язання яких має забезпечити оптимальний розподіл прибутку підприємства:

- забезпечення погашення податкових зобов'язань суб'єкта господарювання (сплата податку на прибуток підприємств);
- обслуговування залученого у попередніх періодах власного капіталу суб'єкта господарювання;
- формування фондів-коштів та резервів для використання у наступних періодах.

Господарюючий суб'єкт самостійно визначає напрямок використання тієї частини прибутку, яка залишилася в його розпорядженні. При цьому порядок розподілення і використання прибутку на підприємстві фіксується в його статуті та визначається положенням, розробленим відповідними економічними службами підприємства і затвердженим його керівництвом.

Згідно із статутом підприємства можуть використовувати прибуток, який залишився в їх розпорядженні, на:

- поповнення статутного капіталу;
- утворення та поповнення резервного капіталу;
- виплати учасникам;

- формування нерозподіленого прибутку;
- створення та поповнення інших фондів, передбачених статутними документами підприємства [14].

Відрахування на формування фондів підприємство здійснює лише у тому випадку, якщо їх створення передбачено установчими документами.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» має загальну схему розподілу чистого прибутку.

Наведемо основні показники використання чистого прибутку ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за аналізований період.

Виходячи з даних табл. 3.3 ми можемо зробити ряд висновків по фінансово-господарській діяльності підприємства. Охарактеризуємо кожен із напрямків використання прибутку.

Таблиця 3.3

Напрямки використання чистого прибутку ТОВ СУБП «Укртехносинтез» за 2004-2006 роки

Показник	Значення показника			Відхилення 2006/2004	
	2004р.	2005р.	2006р.	+/-	%
Відрахування на благодійні цілі	127	132	340	213	167,72
Сплата штрафних санкцій	62	24	12,2	-49,8	80,32
Погашення цільового кредиту	0	6200	1200	1200	100,00
Фонди спеціального призначення:					
- резервний фонд	438,7	84,6	518	79,3	18,08
- фонд розвитку виробництва	2113,3	42248,2	1256,8	-856,5	40,53
Фонди споживання:					
- фонд соціальної сфери	824	942	998	174	21,12
- фонд матеріального заохочення	764	792	811	47	6,15
Фонд виплати учасникам	948	986	982	34	3,59
Всього	5277	51408,8	6118	841	15,94

Підприємство постійно здійснює відрахування на благодійні цілі, оскільки ТОВ СУБП «Укртехносинтез» являється одним із засновників

благодійного фонду «Благовіст». В 2006 році відрахування досягли величини в 127 тис. грн., що порівняно з попередніми двома роками – зросли більше ніж у 2,5 рази.

Протягом всіх аналізованих років підприємство сплачувало штрафні санкції до бюджету за невчасно подану податкову документацію. Динаміка сплати штрафних санкцій має позитивний характер, оскільки сума перерахованих коштів у звітному 2006 році зменшилася порівняно з 2004 роком більше ніж на 80% і становила 12,2 тис. грн.

Товариство в 2005 році взяло короткостроковий кредит терміном 1,5 років. В цьому ж році підприємство сплатило відсотки за користування кредитом в розмірі 6200 тис. грн., а в наступному 2006 році – 1200 тис. грн.

Резервний капітал, що формується суб'єктами господарювання, являє собою одну з форм створення фонду, цільовим призначенням якого є покриття потенційних збитків від фінансово-господарської діяльності підприємства, викликаних дією об'єктивних факторів, величину та час настання яких важко визначити на поточний момент. З огляду на важливість даного фонду підприємство постійно додержується букви закону, оскільки протягом всього періоду здійснювало відрахування в необхідному розмірі до резервного фонду.

Головним фондом, з точки зору розвитку товариства являється фонд розвитку виробництва. Оскільки, при спрямуванні прибутку на розвиток виробництва за рахунок нього фінансуються витрати на технічне переозброєння виробництва, освоєння нових технологій, здійснення природоохоронних заходів, нове будівництво виробничих потужностей, удосконалення технологій і організацію виробництва, фінансується поповнення власних обігових активів, здійснюються внески на створення статутних капіталів інших підприємств і на утримання союзів, концернів, асоціацій, до складу яких входить підприємство, погашаються довгострокові кредити, взяті на виробничий розвиток, і відсотки по них тощо. ТОВ СУБП «Укртехносинтез» в 2004 та 2006 році здійснював відрахування до даного

фонду в розмірі 2113,3 та 1256,8 тис грн. відповідно. Ці порівняно незначні кошти були спрямовані в основному на закупівлю транспортних засобів, комп'ютерних технологій, офісних меблів. А от 2005 рік став досить важливим в господарському житті підприємства. В даному році товариство спрямувало до фонду розвитку виробництва 42248,2 тис. грн., що були взяті не лише з чистого прибутку поточного року, а й з нерозподіленого прибутку минулих років. Основна сума цих коштів, на відміну від попередніх років, була спрямована на будівництво нового корпусу та реконструкцію старих приміщень.

Велику увагу підприємство приділяє розвитку соціальної сфери. Відрахування до даного фонду в 2006 році становило 998 тис. грн., що більше ніж на 21% перевищило аналогічний показник за 2004 рік. Кошти даного фонду були спрямовані на придбання путівок до будинків відпочинку і санаторії робітникам, проведення культурно-масових і оздоровчих заходів серед робітників підприємства. Товариство підтримує талановиту молодь, місцеві аматорські колективи, фольклорні і музикальні фестивалі. Товариство являється одним із спонсорів фестивалів органної, камерної і джазової музики в м. Суми.

Фонд матеріального заохочення зріс в звітному році порівняно з базовим на 6,15% і становив 811 тис. грн. Кошти даного фонду були спрямовані на виплату винагороди робітникам за підсумками роботи за рік, а також на проведення одноразових заохочень працівників за якісне та своєчасне виконання особливо важливих виробничих завдань, на оплату додаткових відпусток.

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» створений фонд виплати учасникам. Протягом звітного періоду сума прибутку на внесок учасників зростала, але в досить мізерних розмірах. В звітному році вона досягла величини в 982 тис. грн. Це говорить про те, що власники попри піклування над діяльністю підприємства не забувають і про власні фінансові інтереси.

Формування нерозподіленого прибутку підприємства являє собою

фінансовий механізм формування капітального резерву, що не має цільового призначення. Типовими напрямками фінансування витрат фінансово-господарської діяльності підприємства за рахунок прибутку можуть вважатися:

- фінансування інвестиційних проектів (придбання основних засобів, нематеріальних активів, вкладення в цінні папери, придбання контролю над іншими підприємствами);
- покриття потреби в операційному капіталі;
- покриття непокритого збитку минулих періодів;
- збільшення статутного капіталу;
- додаткові внески до резервного капіталу;
- викуп корпоративних прав власної емісії;
- виплата заохочення менеджерам;
- тощо.

Отже, підсумовуючи матеріал даного підрозділу, слід сказати що, ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості управлінських рішень, що стосуються використання одержаного прибутку. Приймаючи ці рішення, власники (менеджери) повинні всебічно зважити напрямки першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, рівня його матеріально-технічної бази, соціального розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення коштів на ринку цінних паперів, у грошово-кредитній сфері тощо.

Слід відзначити, що використання прибутку має узгоджуватися із корпоративною стратегією підприємства та забезпечувати стійке і стабільне зростання вартості підприємства та достатку власників.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» має загальну схему розподілу чистого прибутку.

Головним фондом для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» з точки зору розвитку товариства являється фонд розвитку виробництва. Оскільки, при спрямуванні прибутку на розвиток виробництва за рахунок нього

фінансуються витрати на технічне переозброєння виробництва, освоєння нових технологій, нове будівництво виробничих потужностей, удосконалення технологій і організацію виробництва, фінансується поповнення власних обігових активів.

Підприємство постійно дотримується законодавчих норм щодо питання по відрахуванню грошових коштів до резервного фонду.

Також, велику увагу товариство приділяє матеріальному заохоченню працівників та розвитку соціальної сфери.

Підприємство постійно здійснює відрахування на благодійні цілі, оскільки ТОВ СУБП «Укртехносинтез» являється одним із засновників благодійного фонду «Благовіст».

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» створений фонд виплати учасникам.

Отже, на наш погляд, товариство «Укртехносинтез» намагається дотримуватися своєї корпоративної стратегії з питань розподілу прибутку, постійно шукаючи оптимальні шляхи його використання. Незважаючи на зменшення величини прибутку за аналізований період підприємство збільшило спрямування прибутку за такими напрямками як матеріальне заохочення, соціальна сфера та виплата учасникам, що одночасно задовольняє умови громади міста, працівників підприємства та учасників товариства. Також підприємство постійно намагається оновлювати власні основні фонди, що сприяє зростанню його вартості. Це вказує на те, що підприємство рухається в правильному напрямку в питанні щодо оптимізації розподілу прибутку, оскільки він задовольняє умови всіх сторін, причетних до діяльності товариства.

3.3. Пошук резервів збільшення прибутку в ТОВ СУБП «Укртехносинтез»

Важливим завданням аналізу прибутку будь-якого підприємства є визначення резервів його збільшення та розробка заходів щодо їх мобілізації.

Резерви збільшення прибутку можуть бути виявлені як на стадії планування (прогнозування), так і в процесі виконання планів з прибутків.

Дослідивши товариство з обмеженою відповідальністю спільно українсько-білоруське підприємство «Укртехносинтез» на основі динаміки різного роду показників ефективності, та провівши факторний аналіз прибутку і рентабельності, на нашу думку, для даного підприємства можна виділити ряд перспективних (реальних) резервів збільшення прибутку. До переліку даних резервів першочергово слід віднести наступні:

- пошук перспективних ринків збуту;
- збільшення обсягу реалізації продукції;
- зниження собівартості товарної продукції;
- поліпшення якості продукції і на цій підставі підвищення цін.

Розглянемо детальніше вагомість кожного з факторів підвищення прибутку для ТОВ СУБП «Укртехносинтез».

Пошук перспективних ринків збуту, тобто знаходження своєї ніші на ринку компресоробудування є одним із початкових і разом з тим фундаментальних резервів підвищення прибутку, оскільки лише при успішному його розв'язанні підприємство може розпочати впровадження в дію інших чинників зростання прибутку. І саме від цього фактора напряду залежить реалізація резерву підвищення обсягу реалізації. Варто зазначити, що пошук перспективних ринків збуту особливо є актуальним для товариства на даному етапі його розвитку. Причиною цьому стало загострення конкуренції, внаслідок будівництва декількох заводів-гігантів, на ринку компресоробудування Російської Федерації – одному з найбільш розвинених і насичених внутрішніх ринків світу. Саме тому підприємство дещо втратило свої позиції. Але це аж ніяк не засмучує товариство, а навпаки, сприяє його до реалізації відкладених у минулому досить перспективних планів.

Тривалий час ТОВ СУБП «Укртехносинтез» як ядро концерну «Укрросметал» працює на ринках країн СНГ з досить розвиненою дилерською системою та системою сервісних центрів. Але обмежуватися

Україною і вже освоєними ринками близького зарубіжжя недалекоглядно. Більш того в більшості з цих країн спостерігається динаміка зниження економічних показників промисловості, а це аж ніяк не створює сприятливих умов для розширення обсягів реалізації даних видів продукції. Слід зазначити, що підприємство присутнє й у Європі, але здебільшого комплектуючими та запасними частинами, оскільки зі збутом там готової продукції дуже складно через насиченість ринку більш ніж достатньою кількістю пропозицій, складністю з сертифікацією продукції (ця процедура до того ж коштує мільйони). Та й відверто сказати наші вироби поки що не кращі за ті, що на ринках Європейських держав від відповідних світових фірм.

З огляду на ці причини підприємство вирішило піти далі. Одним з основних підприємств концерну «Укрросметал» – ВАТ «Полтавським турбомеханічним заводом» за часів СРСР був добре освоєний Близький Схід. Тому враховуючи колишній опит і зв'язки товариство вирішило відновлювати свої позиції саме тут, а точніше в Йорданії. На вирішення цього питання вплинуло досить багато причин.

Йорданія межує з Сирією, Іраком, Саудівською Аравією, Єгиптом, тобто у безпосередній близькості від неї знаходяться ринки держав Персидської затоки. Йорданія має доступ до середземноморських торговельних шляхів і до Індійського океану, успішно торгує з Індією та країнами що лежать далі на Схід. Йорданія політично стабільна, безпечна для бізнесу. Ця держава всіляко заохочує інвесторів, роботу зарубіжних фірм. Найсприятливіші умови пропонують йорданські вільні економічні зони, де згідно з місцевим законодавством збереження завезеної продукції та її виробництво оподатковуються за мінімумом. По суті, не має митних бар'єрів для іноземних фірм, які прагнуть працювати на місцевому ринку, створюючи спільні підприємства. Варто зазначити що в цій країні відсутній ПДВ. До того ж Йорданія не є незнаною країною для Українського бізнесу. Наша держава за результатами 2006 року знаходиться на 12-му місці серед

експортерів продукції до Королівства Йорданія, хоча обсяги цього експорту ще є не досить значними. З 2008 року йорданці реалізують велику кількість інфраструктурних проектів, і через це почалося зростання будівельного сектору. Увага до розвитку інфраструктури, великою мірою для залучення інвестицій, сприяла і будівництву автомобільних магістралей. Тобто розвиваються галузі, котрим потрібні компресори, зварювальна техніка – продукція, яку пропонує ТОВ СУБП «Укртехносинтез». Чітко налагодивши роботу в Йорданії можна буде просувати свою продукцію далі, бо Амман – столиця держави – крупний торговельний цент Близького Сходу.

На даному етапі розвитку ТОВ СУБП «Укртехносинтез» намагається все більше вплинути на величину прибутку завдяки зниженню собівартості одиниці продукції, і варто відмітити що це йому в деякій мірі вдається (див. факторний аналіз валового прибутку). Але потенціал цього резерву далеко є не вичерпаний, і тому його перспективність є очевидною. До складу концерну «Укрросметал» входять різно-профільні підприємства: виробничі, будівельні, транспортні, наукові. Це сплетіння взаємодії між підприємствами концерну дає умови для постійного зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції, що є перевагою перед тими заводами-виробниками компресорного обладнання, що діють на ринку самостійно. Керівництво «Укрросметал» в найближчі роки планує включити до складу концерну завод кольорових металів, що дає підстави надіятись і на подальше зниження витрат на виробництво продукції.

Але вплив, вище згаданих резервів збільшення прибутку, значно підсилиться під дією такого важливого резерву як підвищення якості продукції, тому що саме втілення даного резерву може дати ґрунтовні підстави підвищенню цін, а це в підсумку призведе до збільшення величини прибутку. До складу концерну «Укрросметал» входить ВАТ НВО «ВНДІкомпресормаш». Дане підприємство являється головною організацією в Україні по розробці і втіленню передових технологій в компресоробудуванні. Підприємство удостоєно міжнародного і золотої

нагороди «За технологію і якість» і являється лауреатом міжнародного конкурсу «Найвища проба». ВАТ НВО «ВНДІкомпресормаш» сертифіковане в системі управління якістю ISO 9001:2000. Кожний рік підприємство не просто вдосконалює продукцію концерну по ряду показників, а й створює абсолютно нові технології, які сміливо можуть конкурувати на міжнародному ринку компресоробудування. А це, в свою чергу дає підстави сподіватися, що вплив даного резерву на збільшення величини прибутку буде тільки посилюватися.

Отже, для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» вже сьогодні відкриваються ряд перспективних резервів, якими потрібно буде скористатися, щоб почувати себе в майбутньому лідером компресоробудування не лише в Україні, а і на Європейському та світовому ринку.

Підсумовуючи вище сказане, слід відмітити, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» простежується не тільки зменшення рентабельності діяльності, але й значно підвищився ризик втрати прибутку від операційної діяльності, що є головною негативною рисою в діяльності підприємства. Тому головним пріоритетом підприємства в наступні декілька років є розробка системи заходів по зниженню операційного ризику.

Слід сказати що, ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості управлінських рішень, що стосуються використання одержаного прибутку. Приймаючи ці рішення, власники (менеджери) повинні всебічно зважити напрямки першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, рівня його матеріально-технічної бази, соціального розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення коштів на ринку цінних паперів, у грошово-кредитній сфері тощо.

Слід відзначити, що політика використання прибутку ТОВ СУБП «Укртехносинтез» намагається узгоджуватися із корпоративною стратегією підприємства, що разом з тим забезпечує стійке і стабільне зростання вартості підприємства та достаток власників.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» має загальну схему розподілу чистого прибутку.

Головним фондом для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» з точки зору розвитку товариства являється фонд розвитку виробництва. Оскільки, при спрямуванні прибутку на розвиток виробництва за рахунок нього фінансуються витрати на технічне переозброєння виробництва, освоєння нових технологій, нове будівництво виробничих потужностей, удосконалення технологій і організацію виробництва, фінансується поповнення власних обігових активів.

Підприємство постійно дотримується законодавчих норм щодо питання по відрахуванню грошових коштів до резервного фонду.

Також, велику увагу товариство приділяє матеріальному заохоченню працівників та розвитку соціальної сфери.

Підприємство постійно здійснює відрахування на благодійні цілі, оскільки ТОВ СУБП «Укртехносинтез» являється одним із засновників благодійного фонду «Благовіст».

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» створений фонд виплати учасникам.

Отже, товариство «Укртехносинтез» намагається дотримуватися своєї корпоративної стратегії з питань розподілу прибутку, постійно шукаючи оптимальні шляхи його використання. Незважаючи на зменшення величини прибутку за аналізований період підприємство збільшило спрямування прибутку за такими напрямками як матеріальне заохочення, соціальна сфера та виплата учасникам, що одночасно задовольняє умови громади міста, працівників підприємства та учасників товариства. Також підприємство постійно намагається оновлювати власні основні фонди, що сприяє зростанню його вартості. Це вказує на те, що підприємство рухається в правильному напрямку в питанні щодо оптимізації розподілу прибутку, оскільки він задовольняє умови всіх сторін, причетних до діяльності товариства.

Важливим завданням аналізу прибутку будь-якого підприємства є

визначення резервів його збільшення та розробка заходів щодо їх мобілізації. Резерви збільшення прибутку можуть бути виявлені як на стадії планування (прогнозування), так і в процесі виконання планів з прибутків. Для ТОВ СУБП «Укртехносинтез» вже сьогодні відкриваються ряд перспектив, якими потрібно буде скористатися, щоб почувати себе в майбутньому лідером компресоробудування не лише в Україні, а і на Європейському та світовому ринку.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи наше дослідження, зазначимо, що ключовою категорією, яка лежить в основі економічного розвитку, є прибуток. Цілісність економічної системи, яка об'єднує всі підсистеми в одне ціле, тримається завдяки її цілеспрямованості на отримання прибутку. І саме завдяки цьому орієнтиру ринкова система не розпадається, як це трапилося з радянською економікою, де прибуток був штучною категорією без реального ринкового змісту. Прибуток виникає лише в нерівноважних умовах, іншими словами, він є потенціалом нерівноваги, а це в свою чергу стимулює підприємницьку активність. Вищенаведені думки, різних науковців, щодо трактування категорії «прибуток» дають підстави нам характеризувати його як на мікрорівні, де він виступає як найважливіший оціночний показник діяльності підприємства, джерело матеріального добробуту підприємства і його працівників, так і на макрорівні, де він виступає одним з головних чинників, що впливають на величину макропоказників економічного та соціального розвитку, зокрема валового внутрішнього продукту держави, обсягу доходів і видатків бюджету, рівень споживання та нагромадження у суспільстві. Отже, прибуток це економічна база функціонування не тільки суб'єкта господарювання, а й усієї економічної системи держави, завдяки чому він сприяє зростанню добробуту всіх членів суспільства.

Під моделлю управління прибутком суб'єкта господарювання необхідно розуміти сукупність фінансово-правових та організаційно технічних методів і прийомів прогнозування, планування та контролю за формуванням доходів з метою забезпечення підтримання прийнятого рівня прибутковості суб'єкта господарювання у довгостроковій перспективі, а також досягнення інших цілей, визначених корпоративною стратегією.

Необхідно звернути увагу, що прибуток безпосередньо не є об'єктом управління. Управління прибутком передбачає насамперед реалізацію обґрунтованого впливу на факторні показники формування прибутку

суб'єкта господарювання – доходів та витрат. Відповідно, модель управління прибутком суб'єкта господарювання має включати сукупність логічно цілісних та взаємозв'язаних функціонально-організаційних блоків, а саме:

- управління затратами;
- управління доходами;
- управління розподілом прибутку.

Кожен із цих блоків вирішує специфічні завдання, однак прийняття управлінських фінансових рішень за кожним із визначених напрямів має підпорядковуватися єдиній меті – стратегії управління прибутком, яка розроблена на даному підприємстві.

Управління формуванням прибутку включає два основні напрями – управління доходами та управління витратами, балансування яких у результаті і визначає формування абсолютної величини прибутку суб'єкта господарювання.

Слід відмітити, що дохід це не просто виручені кошти від реалізації продукції, а первісна грошова маса, величина якої визначає рівень прибутковості підприємства. Розмір доходу залежить від впливу ряду факторів, як постійно діючого характеру, так і дискретного. Тому завдання фінансових менеджерів підприємства якраз і полягає в найбільш повному дослідженні різного роду чинників впливу на величину доходу, з метою адаптації підприємства під умови агресивного ринкового середовища, що дозволить максимізувати виручку від реалізації.

Але дохід це лише одна сторона впливу на прибуток; існує й інша сторона – витрати, управління якими є не менш важливим аспектом на шляху до головної цілі підприємства – максимізація прибутку. Особливо слід відмітити важливість процесу управління витратам, оскільки рівень та абсолютна величина витрат суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на формування його прибутку як результату фінансово господарської діяльності. Управління витратами полягає у контролі за процесом формування та розподілу витрат підприємства в результаті здійснення

фінансово господарської діяльності. Відповідно, управління витратами підприємства спрямоване на обґрунтування рівня витрат підприємства та їх фінансового забезпечення. Тому вміння фінансових менеджерів контролювати процес формування й розподілу витрат завжди призводить до їх мінімізації, що є прямим шляхом до збільшення прибутку.

Розподіл та використання прибутку підприємства це не просто безглузде витрачання коштів, а це є досить відповідальний процес в діяльності підприємства, оскільки від його результату залежить не тільки розвиток підприємства, а і матеріальне забезпечення працівників. Тому при прийнятті рішень про розподіл чистого прибутку, фінансовими менеджерами підприємства повинно бути знайдено оптимальне співвідношення у спрямуванні додаткових фінансових ресурсів на цілі виробничо-технічного розвитку, соціального розвитку, матеріального заохочення працівників та інші цілі.

Об'єктом дослідження дипломної роботи було обране спільно українсько-білоруське підприємство «Укртехносинтез» у формі ТОВ, що є провідним флагманом компресоробудування в Україні, та в якому наявні можливості усестороннього висвітлення досліджуваних у роботі питань щодо формування прибутку з використанням практичних матеріалів.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» є без перебільшення ядром концерну «Укрросметал» – лідера в галузі компресоробудування в Україні. Місце підприємства на ринку можна охарактеризувати як координація виробничих процесів розрізнених підприємств при гарантованому забезпеченні стабільності ділових стосунків між партнерами, комплексний професійний підхід до таких аспектів господарчої діяльності, як промисловий маркетинг, економічне планування, юридичне забезпечення.

Підрозділи підприємства здійснюють торгово-закупівельну та торгово-посередницьку діяльність вищеназваних видів продукції у всіх регіонах України, де має своїх представників.

СУБП «Укртехносинтез» реалізує в основному продукцію виробництва

підприємств Концерну «Укрросметал». За 13 років роботи встановлені тісні партнерські відносини більше ніж з 2500 промислових підприємств, географія розміщення яких розкинулася майже на весь світ.

Слід зазначити, що вартість майна підприємства за період проведеного аналізу зростає, однак виручка від реалізації продукції має обернену тенденцію. Необхідним є вказати, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» склався такий стан справ, коли підприємство майже повністю працює на залучених коштах, тоді як власний капітал, який мав би стати гарантом стабільності діяльності підприємства, має тенденцію до зниження.

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» протягом аналізованого періоду відбулося зниження ділової активності. Серед інших змін негативного характеру слід виділити зниження всіх показників доходу та прибутку. Ця динаміка має ще одну негативну сторону, оскільки основним фактором зниження виручки від реалізації є зменшення обсягів продажу завдяки загостренню конкуренції на російському ринку компресорів, в зв'язку з побудовою декількох нових заводів-гігантів по виробництву даного виду продукції. Слід відмітити, що вплив таких факторів, як зменшення ціни продукції майже на весь її асортимент та зміни в структурі реалізації продукції також мали негативний вплив на формування абсолютної величини прибутку, проте зниження собівартості одиниці продукції сприяло збільшенню економічних вигод.

Слід відмітити, що в ТОВ СУБП «Укртехносинтез» простежується не тільки зменшення рентабельності діяльності, але й значно підвищився ризик втрати прибутку від операційної діяльності, що є головною негативною рисою в діяльності підприємства. Тому головним пріоритетом підприємства в наступні декілька років є розробка системи заходів по зниженню операційного ризику.

Ефективність роботи підприємства значною мірою залежить від якості управлінських рішень, що стосуються використання одержаного прибутку. Приймаючи ці рішення, власники (менеджери) повинні всебічно зважити

напрямки першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, рівня його матеріально-технічної бази, соціального розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення коштів на ринку цінних паперів, у грошово-кредитній сфері тощо.

Слід відзначити, що використання прибутку має узгоджуватися із корпоративною стратегією підприємства та забезпечувати стійке і стабільне зростання вартості підприємства та достатку власників.

ТОВ СУБП «Укртехносинтез» має загальну схему розподілу чистого прибутку.

Головним фондом для ТОВ СУБП «Укртехносинтез», з точки зору розвитку товариства, являється фонд розвитку виробництва. Оскільки, при спрямуванні прибутку на розвиток виробництва за рахунок нього фінансуються витрати на технічне переозброєння виробництва, освоєння нових технологій, здійснюється нове будівництво виробничих потужностей, удосконалення технологій і організації виробництва, фінансується поповнення власних обігових активів тощо. 2005 рік став досить важливим в господарському житті підприємства. В даному році товариство спрямувало до фонду розвитку виробництва 42248,2 тис. грн., що були взяті не лише з чистого прибутку поточного року, а й з нерозподіленого прибутку минулих років. Основна сума цих коштів, на відміну від попередніх років, була спрямована на будівництво нового корпусу та реконструкцію старих приміщень.

Резервний капітал, що формується суб'єктами господарювання, являє собою одну з форм створення фонду, цільовим призначенням якого є покриття потенційних збитків від фінансово-господарської діяльності підприємства, викликаних дією об'єктивних факторів, величину та час настання яких важко визначити на поточний момент. З огляду на важливість даного фонду підприємство постійно додержується букви закону, оскільки протягом всього періоду здійснювало відрахування в необхідному розмірі до резервного фонду.

Також, велику увагу товариство приділяє матеріальному заохоченню працівників та розвитку соціальної сфери.

Підприємство постійно здійснює відрахування на благодійні цілі, оскільки ТОВ СУБП «Укртехносинтез» являється одним із засновників благодійного фонду «Благовіст».

В ТОВ СУБП «Укртехносинтез» створений фонд виплати учасникам.

Отже, на наш погляд, товариство «Укртехносинтез» намагається дотримуватися своєї корпоративної стратегії з питань розподілу прибутку, постійно шукаючи оптимальні шляхи його використання. Незважаючи на зменшення величини прибутку за аналізований період підприємство збільшило спрямування прибутку за такими напрямками як матеріальне заохочення, соціальна сфера та виплата учасникам, що одночасно задовольняє умови громади міста, працівників підприємства та учасників товариства. Також підприємство постійно намагається оновлювати власні основні фонди, що сприяє зростанню його вартості. Це вказує на те, що підприємство рухається в правильному напрямку в питанні щодо оптимізації розподілу прибутку, оскільки він задовольняє умови всіх сторін, причетних до діяльності товариства.

Таким чином, незважаючи на ряд стримуючих факторів ринкового агресивного середовища, підприємству вдається підтримувати свою марку в галузі компресоробудування, оскільки його далекоглядні плани, досвід в даній галузі та високо кваліфікований менеджмент дають підстави сподіватися на те, що підприємство в наступні декілька років повністю відновить свій статус лідера.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрютіна М.С., Грачев А.В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: Учебно-практическое пособие: Навчальне видання. – 2-е изд., испр. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 256 с.
2. Александрова М.М., Виговська Н.Г., Кірейцев Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 2-ге вид., перероб. і доп.. – К.: МАУП, 2004. – 388 с.
3. Алексеюк Л. Ризик – один із факторів формування прибутку // Економіка. Фінанси. Право (укр.). – 2000. – № 4. – С. 17-21.
4. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник: Навчальне видання. – 4 изд., доп. и перероб.. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 416 с.
5. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 250 с.
6. Басюк Т.П. Реструктуризація дебіторської заборгованості підприємства // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 12. – С. 115-124.
7. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
8. Білик Т.О. Теоретичні аспекти прибутку // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2005. – № 8. – С. 8-13.
9. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс: Навчальне видання. - К.: Ника-Центр; Эльга, 1999. – 528 с.
10. Брігхем З.Ф. Основы финансового менеджменту: Пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
11. Бужин О.А. Прибуток: рівночасне розподілення // Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2004. – № 6. – С. 156-162.
12. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – 4-е вид., доп.. – К.: Ніос, 2003. – 416 с.
13. Внукова Н.М., Зінченко Н.І. Формування системи кількісних

показників оцінки фінансового стану підприємства // Фінанси України (укр.). – 2006. - № 12. – С. 112-121.

14. Грідчіна М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: Навчальний посібник: Наукове видання. – К.: А.С.К., 2005. – 384 с.

15. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент підприємств // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 6. – С. 90-96.

16. Драгун Л.М., Редіна Н.І., Фісуненко П.П. Загальна концепція удосконалення фінансового аналізу діяльності підприємства // Регіональні перспективи (укр.). – 2001. - № 5. – С. 19-20.

17. Ефимова О.В. Финансовый анализ: Научно-производственное издание. – 4-е изд., перераб. и доп.. – М.: Бухгалтерский учет, 2002. – 528 с.

18. Заров Г.К. Операционный леввередж как универсальный инструмент принятия управленческих решений // Финансовый менеджмент (рус.). – 2006. – № 1. – С. 14-20.

19. Захарова Ю.В. Моделювання тенденцій розвитку прибутку підприємства при реалізації виробничої стратегії // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2003. – № 7. – С. 80-83.

20. Іваненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчально-методичний посібник: Навчальне видання. – К.: КНЕУ, 2000. – 263 с.

21. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. - 190 с.

22. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 2-ге вид., стереотип.. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.

23. Кислиця О.Я., Мягких І.М. Економічний аналіз: Курс лекцій: Навчальне видання. – К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003. – 171 с.

24. Кізіма Т.О. Аналіз "витрати - обсяг - прибуток" у діяльності спільних підприємств // Фінанси України (укр.). – 2000. - № 4. – С. 37-42.

25. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.

26. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 768 с.
27. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Знання; КОО, 2002. – 294 с.
28. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: Дакор, 2001. – 260 с.
29. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: ЦНЛ, 2003. – 224 с.
30. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник: Навчальне видання. – К.: ЦНЛ, 2006. – 520 с.
31. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку // Фінанси України (укр.). – 2005. – № 3.- С. 138-147.
32. Кругла Н.М. Особливості визначення та обґрунтування оцінки економічних результатів діяльності підприємств // Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2004. – № 5. – С. 104-110.
33. Лагун М.І. Послідовність проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2006. – № 6. – С. 31-36.
34. Лахтінова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
35. Литвин М.И. Прогнозирование прибыли на основе факторной модели // Финансовый менеджмент (рус.). – 2002. – № 6. – С. 3-11.
36. Лігоненко Л.О., Клоченок Л.В., Юрчук Н.В. Дивідендна політика підприємства: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: КДТЕУ, 2000. – 67 с.
37. Лобанова Е.Н., Лимитовский М.А. Финансовый менеджер: Учебное издание: Навчальне видання. – М.: ДеКА, 2000. – 400 с.
38. Марюта О.М., Єлисеєва О.К. Адаптивне управління прибутком

підприємства // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 3. – С. 83-90.

39. Матюшенко І.Ю. Основи фінансового менеджменту: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: ЦНЛ, 2003. – 220 с.

40. Мержа Н.В. Аналіз сучасної структури джерел фінансування акціонерних товариств // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2007. – № 2. – С. 7-12.

41. Методичні вказівки щодо написання і захисту дипломної роботи магістра. Для студентів спеціальності 8.050104 “Фінанси” освітньо-кваліф. рівня "магістр" денної форми навчання: Навчальне видання. – Суми: УАБС НБУ, 2005. – 34 с.

42. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник: Навчальне видання. – Вид. 2-ге, перероб. та доп.. – К.: ЦНЛ, 2005. – 472 с.

43. Никитин С., Глазова Е., Никитин А.В. Прибыль: теоретические и практические подходы // Мировая экономика и международные отношения (рус.). – 2002. – № 5. – С. 20-28.

44. Овсянкіна А.Ю. Інноваційний підхід до оцінки ефективності роботи підприємств // Проблеми науки (укр.). – 2006. – № 3. – С. 28-34.

45. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств // Фінанси України (укр.). – 2001. – № 11. – С. 54-62.

46. Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник: Навчальне видання. – К.: КНЕУ, 2002. – 388 с.

47. Попович О.М. Прибуток як чинник ринкової самоорганізації // Економіка і прогнозування (укр.). – 2001. – № 1. – С. 77-85.

48. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник: Навчальне видання. – 2-е изд., перераб. и доп. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 416 с.

49. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – С. 682.

50. Про підприємства в Україні: Закон України від 4 липня 1991 р. №

- 354/91-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 24. – С. 192-199.
51. Растяпін А.В., Бубенко С.П. Максимізація прибутку підприємства // Фінанси України (укр.). – 2002. – № 2. – С. 19-30.
52. Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент як фактор економічного зростання // Фінанси України (укр.). – 2002. – № 11. – С. 32-41.
53. Савчук В.П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций: Учебное пособие: Навчальне видання. – К.: Максимум, 2001. – 600 с.
54. Скамай Л.Г. Прибыль и методы ее анализа // РИСК: ресурсы, информация, снабжение, конкуренция (рус.). – 2002. – № 1. – С. 72-82.
55. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: – Львів, 2000. – 485 с.
56. Таркуцяк А.О. Фінансовий аналіз та управлінські рішення (на прикладі роботи вищого навчального закладу): Навчальний посібник: Навчальне видання. – 3-є вид. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 201 с.
57. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
58. Титов С.Ю. Особенности использования финансового анализа в текущем управлении предприятием // Вестник МГУ. Сер. 6. Экономика (рус.). – 2000. – № 1. – С. 95-108.
59. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. – М.: Перспектива, 1996. – 405 с.
60. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 2-ге вид., перероб. і доп.. – К.: МАУП, 2004. – 288 с.
61. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
62. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: Навчальне видання. – 3-є вид., перероб. і доп.. – К.: ЦНЛ, 2004. – 531 с.
63. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук ред.

проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.

64. Хміль Т., Шишмарєва Л. Оптимизация прибыли, объема выпуска и издержек производства // Бизнес-информ (рус.). – 1999. – № 12. – С. 118-120.

65. Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України (укр.). – 2007. – № 1. – С. 111-118

66. Чебан Т.М., Калінська Т.А., Дмитрієнко І.О. Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник: Навчальне видання. – К.: ЦНЛ, 2003. – 214 с.

67. Шарманська С.О. Стимулююча функція прибутку: теоретичні і практичні проблеми її реалізації // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2007. – № 2. – С. 19-23.

68. Ширягіна О.Е. Методика аналізу фінансових результатів підприємства // Формування ринкових відносин в Україні (укр.). – 2004. – № 5. – С. 60-65.

69. Шубина Т.В. Распределение прибыли в акционерном обществе // Финансовый менеджмент (рус.). – 2006. – № 2. – С. 15-24.

70. Шуляк П.Н. Финансы предприятия: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп.. – М.: Дашков и К, 2002. – 752 с.

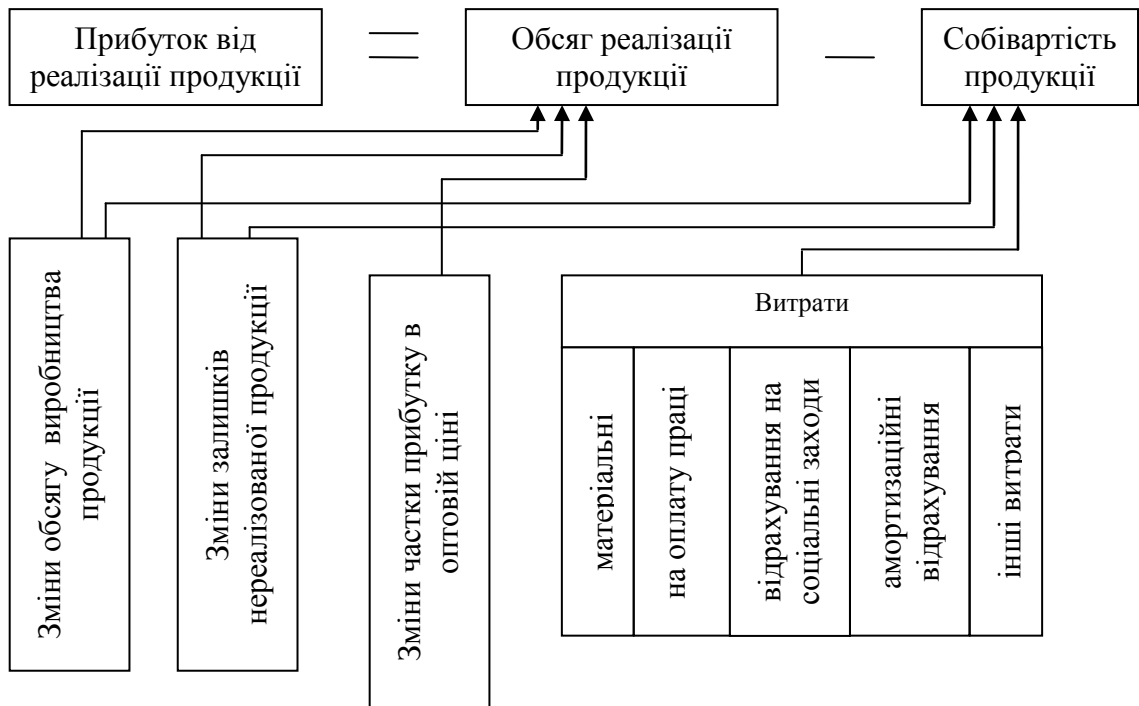
Дата _____

Підпис _____

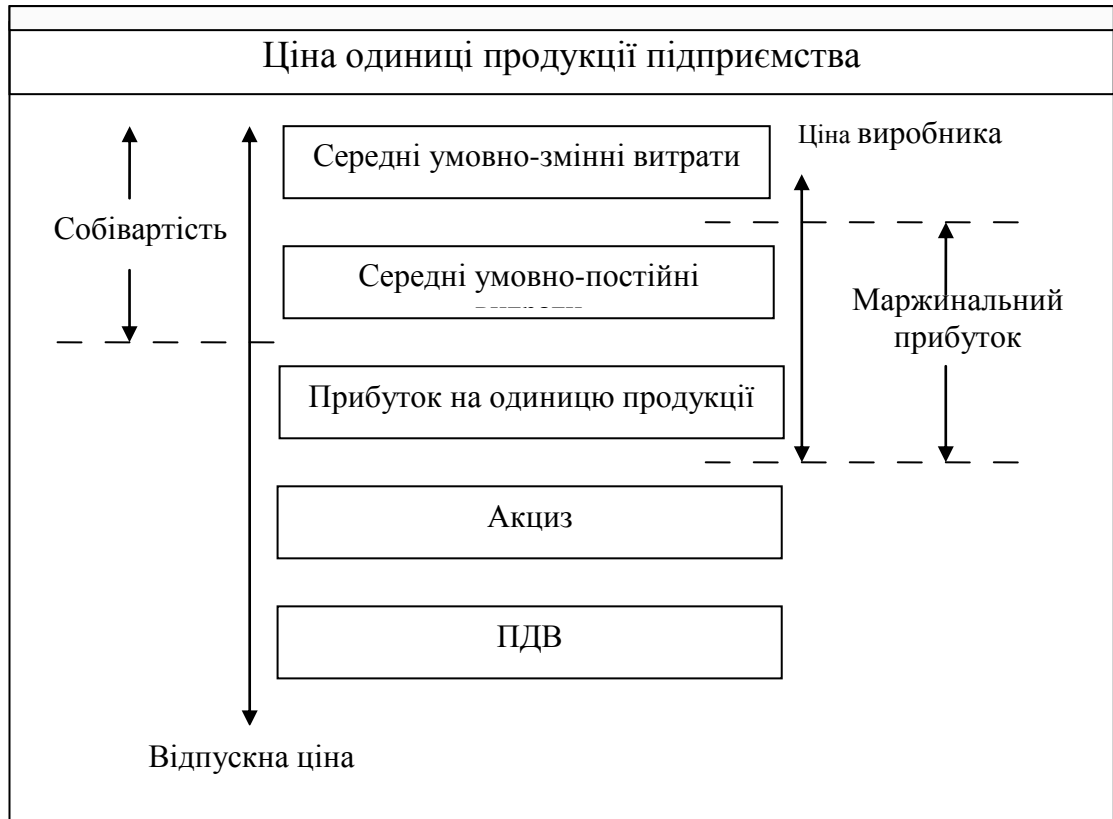
ДОДАТКИ

Додаток А

Умови формування прибутку підприємства від операційної діяльності

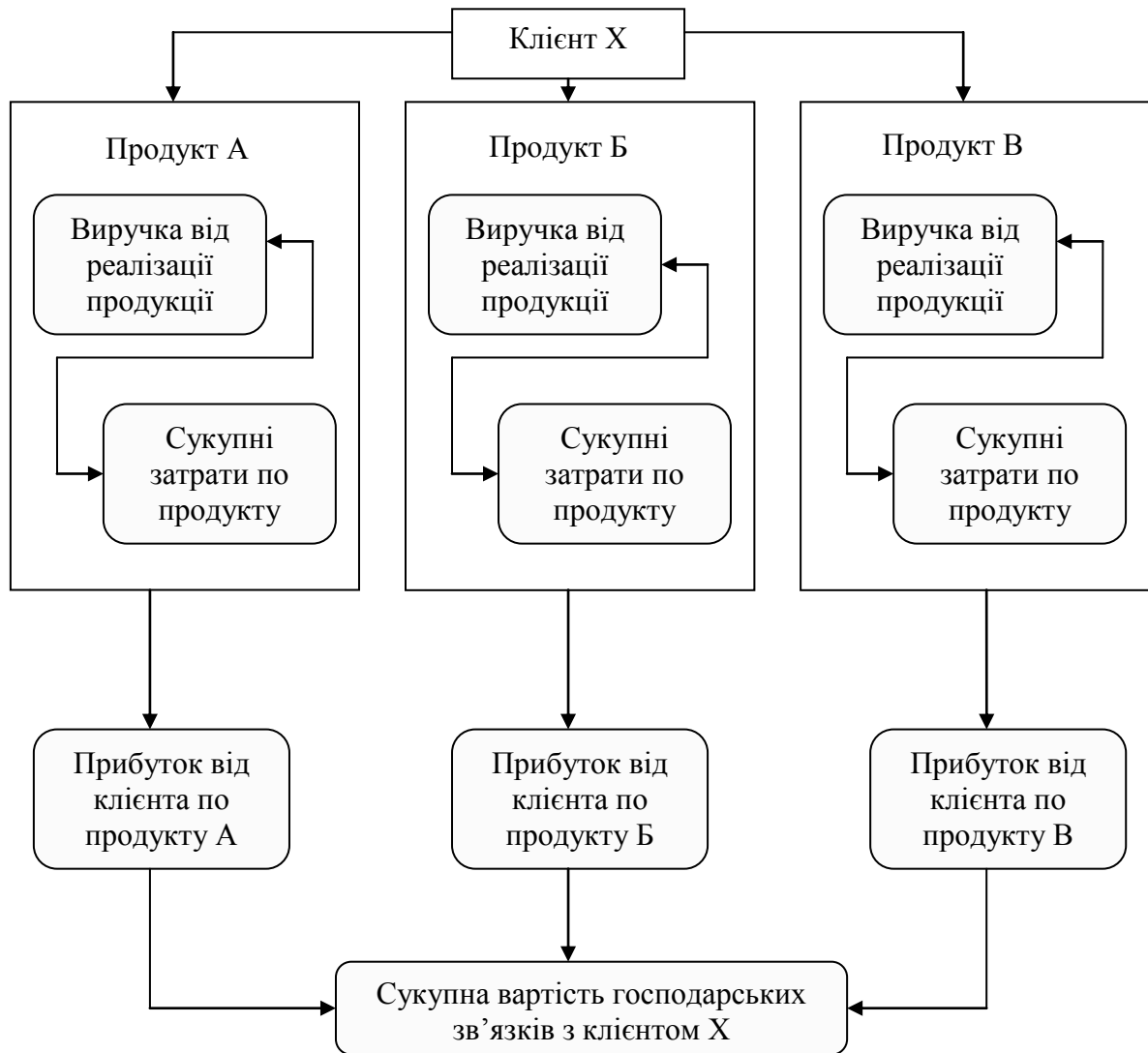

Додаток Б
Структура ціни одиниці продукції підприємства

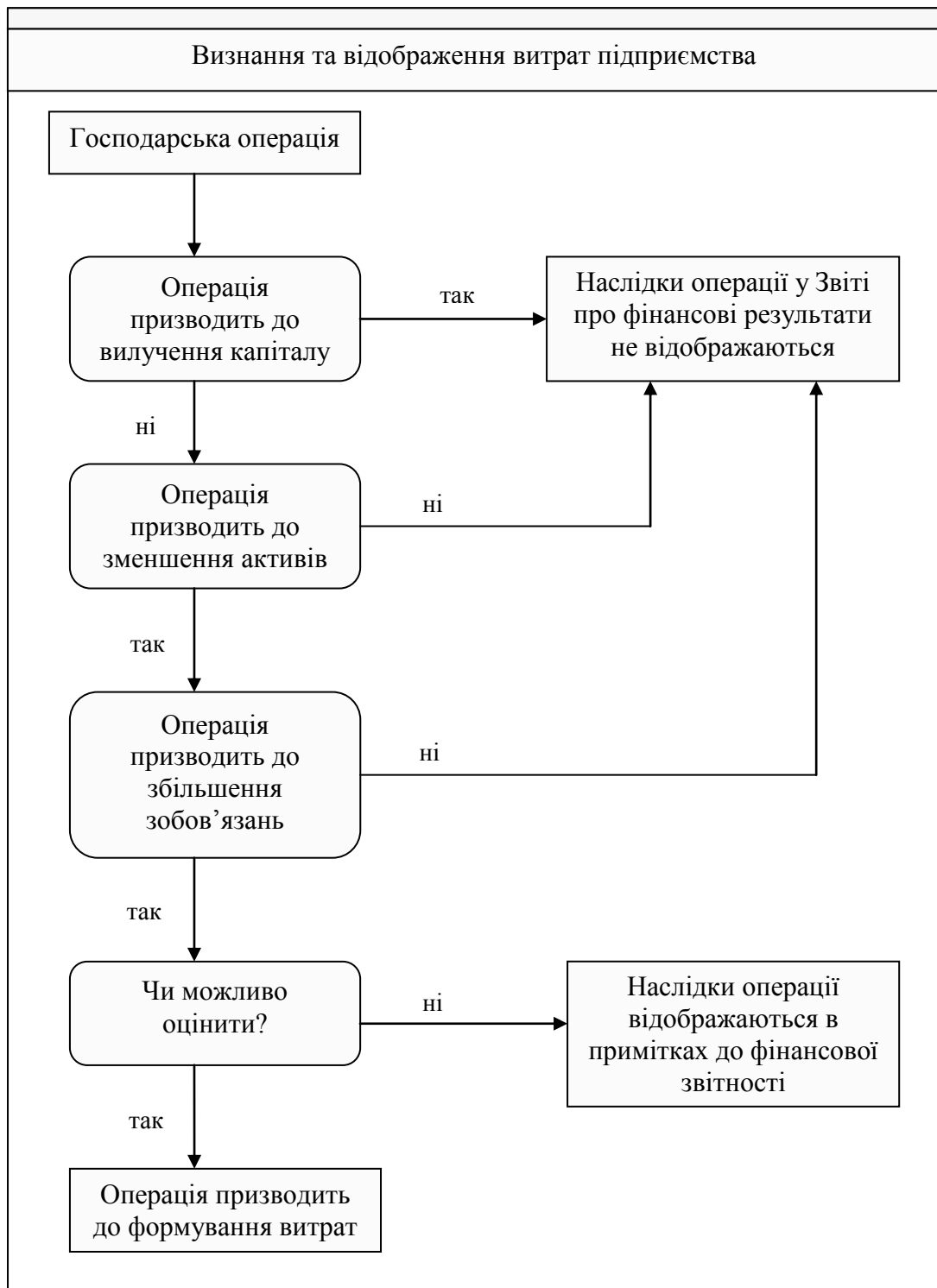

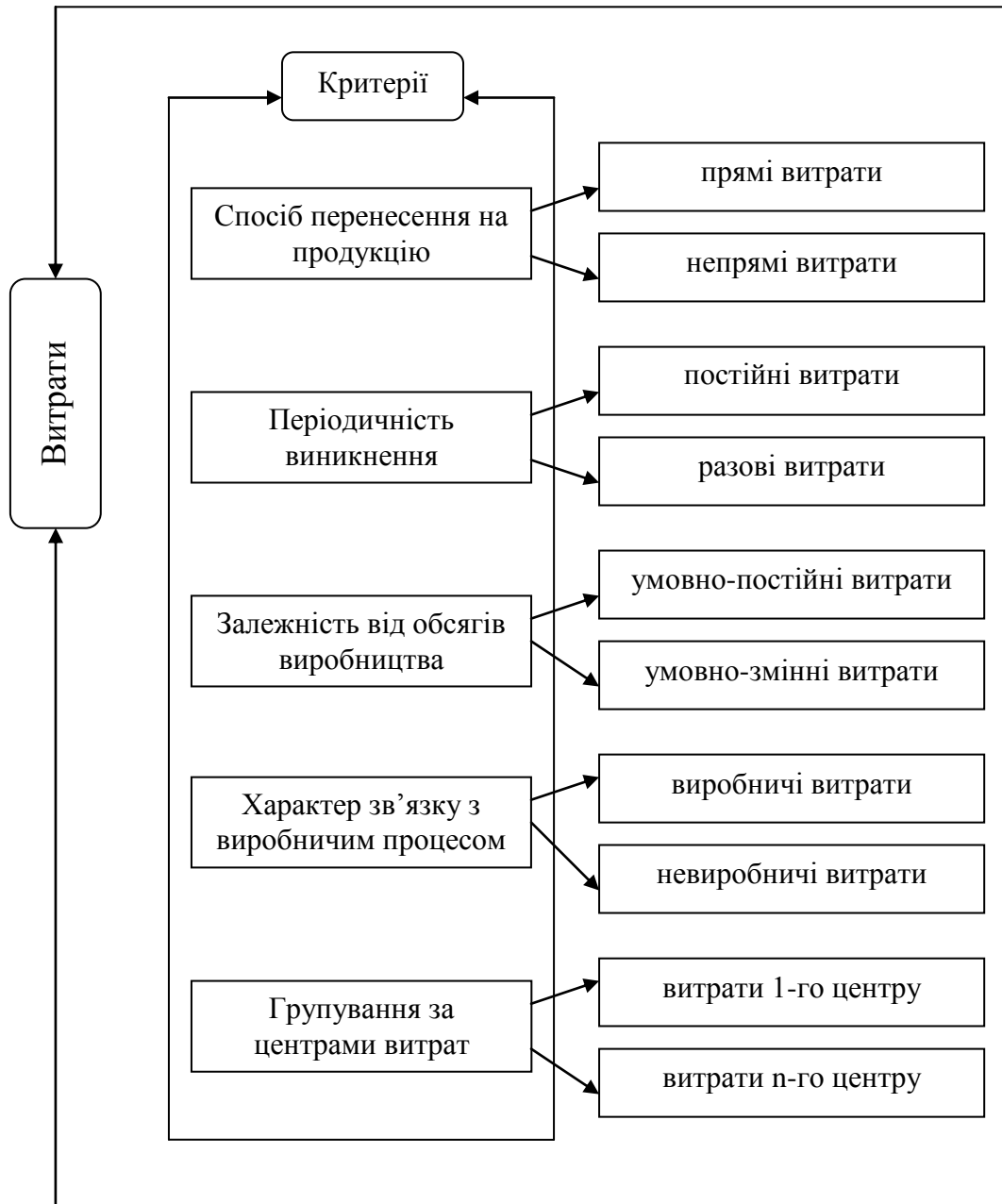
Додаток В
Алгоритм кількісної оцінки прибутковості

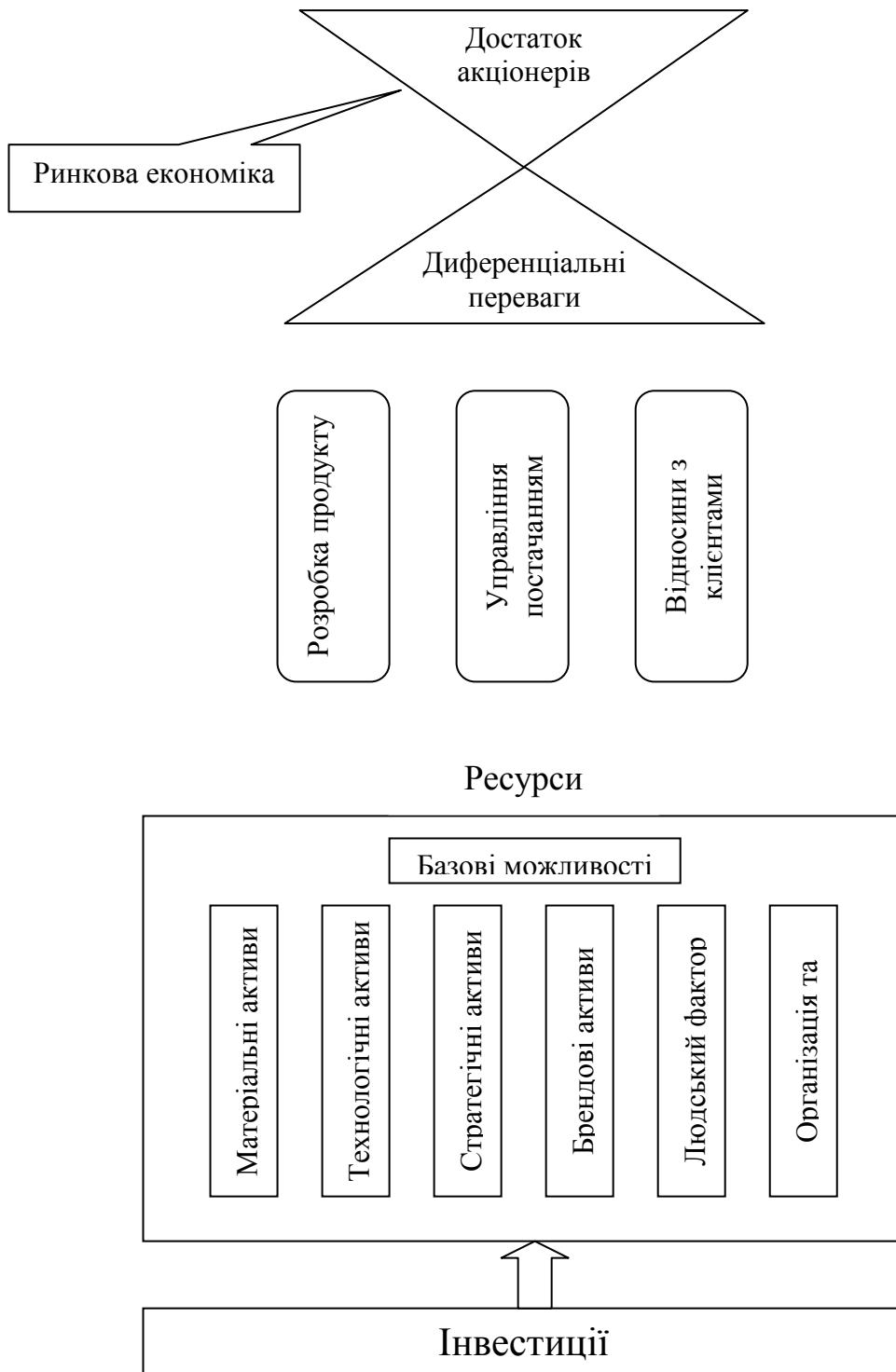
Додаток Д
Визнання та відображення витрат підприємства

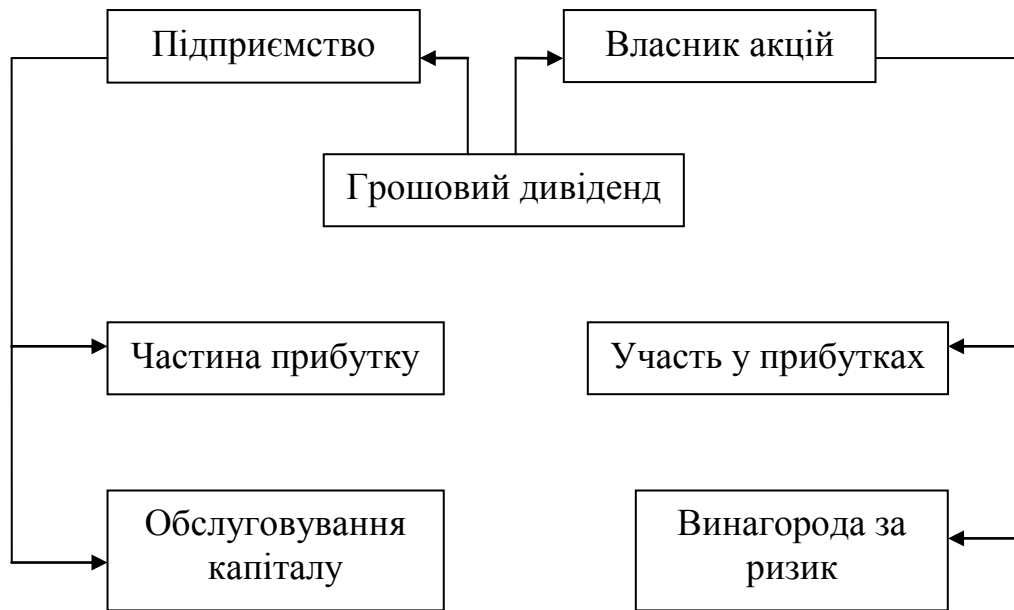
Додаток Е
Структурування витрат підприємства з основної діяльності

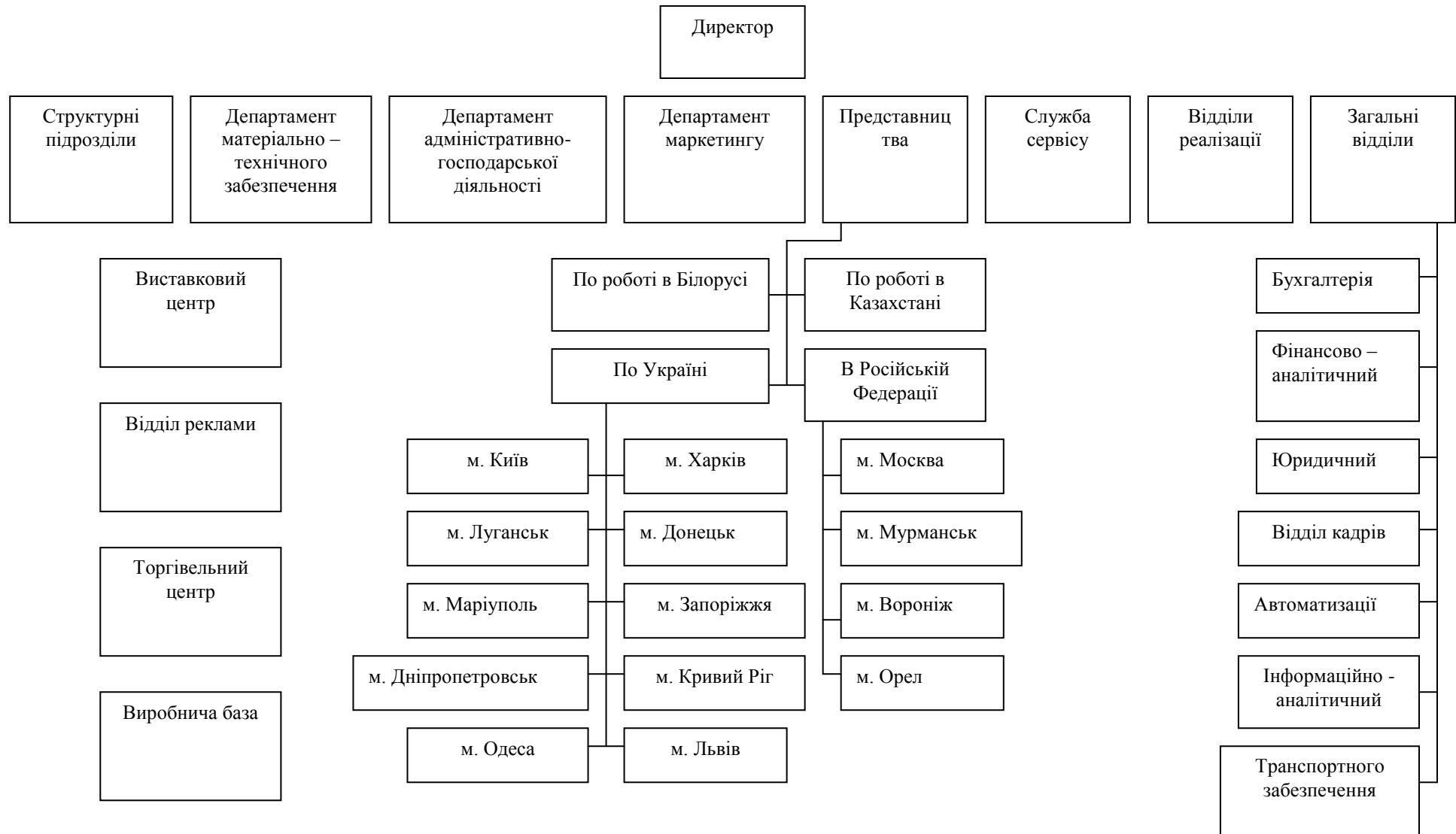
Додаток Ж
Вплив розподілу прибутку на забезпечення корпоративних цілей

Додаток 3
Характеристика дивідендів з позицій акціонерів та підприємства

Організаційно-функціональна структура ТОВ СУБП «Укртехносинтез»

Додаток К

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
Територія	Сумська область	за КФВ	14117000
Форма власності	Колективна	за СПОДУ	00
Орган державного управління		за ЗКГНГ	20
Галузь		за КВЕД	6024
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	14140
Одиниця виміру:	тис. грн.		29.52.1
Адреса	м. Суми, пр. Курський, 6		

БАЛАНС

на 31.12.2004 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	5	357
первісна вартість	011	15	503
накопичена амортизація	012	10	146
Незавершене будівництво	020	20 191	21 989
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	40 038,6	147 864
первісна вартість	031	102 738	196 356
знос	032	62 699,9	48 492
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	8 097,4	8 125,5
інші фінансові інвестиції	045	0	15,5
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	648	648
Відстрочені податкові активи	060	0	0
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	68 980	178 999
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	109 255	61 652,8
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	235,6	0
незавершене виробництво	120	12 384	15 463
готова продукція	130	25 630	59 813
товари	140	40 665,7	39 598,6
Векселі одержані	150	1 798	1 798
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	368 709	194 544
первісна вартість	161	370 747	194 544
резерв сумнівних боргів	162	2 038	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	8 368	3 123
за виданими авансами	180	40 254,8	31 109,6
з нарахованих доходів	190	0	0
із внутрішніх розрахунків	200	282	273
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	8 554,6	17 033,2
Поточні фінансові інвестиції	220	0	0
Грошові кошти та їх еквіваленти:			

Продовження додатку К

в національній валюті	230	2 665	3 041,6
в іноземній валюті	240	0	0
Інші оборотні активи	250	19 119	22 832,8
Усього за розділом II	260	637 921	450 282
III. Витрати майбутніх періодів	270	801	76 460
Баланс	280	707 702	705 741
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	36 837,6	36 837,6
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	0	0
Інший додатковий капітал	330	13 358	18 196,3
Резервний капітал	340	15 046,4	15 485,1
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	108 370	116 320
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	173 612	186 839
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	0	0
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	2 387	330
Інші довгострокові зобов'язання	470	161	0
Усього за розділом III	480	2 548	330
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	1 577	1 424
Векселі видані	520	40 170	111 254
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	435 659	238 045
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	20 937	1 539
з бюджетом	550	279	219,3
з позабюджетних платежів	560	0	0
зі страхування	570	99	377
з оплати праці	580	163	743,5
з учасниками	590	0	0
із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	32 658	164 970
Усього за розділом IV	620	531 542	518 572
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	707 702	705 741

Додаток Л

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
Територія	Сумська область	за КФВ	14117000
Форма власності	Колективна	за СПОДУ	00
Орган державного управління		за ЗКГНГ	20
Галузь		за КВЕД	6024
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	14140
Одиниця виміру:	тис. грн.		29.52.1
Адреса	м. Суми, пр. Курський, 6		

БАЛАНС

на 31.12.2005 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	357	371.4
первісна вартість	011	503	666.6
накопичена амортизація	012	146	295.2
Незавершене будівництво	020	21 989	25307.5
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	147 864	134487
первісна вартість	031	196 356	204374.2
знос	032	48 492	69887.2
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	8 125,5	8614
інші фінансові інвестиції	045	15,5	11704.9
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	648	648
Відстрочені податкові активи	060	0	0
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	178 999	181132.8
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	61 652,8	41742.7
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	0	0
незавершене виробництво	120	15 463	17112
готова продукція	130	59 813	23377
товари	140	39 598,6	105722.9
Векселі одержані	150	1 798	1798
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	194 544	138602.8
первісна вартість	161	194 544	141246.2
резерв сумнівних боргів	162	0	2643.4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	3 123	3497.3
за виданими авансами	180	31 109,6	66143.7
з нарахованих доходів	190	0	0
із внутрішніх розрахунків	200	273	273
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	17 033,2	61380.5
Поточні фінансові інвестиції	220	0	30344.4
Грошові кошти та їх еквіваленти:			

Продовження додатку Л

в національній валюті	230	3 041,6	8387.3
в іноземній валюті	240	0	2716.7
Інші оборотні активи	250	22 832,8	8740.8
Усього за розділом II	260	450 282	509839.1
III. Витрати майбутніх періодів	270	76 460	19948
Баланс	280	705 741	710919.9
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	36837,6	36837,6
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	0	0
Інший додатковий капітал	330	18196,3	18196,3
Резервний капітал	340	15485,1	15569,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	116 320	64911,2
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	186 839	135514.8
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	0	0
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	330	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	330	0
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	0	30000
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	1 424	985.7
Векселі видані	520	111 254	274527
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	238 045	200200.9
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	1 539	15772
з бюджетом	550	219,3	1027.3
з позабюджетних платежів	560	0	0
зі страхування	570	377	821
з оплати праці	580	743,5	1784.4
з учасниками	590	0	0
із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	164 970	50286.8
Усього за розділом IV	620	518 572	575405.1
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	705 741	710919.9

Додаток М

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
Територія	Сумська область	за КФВ	1411700000
Форма власності	Колективна	за СПОДУ	20
Орган державного управління		за ЗКГНГ	6024
Галузь		за КВЕД	14140
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	29.52.1
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	м. Суми, пр. Курський, 6		

БАЛАНС

на 31.12.2006 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	371.4	207.2
первісна вартість	011	666.6	666.6
накопичена амортизація	012	295.2	459.4
Незавершене будівництво	020	25307.5	23966.6
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	134487	135995.8
первісна вартість	031	204374.2	223407.2
знос	032	69887.2	87411.4
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	8614	8645.7
інші фінансові інвестиції	045	11704.9	11704.8
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	648	647.6
Відстрочені податкові активи	060	0	4295.6
Інші необоротні активи	070	0	0
Усього за розділом I	080	181132.8	185463.3
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	41742.7	84173.6
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	0	0
незавершене виробництво	120	17112	15361.8
готова продукція	130	23377	24221
товари	140	105722.9	212188.1
Векселі одержані	150	1798	5996.1
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	138602.8	118320.1
первісна вартість	161	141246.2	120154.5
резерв сумнівних боргів	162	2643.4	1834.4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	3497.3	27673
за виданими авансами	180	66143.7	86682.3
з нарахованих доходів	190	0	0
із внутрішніх розрахунків	200	273	272.6
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	61380.5	64645.4
Поточні фінансові інвестиції	220	30344.4	41725.6
Грошові кошти та їх еквіваленти:			

Продовження додатку М

в національній валюті	230	8387.3	2478
в іноземній валюті	240	2716.7	3552.8
Інші оборотні активи	250	8740.8	14490.9
Усього за розділом II	260	509839.1	701781.3
III. Витрати майбутніх періодів	270	19948	7473.5
Баланс	280	710919.9	894718.1
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	36837,6	36837,6
Пайовий капітал	310	0	0
Додатковий вкладений капітал	320	0	0
Інший додатковий капітал	330	18196,3	23196,3
Резервний капітал	340	15569,7	16687,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	64911,2	70525,9
Неоплачений капітал	360	0	0
Вилучений капітал	370	0	0
Усього за розділом I	380	135514.8	147247.5
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	0	0
Інші забезпечення	410	0	0
Цільове фінансування	420	0	0
Усього за розділом II	430	0	0
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	460	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	470	0	0
Усього за розділом III	480	0	0
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	30000	30000
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	985.7	657.2
Векселі видані	520	274527	259794.9
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	200200.9	265463
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	15772	55957.5
з бюджетом	550	1027.3	361.6
з позабюджетних платежів	560	0	0
зі страхування	570	821	811.2
з оплати праці	580	1784.4	1938.5
з учасниками	590	0	0
із внутрішніх розрахунків	600	0	0
Інші поточні зобов'язання	610	50286.8	132486.7
Усього за розділом IV	620	575405.1	747470.6
V. Доходи майбутніх періодів	630	0	0
Баланс	640	710919.9	894718.1

Додаток Н

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
		за КФВ	1411700000
Територія	Сумська область	за СПОДУ	6024
Орган державного управління		за ЗКГНГ	14140
Галузь		за КВЕД	29.52.1
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	
Одиниця виміру:	тис. грн.		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за 2004 р.
Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	782 756	379 725
Податок на додану вартість	015	(129 656)	(63 287,5)
Акцизний збір	020	(0)	(0)
	025	(0)	(0)
Інші вирахування з доходу	030	(0)	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	653 100	316 438
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(509 015)	(261 711)
Валовий:			
прибуток	050	144 085	54 726,5
збиток	055	(0)	(0)
Інші операційні доходи	060	502 530	403 127
Адміністративні витрати	070	(39 220,8)	(43 430)
Витрати на збут	080	(38 180,7)	(14 848)
Інші операційні витрати	090	(534 565)	(404 276)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	34 648,5	0
збиток	105	(0)	(4 700,5)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	20,5	4
Інші доходи	130	9	107 856
Фінансові витрати	140	(59)	(116)
Втрати від участі в капіталі	150	(14 448)	(0)
Інші витрати	160	(6 944)	(107 871)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	13 227	0
збиток	175	(0)	(4 827)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	0	3 949
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	13 227	0
збиток	195	(0)	(8 776)
Надзвичайні:			
доходи	200	0	0
витрати	205	(0)	(0)

Продовження додатку Н

Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
прибуток	220	13 227	0
збиток	225	(0)	(8 776)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	478 523	207 143
Витрати на оплату праці	240	40 850	14 637
Відрахування на соціальні заходи	250	15 411	5 772
Амортизація	260	4 902,3	7 972
Інші операційні витрати	270	100 275,2	36 943,1
Разом	280	639 961,5	272 467

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Додаток П

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
		за КФВ	1411700000
Територія	Сумська область	за СПОДУ	6024
Орган державного управління		за ЗКГНГ	14140
Галузь		за КВЕД	29.52.1
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	
Одиниця виміру:	тис. грн.		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за 2005 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	551389	782 756
Податок на додану вартість	015	(90465,8)	(129 656)
Акцизний збір	020	0	(0)
	025	0	(0)
Інші вирахування з доходу	030	0	(0)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	460923,2	653 100
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(350538,8)	(509 015)
Валовий:			
прибуток	050	110384,4	144 085
збиток	055	0	(0)
Інші операційні доходи	060	271901,7	502 530
Адміністративні витрати	070	(34337,3)	(39 220,8)
Витрати на збут	080	(48120,8)	(38 180,7)
Інші операційні витрати	090	(287918,6)	(534 565)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	11909,4	34 648,5
збиток	105	0	(0)
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	90,6	20,5
Інші доходи	130	30550,5	9
Фінансові витрати	140	(2339,2)	(59)
Втрати від участі в капіталі	150	0	(14 448)
Інші витрати	160	(30418)	(6 944)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	9793,3	13 227
збиток	175	0	(0)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	8106,1	0
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	1687,2	13 227
збиток	195	0	(0)
Надзвичайні:			
доходи	200	0	0
витрати	205	0	(0)

Продовження додатку П

Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
прибуток	220	1687,2	13 227
збиток	225	0	(0)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	248342,8	478 523
Витрати на оплату праці	240	39238	40 850
Відрахування на соціальні заходи	250	14605	15 411
Амортизація	260	21632	4 902,3
Інші операційні витрати	270	94292	100 275,2
Разом	280	418109,8	639 961,5

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Додаток Р

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
		за КФВ	1411700000
Територія	Сумська область	за СПОДУ	6024
Орган державного управління		за ЗКГНГ	14140
Галузь		за КВЕД	29.52.1
Вид економічної діяльності		Контрольна сума	
Одиниця виміру:	тис. грн.		

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за 2006 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	516811,6	551389
Податок на додану вартість	015	(84972,2)	(90465,8)
Акцизний збір	020	0	0
	025	0	0
Інші вирахування з доходу	030	0	0
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	431839,4	460923,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(365189,7)	(350538,8)
Валовий:			
прибуток	050	66649,7	110384,4
збиток	055	0	0
Інші операційні доходи	060	267092,9	271901,7
Адміністративні витрати	070	(24764,9)	(34337,3)
Витрати на збут	080	(42819,6)	(48120,8)
Інші операційні витрати	090	(245639,4)	(287918,6)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	20518,7	11909,4
збиток	105	0	0
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	95,7	90,6
Інші доходи	130	32562,3	30550,5
Фінансові витрати	140	(6671,1)	(2339,2)
Втрати від участі в капіталі	150	0	0
Інші витрати	160	(32437,5)	(30418)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	14068,1	9793,3
збиток	175	0	0
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	2335,4	8106,1
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	11732,7	1687,2
збиток	195	0	0
Надзвичайні:			
доходи	200	0	0
витрати	205	0	0

Продовження додатку Р

Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
прибуток	220	11732,7	1687,2
збиток	225	0	0

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	273481,8	248342,8
Витрати на оплату праці	240	39515,2	39238
Відрахування на соціальні заходи	250	14307,9	14605
Амортизація	260	17810,6	21632
Інші операційні витрати	270	98174,5	94292
Разом	280	443290	418109,8

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

Додаток С

Підприємство СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ Дата
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ

Територія Сумська область за КФВ
Орган державного управління за СПОДУ
Галузь за ЗКГНГ
Вид економічної діяльності за КВЕД
Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума

КОДИ
01.01.2005
00165669
1411700000
6024
14140
29.52.1

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за 2004 р.

Форма N 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	13 227	0	0	4 827
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020	4 902,3	X	7 972	X
збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	0	291,3	93	4
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050	21 362,5	0	10,5	0
Витрати на сплату відсотків	060	59	X	116	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	39 259,5	0	3 360,5	0
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080	144 090	0	0	347 174
витрат майбутніх періодів	090	0	75 659	0	138
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	0	150 122	354 612	0
доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	0	42 431,3	10 660,5	0
Сплачені:					
відсотки	130	X	59	X	116
податки на прибуток	140	X	2 246	X	651
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	0	44 736,3	9 893,5	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	0	44 736,3	9 893,5	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180	99 055	X	0	X
необоротних активів	190	10,7	X	0	X
майнових комплексів	200	0	0	0	0

Продовження додатку С

Отримані:					
відсотки	210	0	X	0	X
дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	107 808	X	0	X
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	X	26 477	X	27,8
необоротних активів	250	X	23 087,9	X	4 775,2
майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	112 334	X	403,2
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	44 974,6	0	0	5 206,2
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	44 974,6	0	0	5 206,2
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	117 025	X	0	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	117 025	X	1 908,1
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	0
Інші платежі	360	X	153	X	152,5
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	0	153	0	2 060,6
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	0	153	0	2 060,6
Чистий рух коштів за звітний період	400	85,3	0	2 626,7	0
Залишок коштів на початок року	410	2 665	X	127,3	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	291,3	0	4	93
Залишок коштів на кінець року	430	3 041,6	X	2 665	X

Додаток Т

Підприємство СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ Дата
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ

Територія Сумська область за КФВ
Орган державного управління за СПОДУ
Галузь за ЗКГНГ
Вид економічної діяльності за КВЕД
Одиниця виміру: тис. е о. Контрольна сума

КОДИ
01.01.2005
00165669
1411700000
6024
14140
29.52.1

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за 2 005 р.

Форма N 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	9793,3	0	13 227	0
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020	21632	X	4 902,3	X
збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	1826,1	0	0	291,3
збиток (прибуток) від операційної діяльності	050	0	223,1	21 362,5	0
Витрати на сплату відсотків	060	2339,2	X	59	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	35367,5	0	39 259,5	0
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080	9301,5	0	144 090	0
витрат майбутніх періодів	090	21412	0	0	75 659
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	2905,8	0	0	150 122
доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	68986,8	0	0	42 431,3
Сплачені:					
відсотки	130	X	2339,2	X	59
податки на прибуток	140	X	8438	X	2 246
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	58209,6	0	0	44 736,3
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	58209,6	0	0	44 736,3
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180	0	X	99 055	X
необоротних активів	190	0	X	10,7	X
майнових комплексів	200	0	0	0	0

Продовження додатку Т

Отримані:					
відсотки	210	0	X	0	X
дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	2847,7	X	107 808	X
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	X	19566,6	X	26 477
необоротних активів	250	X	9399,7	X	23 087,9
майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	52202,5	X	112 334
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	78321,1	44 974,6	0
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	78321,1	44 974,6	0
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	183608,3	X	117 025	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	153608,3	X	117 025
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	153
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	30000	0	0	153
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	30000	0	0	153
Чистий рух коштів за звітний період	400	9888,5	0	85,3	0
Залишок коштів на початок року	410	3041,6	X	2 665	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	0	1826,1	291,3	0
Залишок коштів на кінець року	430	11104	X	3 041,6	X

Додаток У

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2005
		за КОАТУУ	00165669
			1411700000
Територія	Сумська область	за КФВ	
Орган державного управління		за СПОДУ	6024
Галузь		за ЗКГНГ	14140
Вид економічної діяльності		за КВЕД	29.52.1
Одиниця виміру:	тис. е о.	Контрольна сума	

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за 2 006 р.

Форма N 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010	14068,1	0	9793,3	0
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020	17810,6	X	21632	X
збільшення (зменшення) забезпечень	030	0	0	0	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040	0	3688,9	1826,1	0
збиток (прибуток) від операційної діяльності	050	0	220,5	0	223,1
Витрати на сплату відсотків	060	6671,1	X	2339,2	X
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070	34640,4	0	35367,5	0
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080	0	190332,4	9301,5	0
витрат майбутніх періодів	090	12474,5	0	21412	0
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100	156445,2	0	2905,8	0
доходів майбутніх періодів	110	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	120	13227,7	0	68986,8	0
Сплачені:					
відсотки	130	X	6671,1	X	2339,2
податки на прибуток	140	X	7105,7	X	8438
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150	0	549,1	58209,6	0
Рух коштів від надзвичайних подій	160	0	0	0	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170	0	549,1	58209,6	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180	133666,5	X	0	X
необоротних активів	190	123	X	0	X
майнових комплексів	200	0	0	0	0
Отримані:					

Продовження додатку У

відсотки	210	0	X	0	X
дивіденди	220	0	X	0	X
Інші надходження	230	87927,5	X	2847,7	X
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	X	151824	X	19566,6
необоротних активів	250	X	17140	X	9399,7
майнових комплексів	260	X	0	X	0
Інші платежі	270	X	60966	X	52202,5
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280	0	8213	0	78321,1
Рух коштів від надзвичайних подій	290	0	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300	0	8213	0	78321,1
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310	0	X	0	X
Отримані позики	320	104160,9	X	183608,3	X
Інші надходження	330	0	X	0	X
Погашення позик	340	X	104160,9	X	153608,3
Сплачені дивіденди	350	X	0	X	0
Інші платежі	360	X	0	X	0
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370	0	0	30000	0
Рух коштів від надзвичайних подій	380	0	0	0	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390	0	0	30000	0
Чистий рух коштів за звітний період	400	0	8762,1	9888,5	0
Залишок коштів на початок року	410	11104	X	3041,6	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420	3688,9	0	0	1826,1
Залишок коштів на кінець року	430	6030,8	X	11104	X

Додаток Ф

Підприємство	СУБП «Укртехносинтез» у формі ТОВ	Дата	КОДИ
Територія	Сумська область	за ЄДРПОУ	01.01.2005
Орган державного управління		за КОАТУУ	00165669
Галузь		за КФВ	1411700000
Вид економічної діяльності		за СПОДУ	6024
Одиниця виміру:	тис. грн.	за ЗКГНГ	14140
		за КВЕД	29.52.1
		Контрольна сума	

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ
за 2004 р.

Форма N 4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	К о д	Статут ний капітал	Пайо вий капітал	Додатко вий вкладен ий капітал	Інший додатко вий капітал	Резерв ний капітал	Нерозп оділен ий прибут ок	Неоплаче ний капітал	Вил учен ий капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010	36837,6	0	0	13 358	15046,4	108370	0	0	173612
Коригування:										
Зміна облікової політики	020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	040	0	0	0	0	0	0	0	0	-29 411
Скоригований залишок на початок року	050	36837,6	0	0	13 358	0	108 370	0	0	173 612
Переоцінка активів:										
Дооцінка основних засобів	060									
Уцінка основних засобів	070									
Дооцінка незавершеног о будівництва	080	0	0	0	4838,3	0	0	0	0	0
Уцінка незавершеног о будівництва	090	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка нематеріальн их активів	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Уцінка нематеріальн их активів	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Продовження додатку Ф

Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130	0	0	0	0	0	13 227	0	0	13 227
Розподіл прибутку:										
Виплати власникам (дивіденди)	140	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до статутного капіталу	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	160	0	0	0	0	438,7	-438,7	0	0	0
--	170	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників:										
Внески до капіталу	180	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	190	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу:										
Викуп акцій (часток)	210	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	220	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	240	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі:										
Списання невідшкодованих збитків	260	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Безкоштовно отримані активи	270	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Виплата дивідендів власними акціями	280	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін в капіталі	290	0	0	0	4838,3	438,7	7950	0	0	13 227
Залишок на кінець року	300	36837,6	0	0	18196,3	15485,1	116320	0	0	186 839